

LIBIDO

Libido

av Christian Lanciai (1990)

Copyright © Christian Lanciai 1990

"Den största smärtan och ansvaret med läkaryrket är den obligatoriska och nödvändiga tystnadsplikten, ty varje patient har sitt trauma att bära, men det är deras läkares sak att bära och ta på sig dem alla."

- doktor Torsten Nilsson.

Första delen.

1.

Jag kan skriva och läsa. Jag kan även tänka. Men det är ungefär allt vad jag vet om mig själv.

Jag blev frisläppt idag från kliniken. Jag vet inte ens hur länge jag har suttit där inne. Jag vet bara att jag måste ha varit ett svårt fall för mina läkare.

Det är inte bara mediciner de har gett mig. De har formligen bombarderat mig med elchocker, och dessutom har jag utsatts för någon sorts hypnotisk terapi. Mina medfångare eller medpatienter har kallat mig 'den hjärntvättade'. Varför jag skulle ha blivit hjärntvättad och till vad eller från vad har jag ingen aning om.

Men jag är fri nu. Jag har blivit en snäll människa, och jag vandrar som en oskuld ut i världen. Jag har bara att gå till arbetsförmedlingen om jag vill ha jobb, och vill jag inte det så kan jag gå till min socialassistent som garanterar mig pengar att leva på. Socialen bekostar ett lyxigt hotellrum åt mig tills jag lyckas skaffa mig en egen bostad. Hotellrummet är stort och bekvämt, och jag kan ligga i det och titta på TV hela dagarna. Jag kan få in tolv olika kanaler, men det tidsfördrivet är mycket uttråkande i längden då de flesta TV-kanalerna aldrig visar något vettigt program utan att det genast avbryts av fåniga reklamslag som man bara får spader av att behöva se.

Nej, det viktigaste för mig att ta i tu med i mitt nya liv är jag själv. Jag måste finna mig själv igen. Jag vet att jag har haft någon identitet för mycket länge sedan, men den är förlorad nu. Den måste jag vinna tillbaka.

2.

Ibland när jag besöker något ställe blixtrar något till i min hjärna, som om det någonstans längst bak i mitt huvud fanns kvar något fragment av ett djupt och levande begravet minne. Då vet jag att jag har varit på det stället förut. Jag frågar då alla som är på det stället om någon av dem känner mig, men de tycker då att jag verkar underlig. Jag förklarar då för dem att jag just har kommit ut från mentalsjukhuset men att jag inte har något minne av mitt liv från före vistelsen där och att jag försöker återfinna min

identitet. Då gör de stora ögon men kan inte hjälpa mig. Någon frågar mig då naturligtvis alltid: "Men varför frågar du inte din doktor om vem du är?" Då måste jag svara att doktorn inte heller kan hjälpa mig, för allt vad mina doktorer har sagt till mig om mig själv är: "Det är bäst för dig själv att du aldrig mer får veta vem du är."

3.

Min enda riktigt tydliga undermedvetna hågkomst är en kvinna. Någonstans i mitt undermedvetna spökar det en mycket vacker kvinna. Hon är mogen men inte för gammal, hon är vacker men inte för söt, hon är tillgiven men inte för enfaldig, och jag vet att hon kan hjälpa mig. Och jag vet, att om jag bara kan finna den kvinnan så skall jag börja kunna komma mina egna hemligheter på spåren.

Mina steg vägleds nu uteslutande av min instinkt med hennes bild som morot. Ibland känns hon plötsligt närmare, och då chansar jag på att gå in till ett ställe som råkar ligga just där. Det kan vara en restaurang eller ett kafé, ofta får jag ingen utdelning, men ibland känns det som att jag kommit ett steg närmare lösningen.

Det var en sen fredag kväll när jag var ute och gick som vanligt men mera spänd än vanligt. Det kändes precis som om någonting skulle hända som skulle föra mig närmare målet: den sanna kunskapen om mig själv. Utanför en viss lokal kände jag det där magnetiska börja dra i mig. Jag gick in i lokalen och kände genast att jag kommit rätt. Jag befann mig i en ganska sjaskig sylta. Det var ett andra klassens kafé, men det dansades där ofta. Många tycktes ha kommit dit bara för att få dansa. De dansande damerna tycktes höra hemma på stället.

Någonting föreföll mig alldeles otroligt välbekant, men jag visste inte vad det var. I hopp om att få komma till klarare insikt stannade jag där. Jag var där i timmar. Slutligen blev jag uppbjuden av en dam. Jag var inte särskilt dansant. Hon sade: "Du dansar ju som en flodhäst!" och det gjorde jag verkligen. "Jag vet vad du behöver," sade hon sedan, och hon drog mig med sig till en dörr. Hon öppnade den och stängde den bakom mig och förde mig in genom en mörk korridor. Vid andra ändan öppnade hon en dörr, och vi befann oss i en annan lokal. Då visste jag var jag befann mig. Jag befann mig i en olaglig bordell.

"Känn dig som hemma," sade min dam och lämnade mig i fred ett ögonblick. Jag tittade mig omkring. Ingen klocka ringde i min skalle. Då hörde jag plötsligt en röst som sade: "Men är det inte doktor Fabian som har kommit tillbaka!"

4.

Ridån skälvde till i mitt minne men gick inte upp. Jag vände mig till den som hade talat. Det var en rödhårig fryntlig och fyllig kvinna med något maskulint över sig. "Har vi setts förut?" frågade jag, "Javisst, många gånger!" sade hon leende. "Kommer du inte ihåg? Du har både gjort razzia här och varit kund här."

"Jag kommer inte ihåg," sade jag och började förklara. När jag berättat det lilla jag visste om min historia vände sig den rödhåriga, Blondie hette hon, till några andra flickor och sade: "Han är inte farlig längre. Han är inte etablerad längre. Han har varit på torken och förlorat minnet i elektriska stolen." Flickorna tycktes helt nöjda därmed. Blondie återtog: "Jag skall tala om vad vi vet om dig. Första gången du kom hit var det i en ambulans i samband med en razzia, du var då i en vit rock och ställde till med en

massa besvär för oss. Som betalning kom du underst i en hög av oss tjejer som attackerade dig ursinnigt och med all rätt. Dina kamrater fick problem med att transportera ut dig härifrån.

Andra gången du kom var du civilklädd. Du hade lämnat sjukhuset bakom dig och blivit normal. Det är ingenting ovanligt. Alla hederliga människor går någon gång genom den fasen. De misslyckas i sitt jobb på grund av den mänskliga faktorn, så blir de uppsagda, så känner de sig misslyckade, och så kommer de på dekis. Du var inget undantag.

Men du trivdes bra hos oss. Vi hjälpte dig att komma till rätta med dig själv, och så en dag stack du med Dolores. Och nu vill vi veta: vad blev det av Dolores?"

Det kunde inte jag svara på. Jag kunde bara tillstå som det var: "Jag är ledsen, men jag minns ingen Dolores. Ni måste förstå. Jag har kanske fått tjugo elchocker."

Då svalnade deras intresse för mig. Jag var inte bara en misslyckad doktor längre. Jag var dessutom en frisläppt mentalpatient. Sämre kunde jag inte bli.

"Ack, vill ni inte hjälpa mig?" försökte jag. "Säg åtminstone hur den där Dolores såg ut!"

"Hon var svart och grann med långt hår ner till midjan. Hon kom från Spanien och var den mest temperamentsfulla av oss."

Det sade mig ingenting. Mitt omedvetna minne var av en blondin.

"Ni minns inte någon blondin härifrån?" försökte jag.

"Hur såg hon ut?"

"Hon var blond."

"Det kommer vi inte långt med." Flickorna fnittrade.

Tydiligen var det något så ömkansvärt och hjälplöst över mig att en av dem i alla fall till slut tog sig an mig. Hon förde mig avsides och var mycket vänlig. Hon var mycket ung och liten till växten, men hon märkte tydligen att jag var alldeles oförarglig, som en oskuld.

"Jag ska ta hand om dig," sade hon. "Vad heter du?"

"Jag lär heta Fabian."

"Och jag heter Magda."

Hon var fem centimeter kortare än jag och hade brunt hår och mycket fräknar. Hon var inte vacker men hade ett trevligt och chosofritt sätt. Jag hade ingen anledning att tvivla på hennes goda avsikter.

Hon tog mig till ett avsides liggande rum, och där slog vi oss ned. Hon började klä av sig, men jag hejdade henne och sade: "Nej tack, lilla Magda. Jag är troligen impotent. Låt oss prata i stället."

Det var hon nöjd med då hon ändå fick sitt arvode. Hon tyckte så bra om mig att vi började umgås dagligen, och hon blev mig till mycket stor hjälp.

5.

Hon påminde mig nämligen om någon. Naturligtvis visste jag inte vem. Hon var ingenting annat än en kalashora, och hon trivdes med sitt yrke, men den jag sökte efter var en dygdig och fin flicka som kanske rent av var av den högre klassen.

"Hur kan du trivas med att vara prostituerad?" vågade jag fråga en dag.

"Kom inte och säg att du också vill rädda mig från träsket."

"Jag ställde bara en kanske djärv men rak fråga."

"Trasket är inget trask. Alla som inte själva är inblandade och som känner mig har försökt hjälpa mig därifrån, men jag trivs där. Mina arbetskompisar är mina systrar, och bättre kamrater kan man inte få utanför bordellen. Vi har det gemensamt att vi känner männen. Det finns inga bättre mänskokännare än vi. Till och med präster står sig slätt mot oss och klarar sig inte i vårt sällskap. För att vi har en så god gemenskap känner jag mig trygg där. Jag har lärt mig att sovra bland kunderna, och den påfrestande sidan av arbetet är inte mer än en rutin för mig. Det finns sämre rutiner."

"Men om jag bad dig att sluta med verksamheten, skulle du överväga saken då?"

Hon tittade långt på mig. "Kanske."

"Är du så svag för mig?"

"Jo, faktiskt."

"Varför? Du känner ju männen. På vilket sätt skiljer jag mig från dina kunder?"

"Du är den första som har kommit till mig utan att vilja pippa. Det är något gåtfullt över dig. Du tänker om dig att du är ett mentalfall som fått så och så många elchocker, så att hjärnan nästan har blåsts ut på dig, men samtidigt är du så kultiverad och fin, du har ett rikt språk och måste ha haft en god utbildning, kanske en hög utbildning..."

"Ja, jag förstår inte själv hur jag kan klara mig så bra intellektuellt fastän jag inte har något minne..."

"Där ligger kanske gåtan till ditt mysterium. Men samtidigt så tror jag att någonting lurar på botten hos dig som kan vara farligt, men denna djupa hemlighet, som du inte själv känner till, är oerhört lockande. Den är som ett sug efter narkotika."

"Knarkar du?"

"Aldrig."

"Jag har varit mycket nerknarkad av mediciner, men jag får aldrig veta varför jag blev det."

"Säg aldrig aldrig. Jag vill gärna hjälpa dig finna dig själv."

"Det är jag väldigt tacksam för. Men jag önskar att du i så fall ville avbryta din verksamhet."

"Men den är mitt levebröd."

"Det finns hederligare levebröd."

"Nej, det gör det inte." Hon såg trotsigt på mig och lämnade mig. Jag sprang efter henne.

"Magda! Magda! Förlåt mig! Jag ville inte såra dig!"

"Du har inte sårat mig. Du har bara sagt en osanning. Alla yrken är prostitutioner. Min prostitution är den hederligaste formen av prostitution, för den döljer inte att den bara är prostitution. Och den är verkligen bara prostitution och ingenting annat. Den är befriad från alla masker, allt hyckleri, alla kulisser och alla choser. Det är den enda icke fåfänga prostitutionen, den enda prostitutionen som inte gör sig till."

"Förlåt mig. Jag ville inte ta ditt levebröd ifrån dig. Gör som du vill."

"Menar du det?"

"Ja."

Hon kramade om mig och gav mig en puss på kinden. "I gengäld skall jag göra allt för dig. Vi skall nog finna ut vem du egentligen är."

Hennes smekande händer och puss gav mig en obeskrivlig känsla. Förnimmelserna av denna kontakt var alltför välbekanta i sin underbarhet, och likväl kände jag också ett ofattbart mörker i min själ som nästan skrämde mig.

"Om du inte vill lämna prostitutionen, vill du då åtminstone göra en annan sak för mig?"

"Vad då?"

"Jag skulle vilja förändra ditt utseende."

"Hur då?"

Jag såg på henne. Klänningen anstod ett fnask. Sminket vanställde hennes djupt begravda jungfrulighet, som endast jag alltjämt kunde se hos henne. Håret var utslaget och färgat och anstod en barservitris eller hårfrisörerska som gick på gatan på sin fritid. Endast fräknarna återstod av hennes ursprunglighet och hade hon inte kunnat utplåna.

"Kom!" sade jag och drog med henne till en modeaffär.

6.

Nästa dag var hon en annan mänska, och hon hade nästan blivit vacker. Jag hade gett henne anständiga kläder, en helt annan make up hade förvandlat hennes ansikte till en riktig dams, och håret hade vi gjort blont och satt upp ordentligt. Plötsligt liknade hon Evita Perón.

Men där var någonting som fattades. Vad det var kunde jag inte komma under fund med, och hon kunde naturligtvis inte hjälpa mig. Tiden fick lov att besvara mina frågor.

"Vad tror du flickorna kommer att säga om mig nu?" frågade hon skämtsamt.

"Du kommer att bli deras drottning."

"Får jag inte ta på mig mitt gamla utseende för deras skull?"

"Nej."

Jag fick rätt. Hon vållade en sensation. Hon blev den mest eftersökta modellen, och hon kunde säga nej till fler än någonsin.

Följaktligen behöll hon sitt nya utseende som dock för mig bara förblev som en erinring av en bortglömd dröm som man inte kom ihåg mera av än just att den var bortglömd.

7.

Vi sällskapade i två månader utan att vi kom närmare målet. Vi gick på promenader genom alla delar av staden, och ibland uppstod välbekanta förnimmelser av något opåtagligt minne som genast försvann igen när vi försökte genomtränga stället. Jag tror att vi besökte 90 procent av alla restauranger och krogar i stadens centrum på det sättet.

"Men tänk om du har levat i en annan stad?" framkastade hon plötsligt en dag. Hon kunde ha rätt, men i så fall återstod det oss alla världens hundra största storstäder att finkamma på kanske obefintliga minnen. Jag föredrog att hålla mig kvar på den enda säkra grund jag hade att stå på: den stad vars mentalsjukhus kände mig utan att vilja berätta någonting för sin patient om det som patienten inte själv visste om sig själv.

8.

Magda var djärv nog att våga ta initiativet till att konfrontera min läkare och tala allvar med honom. Efteråt fick jag från hennes mun höra vad som hade sagts.

"Jag beklagar," började läkaren, "men vi har strängaste tystnadsplikt beträffande våra patienter, och den gäller i allra högsta grad i ett fall som Oskar Fabian."

"Men vad är det då för märkvärdigt med Oskar Fabian? Är ni inte intresserade av att hjälpa honom bara för att ni inte har hand om honom längre?"

"Vårt bästa sätt att hjälpa honom är att låta honom vara. Och det är också bästa sättet för er att hjälpa honom."

"Ni menar att jag skulle lämna honom ensam?"

"Ja."

"Överge honom?"

"Ja, för ert eget bästas skull."

"Ni är ju omänsklig. I så fall menar ni, att det bästa för Fabian vore, att ingen människa skulle ha någonting med honom att göra. Men han är ju en människa, vilken fasansfull bakgrund han än må ha!"

"Han har glömt sin bakgrund. Låt den förbli glömd."

"Är det med flit som ni har berövat honom minnet? Vad är då en människa utan minne? En man utan identitet! Ni har i så fall bara gjort halva jobbet: ni har inte berövat honom hans minne av att en gång ha haft en identitet! Ni kan inte förvägra en människa rätten att få veta sanningen om sig själv om han en gång ber om den!"

"Allt vad ni säger äger sin riktighet, fröken Favella, men vi vet mera om saken, och det måste ni respektera."

"Jag vet att han har varit doktor tidigare men att han av någon anledning slutade vara det. Vet ni någonting om det?"

"Då vet ni mycket, fröken. Nöj er med det, och försök få veta mera av polisen än av mig. De har samma tystnadsplikt där."

"Men..."

"Vårt samtal är slut, fröken. Jag kan inte hjälpa er. Eller rättare sagt, jag kan bara hjälpa er och Fabian med att låta bli att hjälpa er. Det bästa för honom är att finna sig en ny identitet. Det kan ni hjälpa honom med. Låt den gamla vara död och begravnen."

"Jag måste få veta..."

"Vi vill inte ha honom tillbaka hit igen." Läkaren hade höjt tonen. "Vi vill inte att han själv kommer hit igen och tigger om behandling efter att ha redovisat för de senaste resultaten av sin sjukdom. Ändå fruktar jag att det är just vad som kommer att hända."

"Då är han alltså fortfarande sjuk? Då har ni alltså inte lyckats bota honom?"

"Jag har redan sagt för mycket. Adjö, fröken." Och läkaren lämnade själv rummet. Det var allt vad Magda fick veta.

När hon hade berättat detta samtal för mig, och jag tvivlade inte på hennes sannfärdighet, så slog mig plötsligt en tanke. Jag betraktade hennes ansikte intensivt. "Vad är det?" frågade hon nästan litet oroad. Och jag frågade henne:

"Magda, varför är du inte tretton år yngre?"

"Vad är det för fel på min ålder? Jag är tjugofem år och mogen för min ålder. Och varför skulle jag vara just tretton år yngre? Vad är det för en idé som har flugit i dig?"

"Du ser ut som trettio. Men jag vill ha dig till sjutton."

"Varför sjutton?" Hon var alltså oroad.

Då tystnade jag. Tankarna hade flugit iväg med mig, och jag hade inte kunnat kontrollera eller analysera dem. Jag hade inte kunnat följa med i min egen impuls. Förnimmelsen var som utplånad. Ingenting återstod av den oförklarliga associationen. Jag log skämtsamt och sade: "Det var ingenting. Jag trodde att jag hade kommit någonting på spåren, men det är helt borta nu."

Hon var lättad, vi försökte glömma alltsammans, men någonstans långt borta i bakhuvudet anade jag närvaron av en bländande sjuttonårig flicka. Det var bara en aning, men det att denna aning dröjde kvar fyllde mig med en ousäglig spänning blandad med bävan och en oerhörd fruktan för det ogenomträngliga mörker som skilde

mig från den osynliga minnesbilden av sjuttonåringen som bara fanns där inne i mig utan att jag kunde minnas hur hon hade sett ut.

9.

En natt av fruktansvärda mardrömmar följde. Jag hade ont i ögonen och vaknade upp en gång i timmen badande i kallsvett utan att kunna minnas de fruktansvärda drömmar som jag hade haft. Jag var fullkomligt slut på morgonen. Jag skakade av upprördhet när jag klockan sju på morgonen satt på min sängkant och begravnade mitt huvud i händerna som om jag ville vrida ut mina okända favoriter därifrån. Det var söndag morgon. Desperat grep jag telefonen och ringde till min läkare.

Han var inte på sjukhuset. Lyckligtvis hade jag hans telefonnummer till hemmet. En frisk och glad kvinnoröst svarade, men denna röst tillintetgjorde mig. Jag blev fullständigt paralyserad av att få höra den. Det var något så oerhört upprörande med den att jag svårligen kunde behärska mig. Min doktor var inte hemma, men hon meddelade mig att jag kunde återkomma på eftermiddagen. "Kan jag lämna något meddelande?" frågade hon oskyldigt.

Det var något med denna kvinnoröst som fick många av mina dunklaste förhången att rämna. Jag hade nämligen hört den förut. Denna kvinna hade jag älskat. Hon hade skilt sig för min skull från sin man som hon hade två barn med, och jag hade övergett henne efter en månad. Detta var det första säkra faktum om mig själv i mitt förflutna som jag faktiskt delvis kunde minnas. Men jag sade ingenting till henne i telefonen. Min rösts osäkerhet måste dock ha avslöjat min upprördhet för henne. Jag sade: "Hur tidigt under eftermiddagen kan jag återkomma?"

När hon hörde min skälvanande röst var det som om hon själv kände igen den och inte helt kunde dölja att hon hade gjort det. Även hon skälvde på rösten när hon svarade: "Han är säkert hemma klockan två."

Vi kände varandra, och vi visste att vi kände varandra, men ingen av oss vågade visa det för den andra. Vårt samtal var formellt och intetsärande, men vi visste ändå båda mera om varandra än vad som var hälsosamt för någon av oss.

Efter samtalet tog jag ett kraftigt sömnmedel och sov fram till klockan tre. Helst hade jag tömt hela sömnmedelsburken. Ändå var jag inte mindre uppriven när jag på eftermiddagen efter några koppar kaffe äntligen fick tala med min läkare. Han insåg att mitt tillstånd var brydligt. "Min vän, låt oss träffas i kväll," sade han. "Jag skall på en sammankomst med mina ordensbröder. Kom med. Jag bjuder dig. Det blir en trevlig kväll i gott sällskap med god mat och gott vin. Det är vad du just nu behöver."

Jag tackade ja och kände mig något lugnad. Jag litade på att hans fru inte hade sagt någonting till honom, och jag visste samtidigt att jag måste berätta vad jag visste för honom.

När jag på kvällen rentvättad och i fin kostym kom till det fina ordenshuset bjöd han mig genast på en stor whisky i baren, vilket genast stämde mig på det bästa humör. Kvällen blev sedan därefter.

Det började med en strålande underhållning. Det var ordenssällskapets kör som underhöll med grannaste manskörssång medan det på sällskapets teaterscen samtidigt framfördes ett underbart teaterspex med strålande sångare. Musiken var av Bellman, Mozart och Berwald. Spexet handlade om mordet på Silenus under Numa Pompilius tid i det gamla Rom, och de som föröfvade det skändliga mordet på satyren var tre romerska soldater. En av dem hade en alldeles fruktansvärt gäll röst, han var dessutom korpulent

och dominerande och hade råkat ta på sig den romerska soldathjälmen bakfram, vilket allt bidrog till att hans skrikiga uppträdande blev alldeles oerhört löjligt. För mordet på Silenus fick alla de stackars intet ont anande recipienderna skulden, och det följde en parodi på en skenrättegång med en avskryvd pennalist till åklagare, en likgiltig brännvinsadvokat till handfallen försvarare och en partisk domare som givetvis dömde alla recipienderna skyldiga till mordet en efter en, varefter de en efter en fördes ut för att halshuggas med giljotin. Den som då grep de frackklädda och fjättrade delinkventerna i kragen var en alldeles förfärlig bödel, en lång mager räkel med puckelrygg, världens smalaste ben och en sminkad nylonstrumpa dragen över huvudet. Han såg värre ut än döden själv. Dessutom haltade han och gav ifrån sig oartikulerade kvinkande gutturala pipande läten som gjorde honom till ett monster i klass med Quasimodo, Frankensteins skapelse, fantomen på operan och liknande förfärliga karaktärer. Giljotinen förevisades och var alldeles blodig. Varje gång någon av recipienderna halshöggs fördes denne bakom scenen varvid giljotinen skrällde till och ett blodigt huvud sedan lyftes fram under den smale långe puckelryggige ansiktsdeformerade bödelns oartikulerade triumferande skadeglada pip och kvinkanden. Och publiken, ordenssällskapets medlemmar, som givetvis enbart utgjordes av herrar, vrålade av skratt.

Sedan följde banketten. Min läkare satt bredvid mig, och vi delade en flaska vin tillsammans. Maten var utsökt: hjortsadel med paté som förrätt och hjortronsorbet till efterrätt, och serveringen utfördes av de näpnaste servitriser som föll alla sällskapets äldre gubbar i smaken. Över hjortronsorbeten anförtrodde jag min läkare min upplevelse av morgonens samtal med hans fru.

"Vi är mycket lyckligt gifta," sade han allvarligt, "men jag vet egentligen ingenting om henne. Hon är duktig som få, man kan lita på henne i alla väder, men några barn från något tidigare äktenskap har hon aldrig visat mig. Därför tror jag att du misstar dig."

"Vad hette hon innan ni gifte er?" frågade jag.

"Christoffersson."

"Det var hennes flicknamn. Det måste hon ha återtagit med tiden. Som gift hette hon von Schoultz. Det var hennes tredje äktenskap. Men vad kan hon ha gjort med barnen?"

"Min vän," sade läkaren bestämt, "jag vet mera om dig än vad du själv vet, och jag kan därför inte tillåta att du vet mera om min hustru än vad jag själv vet. Vi är lyckligt gifta, och vi ämnar förbli det. Jag vet ingenting om hennes liv innan vi träffades, och jag vill ingenting veta därom heller. För min del är hon gift för första gången och med mig, och den versionen av hennes liv är hon själv nöjd med. Låt det därför bli därvid."

Däremot är jag oroad över ditt eget tillstånd. Du skall icke ha något minne av sådant, och plötsligt minns du en affär som du haft med en gift kvinna med två barn varpå hon skilt sig för din skull varpå du sedan har övergivit henne. Vem det än var, så är det oroväckande att du plötsligt kommer ihåg sådant."

"Jag har själv inte kunnat sova i natt. Jag har kallsvettats hela natten och haft förfärliga drömsyner."

"Mindes du något av dem?"

"Ingenting."

"Bra. Vad önskar du själv för åtgärder?"

"Jag måste få komma bort härifrån, ju längre bort desto bättre."

"Det låter mycket bra. Jag ska ge dig en adress till en kollega i Bryssel som bor nära Brugmannsjukhusets institution för psykiatri, psykologi och psykoterapi. Vad säger du om en månads semester i Belgien? Du kan resa fritt inom landet och till Paris och Amsterdam också om du vill. Jag kan garantera att du blir väl omhändertagen."

Jag beslöt att prova hans förslag, som jag visste att han endast föreslog för mitt eget bästa. Han visste mer om mig än jag själv, och jag visste att jag kunde lita på honom med ett reservationslöst förtroende. Alltså reste jag till Bryssel.

10.

Doktorn där hette Arnold Flackx och var mycket vänlig och förstående. Jag fick bo gratis hos denne försynte läkares moster mitt i de finaste kvarteren i söder med underbara omgivande parker och villakvarter. Det var Bryssels diplomatstad med Franklin Roosevelt-avenyn som pulsådra och med Bryssels fria universitet som landmärke. Hos den gamla halvdöva damen blev jag mer än väl omhändertagen med frukost varje morgon, middag klockan tolv, kaffe klockan tre och kvällsvard klockan halv sju alla dagar i veckan. Det gällde bara för mig att passa tiderna.

Klimatet i Bryssel var ypperligt. Våren sprack ut just när jag kom i mitten av mars, både magnoliaträd, påskliljor och pingstliljor blommade, och omgivningarna var idealiska med serveringar i alla gathörn, konditorier i alla kvarter, små specialbutiker överallt med alla världens delikatesser och med en underbar fri individualism som präglade alla belgiska människor jag mötte. I detta land var all socialism obefintlig, någon vulgaritet tycktes inte förekomma, ingen störande amerikanism eller hamburgerbar mötte jag någonstans, myndigheterna blandade sig inte i medborgarnas liv, skatterna var inte över 30%, och det var klass på allt. Jag trivdes förträffligt och hade redan glömt min svenske läkares hustru.

Snart vågade jag mig även ut på utflykter. Jag besökte det charmerande gamla Gent, den bedårande idyllen Brügge med sina svankanaler, det vänliga och vackra gamla Antwerpen och slutligen även det vilt bohemiska men mycket mänskliga Amsterdam. Höjdpunkten blev emellertid Paris.

När jag kom till Paris förstod jag plötsligt hela den franska revolutionen och Napoleons oemotståndliga karaktär. Paris är och förblir kontinentens huvudstad, och det kommer Europa aldrig ifrån. London må vara världens huvudstad, men Paris är Europas. Jag såg pöbelhoparna välla fram genom gatorna och storma Tuilerierna, jag noterade Ludvig XIV:s högfärdiga och omänskliga skrytsamhet med förakt, jag smälte i andakt inne i katedralen Notre Dame tillsammans med Victor Hugos romanfigurer, jag bländades av Triumfbågen som vittne över Napoleons ära och storhet, och jag besökte Louvren.

Där fanns de stora franska romantiska konstnärernas främsta arbeten av Géricault och Delacroix, 'Medusas flotte' och 'Sardanapalus död' bland andra, där fanns Rubens praktfulla Luxembourgdukar och fantastiska jättetavlor av van Dyck och Watteau, men framför allt fanns där dukar av Rafael och Leonardo da Vinci.

Rafael måste väl betecknas som konstens och renässansskedets fulländning. Rembrandt fördunklas inför Rubens, Rubens blir banal inför Tizian, och Tizian blir tungsint och dyster inför Rafaels ljuva rena klara harmoni och formfulländning. Och likväl så bleknar även Rafael inför Leonardo da Vinci.

Frankrike och Louvren har fått ärva nästan alla denne målares vackraste dukar: 'Madonnan i grottan', 'Sankta Anna' och 'Mona Lisa' framför allt. Naturligtvis vet alla utantill hur tavlan 'Mona Lisa' ser ut, och ingen har väl lyckats undgå att stöta på någon reproduktion under livets gång, men ändå hade jag aldrig kunnat föreställa mig att det verkliga porträttet 'Mona Lisa' skulle vara så levande som det var. Hon tittar inte rakt på en, utan hon ser på någonting strax ovanför ens högra axel; men just det att denna blick

ser strax förbi en gör att man aldrig slipper denna blick. Man känner sig ofelbart genomskådad av den, och vare sig man står långt ifrån den från vänster eller från höger så ser denna blick ändå med sitt överlägsna gåtfulla leende rakt igenom en just emedan man aldrig kan möta dessa ögon med sin egen blick. Hon betraktar road sin beundrare som aldrig kan komma henne ens så nära att han kan möta hennes blick med sin egen.

Ändå är hon ingen skönhet. Hon ser nästan maskulin ut i sin fyrkantiga nästan beniga fysiologi. Leonardos kvinnoporträtt är i allmänhet ljuvare än Rafaels, och det vill inte säga litet, men just Mona Lisa är egentligen den minst kvinnliga av hans kvinnor. Hon är könlös i det att hon varken är helt och hållet feminin eller helt och hållet maskulin men dock har tydliga drag av båda.

Ändå bleknade denna tavla inför den ohyggligt kraftfulla och gåtfulla effekt som en annan tavla där av samma mästare hade på mig. Det var hans sista tavla, som skall föreställa Johannes Döparen, profeten i kamelhår som levde på gräshoppor och måste ha varit en tämligen avskräckande och grovbarkad uppenbarelse. Men Leonardo har här målat en skön långhårig yngling.

Det är hans mest gåtfulla tavla, ty denna yngling är förförisk av mystik. Han har inte ett skäggfjun, han är halvnaken som en lockande kurtisan, och hela hans väsen utstrålar en farlig och nästan syndig magi. "Kom med," säger denne yngling, "och jag skall visa dig allt som är förbjudet här i världen, eller åtminstone allt som vanliga människor inte förstår sig på." Han har korset i sin hand och pekar uppåt med sitt finger, vilket någon gör på alla Leonardos tavlor som för att indikera närvaron av det gudomliga, men hans väg leder varken till himmelen eller ner till helvetet. Den leder i stället in i Leonardos eget outgrundliga mysterium som ingen någonsin har vetat något om utom han själv; och när man fastnar inför denne oemotståndligt lockande Johannes Döpare får man en känsla av att detta mysterium är direkt obehagligt och farligt. För första gången fick jag frossbrytningar efter mina sista upprörande känsloupplevelser i Göteborg.

11.

Min goda värdinna var judinna och pensionerad antikvitetshandlerska. Hon hade varit lyckligt gift i många år med en berömd antikvitetshandlare som under en resa till Hongkong där hade träffat en berömd skådespelerska med dåligt moraliskt rykte. När han kom hem hade han sagt till sin fru: "Nu reser jag bort, och du ser mig aldrig mer." Och följande dag var han försvunnen i okända öden för alltid. Sedan dess hade hon levt ensam med sina bridgespelande väninnor i Bryssel. Där fanns sju professionella bridgeklubbar, och hon var en prominent medlem i alla sju. Det var numera hennes enda heltidssysselsättning.

En söndag körde mig min läkare doktor Flackx med sin moster och en av hennes väninnor ut till Knokke vid havet. Det var för de gamla tanternas skull. De hade inte varit där på årtal, och utflykten blev något melankolisk, ty när de kom till Knokke kände de inte riktigt igen sig. Alla gamla vackra fina små hus med gemytliga restauranger och trädgårdar hade försvunnit och ersatts med massturisminriktade höghus överallt, varför orten i fråga mest liknade Miami Beach med en hopplös brist på parkeringsplatser dessutom. Hela Belgien tycktes vara där denna dag. Vi fick snurra runt i timmar i den heta bilen innan vi fann en parkeringsplats, medan tanternas prat mest rörde sig om: "Minns du korsvirkeshuset där i hörnan? Var är nu vårt lilla gamla stamkonditori? Vad allt är förändrat! Varför har de rivit allt? Stranden har ju inte ens längre någon sol när de har byggt så höga hus i vägen för den!" Vi fann dock till slut ett

litet konditori i den hopplösa trängseln var vi drack en ansträngd kopp kaffe innan vi lämnade detta belgiska "turistparadis" fast beslutna att aldrig komma tillbaka mera.

Mera angenäm och intressant var då en utflykt som doktor Flackx tog mig med på till Antwerpen. Här kände jag mig plötsligt omedelbart som hemma. Staden var gammaldags och sliten, gatorna och torgen i centrum var hopplöst oregelbundna och uråldriga, och trots tyskarnas svåra bombning av staden under kriget så fanns här hela den kontinentala gammaldags något barocka sekelskiftesprägel kvar som jag alltid hade förknippat med det riktiga kontinentala Europa. Staden vimlade även av ortodoxa judar i sina svarta kaminrör och svarta långrockar som min läkare hade många vänner bland, men mest värdefull blev för mig bekantskapen med hans bästa vän där i Antwerpen, en finländsk sjömanspräst som hette Daniel Orädd.

"Jaså, du trivs i Antwerpen, du?" sade denne kraftige jovialiske något grove men ytterst förtroendeingivande präst. "Så du känner dig hemma här? Det är inte så konstigt. Här är allting ännu som förr i världen och tidlöst dessutom. Jag har varit i din stad Göteborg. Där hade de två vackra hus, Arkaden och Grand Hotel, och båda dessa ovärderliga, trivsamma och genuint hantverksskicklighetsutsmyckade hus rev stadens myndigheter för att i deras ställe bygga sterila betongaffärskomplex. Här i Antwerpen lever ännu Rubens och hans anda. Allt vackert älskas och tas vara på och vårdas ömt medan hela denna världens fulhet går Antwerpen obemärkt förbi. Har du noterat Antwerpens ambitioner? 'Världens kulturhuvudstad' står det på vissa anslag, och 'diamanthuvudstaden'. Du ser denna centralstationsbyggnad. Den är byggd som Uspenskij-katedralen i Helsingfors och som Sofiakyrkan i Konstantinopel, och i stationsrestaurangen, var man får en god middag med tre rätter för 50 kronor, finns även ett biljardbord för vem som helst att traktera. Här i Belgien samarbetar man och litar man på varandra. Därför behövs här ingen socialism. I Sverige är den hårt och konsekvent genomförda socialismens enda resultat en hög kriminalitet, ungdomsvandalism och medborgerlig misstro. På centralstationen i Antwerpen är restaurangbyffén lika praktfull som på Berns i Stockholm, och den är alltid öppen för hela världen.

Du ser att allting är ganska nerslitet här i Antwerpen. Tågen till Bryssel har hårda passagerarbänkar, och första-klass-kupén är av sämre klass än normal andra-klass-standard i Sverige. Här samarbetar man och kommer man väl överens emedan man är anspråkslös. Hellre en trivsamma miljö med litet gammaldags charm omkring sig än all förödande teknisk standard i världen, som bara framhäver det omänskliga hos människan. Belgien är inte ett rikt land, men allt är vackert, trivsamt och mänskligt här. Sverige är ett rikt land med den påföljd att man där med 'lägsta godtagbara standard' som tillhygge har bemödat sig om att försöka utrota allt vackert, trivsamt och mänskligt. Jag föredrar Belgiens anspråkslöshet."

Denne präst, som haft med råbarkade sjömän, alkoholister och horor att göra i hela sitt liv, hade av min läkare fått höra hela min historia. Han gav mig följande råd:

"Min vän, undvik kvinnorna. Sky kärleken som pesten, ty endast den kan skada dig, och så länge du håller dig ifrån den kan ingenting skada dig. Du är en sympatisk och harmonisk människa som är lätt att tycka om och umgås med, (har någon talat om för dig att du är mycket lik Peter Paul Rubens?) och det att du inte har något minne är under omständigheterna kanske bara något för dig att vara tacksam för, så försök att undvika att få ljus in i ditt omedvetna och ditt förflutna. Umgås gärna med kvinnorna på vänskaplig nivå, det är ofta vad de helst föredrar själva, de tycker om att leva okomplicerat, men sky kärleken som elden, ty den ensam kan rubba de cirklar som för närvarande för din del åtminstone hänger ihop och fungerar."

Vi besökte Rubens underbara hus där i staden, och jag slogs faktiskt av Rubens självporträtt som av en spegelbild av mig själv i 1600-talskläder. Vi gjorde sedan även en utflykt tillsammans till Amsterdam och besökte även Rembrandts hus som gjorde ett mycket mera instängt, dystert och inåtvänt intryck. Amsterdam är visserligen en oerhört mänsklig stad, men gatan vid Rembrandts hus var helt fördärvad av betongnybyggen, och själva huset var omgjort till ett utställningsmuseum, medan Rubens hus mera hade bibehållits som just Rubens eget hem. En värme omhöljde mig genast i Antwerpen som jag kände mig oerhört hemma med. Jag hade gärna bosatt mig där. Tre gånger återbesökte jag Antwerpen medan jag bodde i Bryssel, och för varje gång blev det ännu svårare att lämna Antwerpen bakom sig...

12.

"Jag skulle akta mig för det ordenssällskapet om jag var du," sade doktor Flackx. "Jag avrådde från början min kollega från att ha något med frimurare att göra. Fastnar man i deras nät av ceremonier och skyldigheter blir man inkapslad som i en kokong och kan man aldrig mera bli fri. Du hade tur som kom billigt undan. Du fick uppleva en trevlig kväll hos dem. Låt det inte bli flera."

"Men är dessa frimurare inte ganska oförargliga?"

"Min vän, jag skall omtala för dig en sak i största förtroende," sade min läkare och lutade sig framåt och sänkte rösten. "Samma sällskap har en loge i Paris, och där tilldrog sig följande. I sällskapets kör fanns det en ung vacker begåvad musiker som alla i sällskapet tyckte mycket om. Han åtog sig att årligen stämma alla sällskapets pianon och flyglar för halva priset. De hade väl tre flyglar tror jag och jag vet inte hur många pianon. I sju års tid utförde den unge mannen pliktskyldigast detta arbete och fick varje gång betalt av sällskapets intendent, en gammal man med örnäsa, som plötsligt dog. När han var borta visade det sig att han inte lämnat efter sig några kvitton eller vittnesmål om musikerns arbete. Han hade brukat stämma instrumenten varje år under dagtid när ingen fanns i ordenshuset utom han och intendenten. När han det åttonde året bad om sitt arvode sade den nye intendenten: 'För vad? Här finns inga papper om något avtal mellan dig och sällskapet. Jag kan inte ge dig några pengar.' Ärendet hänsköts till högre ort inom sällskapet och blev där liggande orört för evigt."

Samma höst förlorade denna musiker sin enda fasta tjänst ute i livet. Eftersom sällskapet var rikt beslöt två äldre ordensbröder att försöka hjälpa honom och ansökte om ett stipendium åt honom från sällskapet på 6000 francs för hans långa och trogna tjänst. Sällskapets fondförvaltare beviljade honom ett stipendium på 600 francs. Dessa pengar anförtroddes den äldre av de båda pensionerade ansökarna som bodde långt utanför staden. I princip sade alltså fondförvaltarna till den unge mannen: 'Här får du några hundralappar att trösta dig med, men du får själv resa ut till St. Quentin och hämta dem om du vill ha dem.' Eftersom han behövde pengarna måste han göra det."

Den andre stipendiumansökningsbrodern häpnade så gränslöst över denna oerhörda förolämpning från sällskapets sida mot en av dess egna ordensbröder att han krävde att musikern skulle utträda ur sällskapet och göra stor affär av saken. Musikern föredrog dock att bara utebli från ordenslivet utan att göra något väsen av saken. Hans kolleger inom kören bad honom dock att komma tillbaka för musikens skull, vilket han lät sig övertalas till att göra."

Detta sällskaps ceremoniella årliga höjdpunkt utgjordes av en begravningsbankett under hösten som föregicks av en solenn musikhögstidsstund i en kyrka. Vid detta

tillfälle brukade en specialkomponerad kantat uppföras som krävde omänskliga prestationer från sångsolisternas sida. Tenorsolot hade brukat framföras av vår unge musiker. Året efter kriserna gavs solot åt en annan sångare i stället som hade civilt yrke, hög inkomst och en viktig position. Den fattige musikern förbigicks och kördes över utan att han bevärdigades med ett ord.

I ett brev till dirigenten protesterade han inte mot att solot hade givits åt en annan, utan mot att man hade förbigått honom utan ett vänligt ord. Brevet besvarades aldrig. Vid följande ordenssammankomst, som vår musiker deltog i, försvann han under middagen. Han påträffades sedan i teatergarderoben följande morgon död."

"Hur hade han dött?"

"Av allt att döma genom en plötslig hjärtattack. Han var bara 36 år gammal. Saken tystades ner fullständigt, och emedan han var fattig blev hans begravning närmast ett bortsmusslande av ett lik. Detta ordenssällskap undrade mycket över det fullständigt oförklarliga mysteriet och menade att musikern själv måste ha begett sig ner in i teatergarderoben och där mött sitt oförklarliga öde. Som många ordensbröder tillhörde de mäktigaste i staden, däribland borgmästaren, diverse redaktörer för ledande tidningar och till och med ledamöter av franska akademien, så gavs saken ingen publicitet och glömdes bort då detta ansågs vara allmänt önskvärt. Men jag är övertygad om att han blev förgiftad. Det sällskapet har många kvalificerade läkare. Han hade blivit obekvämt, han hade börjat ifrågasätta och kritisera ordenssällskapets ofelbarhet och maktfullkomlighet, och han röjdes följaktligen ur vägen på smidigaste möjliga vis. När det konstaterats att han somnat vid bordet avlägsnades han och städades han undan och sopades han under mattan. Städpersonalen fick ta hand om det färdiga liket sedan. För sällskapet var han bara skräp och hade lämnats i fred som sådant, om han inte hade vetat för mycket."

"Men det gjordes väl någon kriminologisk undersökning?"

"Man skulle kanske tycka det, men dessa ordenssällskap är heliga. Höga tjänstemän och byråkrater, präster och prelater är medlemmar i dem. Om någon vill att något skall tystas ner så tystas det ner. Man kan lika litet misstänka eller anklaga frimurarna för något som man kan tillvita judarna eller araberna för vad de har gjort. De står under Guds beskydd och är ofelbara, och Gud nåde den som ifrågasätter deras moral!"

"Men denna historia verkar på något sätt bekant för mig. Hände det verkligen i Paris?"

"Nej, min vän," sade doktor Flackx, "det var i ditt eget ordenssällskap i Göteborg."

Denna historia berörde mig i mitt innersta. Jag visste att jag hade känt den avrättade musikern, och oemotståndliga känslor av harm vällde upp inom mig som på något sätt förpliktigade mig till hämnd. Jag kände att jag måste hämnas för något oerhört brott på någon som jag dock aldrig skulle kunna nå. Brottet var för oerhört för att kunna hämnas, och mina passionerade känslor av oförklarligt hämndbegär avlöstes omedelbart av en fruktansvärd vanmakt och tomhet. Känslorna var större än hela världen och omskakade mig i mitt innersta så att jag nästan blev sjuk. Men jag nämnde ingenting och visade ingenting av dessa känslor för doktor Flackx.

13.

Min stackars gamla fula värdinna var tyvärr inte mer än bara en kvinna. Någonstans ifrån mitt innersta kom en oöverstiglig fördom mot kvinnorna om att de allesammans innerst inne var skamlösa. Jag antog att min värdinna skulle ha hunnit passera

skamlöshetens ålder. Tyvärr var hon vid 74 års ålder innerst inne lika skamlös som en 18-årig professionell lyxprostituerad.

Hon tyckte om mig, denna gamla moster. Mina läkare hade placerat mig hos henne tydligen i illusion om att det var den mest harmlösa tänkbara omgivning för mig. Hon bodde i en stor rymlig lägenhet mitt i Bryssels rikaste och förnämaste kvarter med idel vackra parker runt omkring, men mina läkare hade aldrig kunnat ana naturen av den fara som så småningom uppenbarade sig.

Hon hette Gladys och var barnlös. Hon hade avsiktligt gjort allt under sitt liv för att slippa få barn. Men hennes liv hade ingalunda saknat erotisk vidlyftighet. Ganska snart började den ena ekivoka anekdoten efter den andra att rinna ur henne om Belgiens rikaste män, utländska ministrar och ambassadörer, höga diplomater och till och med presidenter. Samtidigt blev hon allt nyfikenare på mig. Mina läkare hade ingenting berättat för henne om mig, de hade antagit att en relation mellan en så ung man och en så gammal kvinna skulle vara fullkomligt riskfri, men de hade fullkomligt bortsett från mosterns trots allt kvinnliga natur. "Hur är du inte gift när du är så ung och vacker?" frågade hon mig. Jag försökte dämpa hennes nyfikenhet med att hitta på historier om mig själv som lärt mig att vara försiktig i mitt umgänge med kvinnorna, och framför allt poängterade jag att jag omöjligt kunde gifta mig så länge jag inte var fullkomligt frisk och så länge jag saknade ekonomisk säkerhet. "Men du kan ju hitta en ung och rik kvinna som tar hand om dig. Det finns många sådana." Och hon gav sig inte. Ju mera jag försökte dämpa hennes nyfikenhet, desto nyfikenare blev hon.

Det blev så småningom outhärdligt. "Du måste gifta dig och få barn innan det är för sent," sade hon. Men kulmen nåddes när hon frågade mig om hon fick be mig om ett råd. Det hade jag naturligtvis ingenting emot. Jag bestod henne gärna med allt från diskning till springpojksärenden och bad henne lägga fram sin fråga. "Jag vet inte om jag vågar," sade hon. "Är det något farligt?" frågade jag. "Jo, det är det nog," sade hon och kom med sin fråga.

Hon hade ett gammalt fotografi som hon ville förstora och hänga på väggen. Det lät ju oskyldigt. Men fotografiet visade sig vara taget av hennes man när hon inte hade varit medveten om det. Fotografiet visade henne på en badstrand 30 år yngre liggande på rygg badande i solskenet och med det ena benet uppdraget. Och hon var fullständigt naken i en mogen kvinnas fullaste köttslighet.

Då slog någonting slint inne i mig. Jag såg någonting värre än bara rött. Det var som om mina viktigaste nervcentra fått kortslutning. Jag blev fullständigt ursinnig. Hon märkte ingenting. "Nå, är jag inte vacker?" sade hon. Jag knep ihop ögonen och lyckades med en outhärdlig kraftansträngning behärska mig. "Nå, vad tycker du?" insisterade hon utan att ana vad hon lekte med.

Jag avrådde henne från att förstora upp fotografiet. "Men varför?" - "Om jag hade blivit fotograferad naken utan att jag visste om det," svarade jag, "hade jag tagit det som en fruktansvärd förolämpning."

"Ja, det är väl annat om man är man," sade hon och lät saken vara.

Men skadan var skedd. Någonting hade väckts till liv i mitt innersta som inte kunde sättas lock på. Jag måste få avreagera mig. Någonting i mitt innersta skriade himmelshögt och hjärtskärande på hämnd och vedergällning. Ett främmande väsen i mig som jag inte kunde kontrollera hade störts i sin sömn, och jag måste blidka det. Annars skulle det aldrig mer lämna mig i fred utan ständigt bara tortera mig i ständigt accelererande raseri.

Min värdinna anade ingenting av vad hon hade ställt till med. Jag visste att hon hade ett svagt hjärta, jag visste vilka mediciner hon tog, doktor Flackx hade instruerat mig i

hur jag skulle underlätta livet för henne, och jag fick absolut inte skrämma henne. Men hon hade skadat mig mer än vad jag någonsin skulle kunna skada henne.

Hon tog ett bad varje kväll klockan nio. Badrumsdörren saknade lås. Hon litade fullkomligt på mig, hon hade kanske till och med större förtroende för mig än för sin egen systerson, som alltid retade henne för hennes snålhet, vilket jag aldrig gjorde.

Vad som följde var något som jag inte var herre över själv. Det var som om en annan hade tagit herraväldet över min kropp, och jag upplevde mina egna handlingar som fullständigt automatiska, som om jag transformerats till en robot som inte längre förde sig själv utan som manövrerades av en annan okänd och fasansfull för mig omedveten kraft.

Jag hörde hur hon tappade i sitt badvatten falskt sjungande för sig själv som vanligt. Vad jag hatade detta självgoda gnolande! Jag upphörde med alla mina egna aktiviteter och satt bara och lyssnade till henne och hennes rinnande badvatten. Så upphörde det att rinna. Hon steg i badet. Jag förställde mig den gamla skrynkliga deformerade kvinnokroppen ligga där naken i badet, och min själ exploderade av ursinne och galenskap. Jag reste mig lugnt och stilla från min stol och gick mot badrummet.

Jag öppnade badrumsdörren ljudlöst. Hon märkte ingenting. Lugnt gick jag förbi hennes kropp utan att ägna den en blick, böjde mig ner mot hennes nakna fötter, grep tag i badkarsproppskedjan och ryckte upp proppen. Jag fångade en skymt av hennes stora häpnad men ignorerade den. Så satte jag på varmvattenskranen för fullt. Då övergick hennes häpnad till skräck. Jag såg den inte. Jag bara kände den. Hon fick inget tillfälle att ge utlopp för den. Lugnt och stilla och övermänskligt säkert tog jag så ett stadigt grepp om hennes huvud och tryckte det under vattnet. Det heta vattnet forsade ner och brände henne. Paralyserad sträckte hon upp sina skrynkliga vidriga förkrympta händer över vattnet. Jag betraktade hennes apliknande vanskapta kropp och höll henne kvar under vattnet. Så började hennes kramper. Jag såg, kände och hörde hur hennes hjärta började bryta samman. Så kom några fruktansvärda krampryckningar, och hennes motstånd upphörde. Hon var paralyserad. Jag lämnade henne kvar där under vattnet, satte åter

i proppen, stängde kranen och gick ut.

Efter att ha torkat handen satte jag mig och läste tidningen. Allt var dödstyst i synnerhet från badrummet. Efter en halvtimme lade jag tidningen ifrån mig. "Så egendomligt," sade jag för mig själv, "vad det är tyst i badrummet! Tanten borde väl vara färdig med sitt badande för länge sedan." Som en skådespelare reste jag mig upp, gick till badrummet, knackade på dörren och frågade: "Är allt väl där inne?" När jag väntat tillräckligt länge öppnade jag dörren. Under några minuter beskådade jag det orörliga liket som stirrade rakt på mig från under vattenytan. Det störda väsendet inom mig var tillfredsställt. Jag gick ut till telefonen och ringde doktor Flackx. "Jag är rädd att det har hänt någon olycka..."

Han kom omedelbart för att beskåda sin mosters lik. Diagnosen var säker och odiskutabel. "Hjärtattack i badet och döden genom kvävning." Jag berättade allt vad jag hade gjort efter att jag lagt tidningen ifrån mig. Jag blev inte ens misstänkt. "Jag är ledsen." sade doktor Flackx artigt, "att detta skulle hända medan du var här." Och han hoppades uppriktigt att jag inte hade fått någon chock av händelsen.

För övrigt beklagade han sig inte alls över hennes död. Han var hennes arvinge, och hon var mycket rik, och han fick ärva allt. Jag kunde se att han var mycket nöjd hur mycket han än förställde sig och ansträngde sig för att synas gråta på hennes begravning.

Och jag begrundade stilla det faktum att jag nu visste någonting om mig själv som inte ens mina båda skickliga läkare visste om.

14.

När jag åter var hemma i Göteborg kallades jag givetvis upp till min svenska läkare på kliniken igen. Jag såg det genast på honom att han anade dunkla oegentligheter, men jag beslöt att försöka hålla god min och satsa på ett högt spel.

"Det är mycket märkligt," sade doktor Nilsson, "att den gamla dam som du får bo hos går och får en hjärtattack i sitt badkar medan du är där. Är du säker på att du inte lyckades skrämma henne på något sätt?"

"Min käre doktor, ni känner mig bättre och vet mera om mig än jag själv. Jag satt och läste tidningen medan hon satt i badkaret. Vi var de bästa vänner, jag lärde mig verkligen att hålla av den gamla damen, och hon gav mig enbart goda skäl till att tycka om henne. Jag hade ingen anledning till att vilja skrämma henne."

"Som du säger, min käre mönsterpatient, så vet jag mer om dig än du själv, och därför anar jag att det döljer sig mera i denna historia än vad som har kommit fram. Du var det enda vittnet till dödsfallet, och det jag vet om dig gör ditt vittnesmål högeligen diskutabelt. Du är nämligen en farlig man som agerar, inte på grund av logiska motiv, utan enbart genom undermedvetna impulser. Allt är ont som kommer från det undermedvetna. Logiken och det rationella tänkandet är vetenskapens och mänsklighetens enda vapen mot människans naturliga självdestruktiva ondska som kommer från hennes omedvetna instinkter. Ondskan är till sitt innersta väsen irrationell och omotiverad. Därför är den så gåtfull, intressant, spännande och oförklarlig. Du är en man som aldrig har kunnat behärska ditt undermedvetna. Därför måste jag misstänka dig för att ha haft något finger med i spelet i denna gamla kvinnas död. Vad som mest slog an på bärgarna av hennes lik var hennes ansiktsuttryck som stelnat i dödsögonblicket. De hade aldrig sett en sådan gränslös häpnad, förskräckelse och skräckslagenhet i en människas ansikte. Hon måste ha blivit skrämmd eller upprörd av något."

"Kanske hon slog på den heta kranen i stället för den kalla - eller tvärtom?"

"Det vore en mycket mänsklig och naturlig förklaring, som naturligtvis är möjlig. Men såg inte du hur rädd hon såg ut när hon var död?" Hans glasögon blixtrade mot mig.

"Nej." Jag teg om att jag bara fäst mig vid hur vanvettigt ful hela hennes uppenbarelse hade varit där i badkaret.

"Det är mycket märkligt."

"Är jag misstänkt för något?" frågade jag listigt.

"Inte i någon människas ögon utom i mina, men jag vet inte vad jag skulle misstänka dig för. Jag kan inte tänka mig att du skulle ha velat en så gammal kvinna något ont. Eventuellt skulle du av misstag ha kunnat komma in i badrummet medan hon badade, sådant är mänskligt, men varför skulle du i så fall förtiga det? Nej, jag blir inte klok på denna historia. Och doktor Flackx, som fallet närmast berör, har bara talat gott om dig. Hans affärer var i ett kritiskt tillstånd, men nu när han har fått ärva sin gamla tant har han all anledning att vara nöjd. Vad som än har hänt så har en mänska därav blivit lycklig."

"Och det var inte min förtjänst," passade jag på.

"Det hoppas jag verkligen," sade min läkare med en genomträngande blick, och i ett obehagat ögonblick kände jag mig nästan genomskådad. Men han fortsatte genast: "Ej

heller kan doktor Flackx misstänkas fastän han skulle ha haft ett iögonfallande motiv. Men om ett brott har begåtts så har det varit perfekt. Och brott som inte lämnar några spår efter sig är inga brott. Endast sådana brott får man begå, om ens samvete tillåter det. Som ett sådant brott betecknar jag mordet på Olof Palme, men det hör inte till saken. Jag anser den härmed utagerad. På tal om oåtkomlig kriminalitet - vad anser du om följande missförhållande?"

Och han visade mig följande klagoskrift:

"Rapport nummer 7 om den störande grannen J.P. på Mellangatan 12

Under tiden 15 mars till 10 april var jag bortrest. Innan jag reste meddelade jag den kroniskt störande grannen att en bekant till mig skulle förvalta min lägenhet i min frånvaro, och jag varnade grannen uttryckligen för att min förvaltare skulle vara precis lika störd som jag alltid har varit av oväsen ovanifrån.

Denne min förvaltare är en hederlig optiker och naturmedicinexpert från Småland. Vid min återkomst hade han följande att meddela: grannen hade festat oavbrutet under tre veckors tid dag och natt och därunder ständigt spelat hård rockmusik. Smålänningen hade inte vågat gå upp för att be sällskapet dämpa sig emedan han var övertygad om, att för att kunna festa så hårt och så länge utan avbrott, så måste man använda narkotika. Min första natt hemma kunde jag konstatera att min granne musicerar nattetid som om ingen någonsin bett honom låta bli därmed. Dessutom har han i sin bostad under påskveckan infört en elgitarr vars ljud går genom märmg och ben då han har en förstärkare med en kapacitet av hundra decibel.

Under de snart två år som har gått sedan denna granne flyttade in har hans störningar ständigt trappats upp trots ständiga böner, tillsägelser och varningar och trots hans egna försäkningar om nedtrappning. Mitt största lidande som gammal kyrkomusiker har under dessa tjugo månader varit att denna intelligensbefriade playboy till granne så hänsynslöst ägnar sig åt så ohyggligt dålig musik. Det är bara dunder och brak, skrik och skrån och aldrig någon melodi. Han har torterat mig psykiskt i tjugo månader och är inte ens medveten om det fastän man oavbrutet påpekat det för honom. Sedan han flyttade in har jag aldrig fått ha någon hemfrid.

Likväl har hyresvärden under dessa tjugo månader aldrig gjort någonting åt saken som svar till mina besvär utom att han skrivit artiga brev till grannen i fråga och bett honom visa hänsyn. En advokat har sagt att sådana saker bäst görs upp grannarna emellan och inte inför domstol, och ingen annan i huset störs av denna granne utom jag, då den som bor bredvid honom aldrig är hemma, och då endast jag bor rakt under honom. Ej heller kan det bevisas att grannen använder narkotika vid sina musikaliska festorgier hur troligt detta än är. Att det föreligger en perfekt grogrund för en knarkarkvartsverksamhet kan man inte göra någonting åt förrän denna verksamhet eventuellt bevisligen är fullt utvecklad.

Det är bara att konstatera, att grannen trots ett och ett halvt års påpekanden fortfarande klampar kraftigt och eftertryckligt i golvet när han går, spelar på nätterna och stampar takten i golvet av alla krafter när han musicerar. Ofta är de många i lägenheten, och de drar sig inte, när jag försöker öva vid mitt piano, för att rakt ovanför mitt huvud och således med beräkning utlösa ljudbomber med sin stereo. Som indicium på misstänkt knarkverksamhet hade han natten efter Långfredagen en besökare i ärendet amfetamin, vilket både jag och min granne under mig kunde höra, då besökaren i fråga talade högt om det både i svalen och ute på gatan.

Det faktum att det nästan alltid är folk hemma hos J.P. gör att man aldrig kan slappna av hemma hos mig under honom då det alltid antingen klampas, stampas, spelas, festas,

skriks eller sjungs falskt hos honom eller förs något annat outhärdligt oväsen. Detta är betänkligt ur min ständigt latent sjukdomssynpunkt med ständigt överhängande magsårsbekymmer.

Det var meningen att min förvaltare skulle ha gett mig någon ersättning (500 kronor) för att fritt få disponera min lägenhet i en månad. När jag kom tillbaka backade han om detta emedan grannarna förstört tillvaron i min lägenhet även för honom och gjort den värdelös.

Hur kan husvärden, Hyresnämnden och mina andra grannar med, att bara tigande se på och tycka att jag är dum inför det faktum, att här en gammal yrkesmusiker håller på att få sitt liv förstört av en fullständig känslolös och hänsynslös rockmusikhuligan?"

Min blick skymdes av tårar. Jag såg för mig denne hederlige musiker som dagligen måste pinas av barbariska grannars outhärdliga musikaliska smaklöshet.

"Varför är han inte organist längre?" frågade jag.

"Han måste sluta på grund av magsår. Jag fick sedan skaffa honom förtidspension, men hans magsår har aldrig gått tillbaka, då han måste leva under dessa omständigheter."

"Kan man inte förmå honom att flytta?"

"Han har bott i huset i fem års tid och trivs bra där. Han har inrett sin lägenhet själv och lagt ner mycket arbete och pengar på att reparera den. Han äger en flygel som gör sig mycket bra där både utseendemässigt och akustiskt. Lägenheten är i centrala staden, så man kan förstå att han gärna stannar kvar. Han har aldrig bott bättre tidigare, och de första två åren där beskrev han som sitt livs paradistillvaro: äntligen kunde han leva endast för att fritt få älska sitt arbete. Men hans grannar har förstört allt för honom och håller på att driva honom från vettet. Jag tänkte att du kanske skulle kunna tala med honom."

"Han skulle nog lyssna mera på sin egen läkare..."

"Nej, han är omöjlig inför mig. Ingenting som jag står för duger för honom. Jag har inte lyckats övertala honom till att ta mediciner, inte till att ändra på sitt kosthåll, ingenting, han är hopplöst egensinnig och envis som en åsna, som alla organister, och till detta kommer naturligtvis den svårigheten också att självklart ingen annan heller vill flytta in under ett sådant rockmusiknäste; men du kanske kan nå honom och få kontakt med honom med dina undermedvetna förmågor. Kanske du till och med kan göra något för att få tyst på hans grannar. Du lyckades ju så bra med doktor Flackx gamla moster."

Jag kunde inte tolka innebörden i hans menande blick. Väntade han sig något av mig, uppskattade han mig för mitt brott som han hade genomskådat, eller skämtade han bara? Vad han än menade så lämnade jag honom övertygad om att han inte själv visste vad han menade. Men jag lovade att hälsa på hos den utsatte stackars organisten.

15.

"Jo, jag känner honom väl," sade min goda väninna. "Jag försökte allt för att snärja honom en gång, men han var en så perfekt gentleman så att han lämnade mig i fred vilka knep jag än prövade. Jag vet allt om honom. Han är antagligen stadens mest begåvade kompositör. Han har envetet ägnat sig åt renodlad klassisk musik i 21 år fastän han under alla dessa år egentligen bara fått fan för det. Han har haft två organisttjänster. Från den första blev han avskedad för att han var för ambitiös, och den andra, som han behöll i fem år, blev han gradvis utsvulten ifrån genom underbetalning.

Han är den fattigaste och den duktigaste musiker jag vet, men han har aldrig kommit fram genom att marknaden helt är tagen i beslag av rockmusiken, jazzen och den moderna atonala musiken. Han är den ende musiker jag vet som aldrig har experimenterat med vare sig jazz, pop, rock eller atonal musik. Han sätter Bach, Händel, Beethoven, Schubert, Mendelssohn och Puccini högst och är en utsökt tolkare på orgel främst av César Franck. Han är ett geni vars musik kommer att överleva all rock och pop och jazz och atonal musik i världen."

Jag hade ingen anledning att tvivla på vad min väninna sade då hon var inne i alla stadens och landets musikaliska kretsar. Av hennes lovord fick jag en bild av min man som en mycket respektabel och ordentlig musiker till skillnad från alla andra sådana.

Innan jag besökte honom ringde jag till honom och presenterade mig som en bekant till åtminstone två goda vänner till honom. Han hade ingenting emot att jag besökte honom.

När han öppnade dörren fick jag emellertid en chock. Jag hade väntat mig allt utom detta. Han såg bra ut, och hans musikerhem var alldeles bedårande gammaldags som om man steg in direkt hos Beethoven under dennes bästa tid före förfallet, men vad som förskräckte mig var hans ögon.

"Stig in," sade han. "Vad kan jag göra för er?"

"Det var er gode vän läkaren som övertalade mig att besöka er. Han var orolig över de störningar som plågar er från era grannar ovanpå."

"De stör mig inte," sade han. Mitt öra uppfattade den hårdaste grovaste tänkbara hårdrockmusik från våningen ovanpå.

"Om jag bodde här skulle jag bli hysterisk och gå upp och massakrera dem," sade jag, "om det är så här det låter alla dagar."

"Det är så här det låter alla dagar," sade han.

"Hur kan ni stå ut utan att göra någonting åt saken?"

"Jag har haft sådana grannar var jag än har bott i sjutton år. Jag har försökt göra någonting åt saken i sjutton år. Men situationen är hopplös, och jag har vant mig därvid och anpassat mig därefter."

"Men får de verkligen lov att spela så brutal och aggressiv musik så högt? Är det inte mot lagen? Och," tillade jag försiktigt, "är inte alla idkare av sådan musik beroende av narkotika?"

"Jag vet mycket väl att mina grannar går på amfetamin. De försäljer även sådant, de hade fullt med kunder särskilt på Långfredagen, och de har även andra preparat, såsom hasch, LSD och marijuana..."

"Men hur kan ni tolerera det?"

"Det är enkelt," sade han. "Under trycket av deras eviga hårdrockmusik, som de aldrig upphör att bearbeta en med, så blir man förr eller senare så desperat av ens misslyckade ansträngningar att råda bot på mardrömmen, att man till slut gör vad som helst för att bedöva sig. Om ni inte tål oväsendet så är det bara för er att gå upp och röka en pipa tillsammans med dem. Sedan tål ni vad som helst."

"Menar ni att - även ni har börjat använda deras recept?"

"Första resan fick jag gratis. Nu skaffar jag dem nya kunder."

Mitt första alarm inför hans matta beslöjade blick visade sig ha varit alldeles sant. Denne man var narkoman och hade fallit till föga för sina grannar.

"Men," sade jag, "hur går det då med er egen musik?"

"Den får vara. Det finns bättre pianister än jag. Jag blir aldrig ens så bra som Wilhelm Kempff. Och min egen musik vållade mig bara lidanden. Jag orkade inte i längden gå ensam emot en hel värld av bara ful och dålig pop, rock, jazz och atonal musik. Med

hjälp av mina grannars recept har jag efter 17 år äntligen givit upp och lärt mig att flyta som en död fisk med strömmen."

Han var färdig. Det var ingenting att göra. Denna situation hade jag minst av alla väntat mig. Jag bröt ganska snart upp därifrån.

På väg ut blev jag emellertid hindrad av hans granne som bodde under honom. Det var en kraftig medelålders man som såg mycket prätig ut, men han befann sig påtagligt under Bacchi inflytande.

"Psst!" sade han. "Har du hälsat på min granne där uppe?"

"Ja."

"Varför spelar han inte längre som han gjorde förr? Jag saknar hans Beethoven, Mozart och Chopin, som alltid förr var så levande under hans händer."

"Vet du då ingenting om grannarna ovanpå honom?" sade jag.

Jag blev insläppt till honom. Han var en konstnär som försörjde sig med att arbeta i hamnen. Där fanns tavlor som föreställde Einstein, Dostojevskij, Beethoven, Rasputin och andra av hans idoler.

"Jo, jag vet nog att han har haft problem med sina grannar högst upp, men det är väl inte så farligt? Lite amfetamin ibland och lite håll i gång i bland, det är väl inte hela världen? Och hans musik hörs mycket bättre ner till mig än vad hans grannars dåliga musik hörs ner till honom."

Och han avfärdade fallet med de narkotikapåverkade rockgrannarna som en bagatell. Jag hade inte hjärta att upplysa honom om att han aldrig mera skulle få höra Beethoven, Mozart och Chopin där uppifrån.

16.

För läkaren hade jag ingen rapport att avlägga. "Men han måste väl ha sagt någonting," envisades han. "Fick du inte ens tala med grannarna?"

"Jag träffade bara pianisten, men det finns ingenting som jag kan yttra om saken."

Min läkare suckade och lät mig gå.

Emellertid sökte jag upp pianisten igen. Något sade mig, att även om jag inte kunde hjälpa honom med hans problem, så kunde kanske han hjälpa mig med mitt.

När jag besökte honom andra gången var han något piggare. "Jag tänkte nog att du skulle komma tillbaka. Du besöker mig nu dessutom i ett gynnsamt ögonblick, ty jag har just återkommit efter världens resa i natt."

"Har du varit utomlands?" frågade jag naivt. Han skrattade.

"Nej, jag har förstås varit ute på en LSD-tripp. Men var inte rädd. Det var inte alls farligt, och du behöver absolut inte vara rädd för att jag skall erbjuda dig några farliga frestelser."

"Jag är tämligen immun mot allt sådant, tror jag, efter alla medicineringar jag har gått igenom, av vilka jag till och med har glömt mer än hälften."

"Du ser ändå ganska kry ut."

"Ja, det tycker läkarna också, och de har gott hopp om mig, men bara så länge jag inte återfår mitt minne."

"Har du tappat minnet?"

"Ja, och därför är jag frisk, och läkarna är livrädda för att jag skall få det tillbaka."

"Vad har du egentligen varit med om?"

"Det är det jag inte vet."

"Det här med minnet är en egendomlig sak. Somliga patienter som utsätts för elchocker och sådant får sitt minne bara förtydligat och stärkt av behandlingen, medan andra, som Hemingway, förlorar det. Du har tydligen utsatts för någon sorts specialpsykobehandling som gått ut på att enbart eliminera vissa betänkliga minneshärdar, medan andra har lämnats helt intakta, som din lärdom, din språkbehandling, ditt sätt - du ger intryck av att vara minst en docent."

"En fallen kvinna visste att jag hade varit doktor."

"Alltid något. Då måste det ha varit allvarliga saker som du har befriats från i din karaktär."

"Jag har skäl att misstänka att jag är en potentiell mördare."

"Säkert inte en avsiktlig sådan. Råkar man ut för något som man inte kan tåla bygger man ofta gärna upp skuldkomplex omkring det, som man till slut inte ens själv kan urskilja de orimliga proportionerna av."

"Men berätta nu om din rafflande drogtripp."

"Du vet förstås att jag är narkoman numera. Det går inte en dag utan att jag tar någonting. Igår kväll tog jag LSD innan jag gick till sängs. Det är ett sätt att göra sina nattliga drömmar mera levande och påtagliga."

I drömmen var jag en mycket värre narkoman än vad jag är i verkligheten. Jag var en av dessa hemlösa luffare som går omkring och driver på tunnelbanestationerna i Stockholm, och jag visste precis var jag skulle träffa vem för att få de rätta drogerna. Och medan jag levde så gick jag ständigt från klarhet till klarhet som missbrukare, det vill säga, det gick ständigt utför, och mörkret tätnade om mitt liv, och till slut var det ingenting annat att vänta än döden.

Då vaknade jag upp någonstans ute i naturen. Jag var helt ensam, och allt var grönt och rent och levande omkring mig. Jag steg ut ur mitt skal och började flyga. Plötsligt förstod jag hur en fjäril måste känna sig när den kliver ut ur sin puppa och börjar använda sina vingar. Men jag var ingen fjäril. Jag var en örn, och jag flög genast kejsarstolt mot den blåaste klaraste himmel och var den friaste och mäktigaste av själar som behärskade hela livet och världen. Och jag har aldrig i mitt liv erfarit en så befriande och välgörande känsla. Och jag förstod, att så måste döden kännas, och den var underbarare än någonting som kan upplevas i livet."

"Det är kanske därför som så många LSD-påverkade hoppar ut från sina fönster och slår ihjäl sig."

"Jag låg alldeles stilla i min säng och hade ingen tanke på att röra mig ur fläcken, ty jag kände det som så, att om jag skulle röra på mig, så skulle min förtrollning brytas. Emellertid steg jag upp och gick, visserligen med något vacklande steg, till mitt skrivbord, och där satte jag mig sedan och började komponera för första gången på månader."

Sådan var min reseupplevelse. Men ditt fall intresserar mig mycket. Vad kan det vara som läkarna är rädda för att du skall komma ihåg?"

"Jag vet bara att det har med kvinnor att göra."

"Intressant. Är du en latent sexmördare?"

"Det är mycket möjligt, men jag vet inte."

"Har du några minnesbilder över huvud taget?"

"Jo, jag har olika flyktiga skymtande bilder av olika kvinnor, av vilka en är alldeles ung och ren, en annan är en vacker fullmogen vamp, en tredje är jag mera osäker på, dessa bilder liksom bara skymtar förbi ibland, plötsligt ser jag dem tydligt framför mig i vissa ögonblick, men så fort jag försöker minnas mera av dem försvinner de, och så har jag tappat tråden..."

"Vad du behöver är att få bättre kontakt med ditt undermedvetna."

"Kanske det. Och en dag när jag ringde hem till min läkare svarade hans fru, och jag kände genast igen hennes röst och var säker på att jag en gång hade älskat henne..."

"Berättade du det för läkaren?"

"Ja. Han blev orolig och skickade mig till Belgien, för att ingenting skulle hända. Därför hände det i Belgien i stället."

"Och vad hände där?"

"Min gamla värdinna, som jag bodde hos, en gammal fin bridgespelande dam, dog."

"Hade du någonting med hennes död att göra?"

"Jag är rädd för det."

"Du är en man som går omkring med många farliga hemligheter utan att själv veta om det. Jag kan hjälpa dig. Jag kan få dig att minnas, om du vill, men det är farligt. Jag måste därför be att få varna dig."

"Vad föreslår du?"

"Pröva LSD, till att börja med. Om resultatet är för obehagligt måste du avstå från fortsatta experiment i den vägen, men om du känner dig bättre efteråt har du kanske hittat början på den rätta vägen."

"Vad händer när man tar LSD?"

"Vad som händer är att man fullständigt konfronteras med sitt undermedvetna. Man ställs inför den totala avgrunden av sig själv. Man förlorar medvetandet om att man är en kropp, och kvar finns bara medvetandet om att man är en själ. Allting förändligas. Nackdelen är att man såsom själ utan kropp känner sig fullständigt naken, och man har ingenting att skylla sig med."

"Är det farligt?"

"Det vet jag inte. Det beror på dig själv. Om varken du eller jag vet någonting om dig själv kan ingen av oss veta hur farligt det kan vara. Men jag tror, att om du själv vill ta reda på mera om dig själv, och om du modigt beslutar dig för att konfrontera dina värsta avgrunder och tar steget, så är därmed den värsta faran undanröjd. Ty ingenting är farligare när det gäller hallucinogena droger och ens eget undermedvetna, än att vara rädd för det okända. Den som går in på sådant med rädsla i själen slutar lätt i panik och kan bli fullständigt galen."

Jag beslöt att gå in på hans förslag, mest för att utmana ödet och testa mig själv. Jag hade ju redan slagit in på en ny väg genom mitt brott i Belgien utan läkarnas vetskap därom. Jag kunde lika gärna fortsätta på samma väg, som enbart verkade lovande, så länge mina läkare inte fick veta någonting om det.

17.

Min väninna var dock mycket skeptisk mot förslaget. "Du vet inte vad du ger dig in på," var hennes huvudargument.

"Just därför är det så lockande att ge sig in på det."

"Folk har blivit galna av LSD."

"Jag är galen redan. Jag har till och med papper på det. Jag står under noggrann läkarkontroll. Om jag blir helt vriden är det bara för läkarna att ta in mig igen. Men jag ser detta som min stora chans. Jag kan göra detta experiment på egen hand utan att läkarna vet om det, och om jag kommer ut på andra sidan med förnuftet i behåll och kanske någon erfarenhet rikare så skulle

det innebära en seger för mig. Jag tror inte att någon läkare skulle missunna mig en sådan möjlighet."

"Jag är säker på att dina läkare skulle göra det just för att du är det fall du är."

"Men du ville ju själv att jag på egen hand skulle försöka forska fram min hemlighet. Nu är du plötsligt emot mig."

"Inte alls. Jag har bara en bättre metod."

"Vilken då?"

"LSD är i ett fall som detta som en handgranat som lämnar ingenting kvar efter operationen. Jag har lugnare medel som bara befriar."

"Vad då för medel? Vill du också ge mig mediciner?"

"Vänta!" Hon reste sig upp och tog ner en flaska med ett suspekt innehåll som var grågrönt till färgen. Hon slog upp ett glas. "Drick det här," sade hon.

"Vad är det?"

"Det är ett universalmedel mot huvudvärk och magsår."

"Men det är inte det jag lider av." Jag luktade på drycken. Den luktade sprit.

"Det är bra för annat också."

"Och du menar att det skulle ha en bättre effekt på mig än LSD?"

"Jag är säker på det. Annars skulle jag inte erbjuda dig drycken."

"Jag får väl lita på dina goda avsikter då," sade jag och drack.

Det smakade kryddbrännvin, men det var något annat inblandat också. Eftersom jag inte hade kunnat äta någonting ännu den dagen gick berusningsmedlet direkt upp i huvudet på mig.

Min väninna tog det lugnt. Hon lösgjorde sitt rika långa blonda hår och skakade ut det så att det översköljde hennes gestalt. Jag kände någonting resa sig där nere. Jag var hopplöst berusad. Så började hon knäppa upp sin blus medan hon såg på mig med den där typiska kvinnliga blicken med halvslutna ögonlock och den där lugna överlägsenheten som är höjden av självsäkerhet och som bara kvinnor kan ha. Jag reste mig. Hon tvekade inför att lösgöra även sin brösthållare och reste sig så även och skakade ut sitt hår över sin annars bara överkropp. Jag var motståndslös. Hon sträckte ut armarna mot mig. "Kom till mig, min vän." Jag drogs in i hennes famn. Sedan märkte jag hur hon förde mig mot sin säng. Så fort vi låg där lösgjorde hon sin brösthållare. "Min kärlek ska befria dig, älskade," sade hon, och det är det sista jag minns...

Jag vaknade tidigt på morgonen. Klockan var sex. Vi låg båda sida vid sida under täcket i hennes dubbelsäng. Jag var utan pyjamas och hon var också naken. Jag tittade på henne. Hennes ögon var öppna men hon tycktes sova ändå. Jag rörde vid henne under täcket med min hand. Hennes nakna kropp var alldeles kall.

"Vad betyder detta?" tänkte jag. Jag rörde vid henne igen. Jag grep om hennes arm och skakade den milt. "Vakna!" sade jag. Men jag visste redan att hon var död. Mållös av fasa satte jag mig upp.

Jag tvekade inte ett ögonblick. Det fanns en telefon bredvid sängen. Jag lyfte genast av luren och ringde polisen. "Ursäkta mig, men här är en kvinna som verkar vara död..."

Mina läkare satte värde på att jag även ringde dem. De kom tillsammans med polisen och betraktade mig med medkänsla. Jag var påklädd då, och läkarna bad genast om att få tala med polisen i enrum. När de kom ut efter samtalet betraktade mig även polisen med samma deltagande...

Jag visste ingenting, och det var inte mycket jag fick veta heller. Vid ett tillfälle hörde jag polisen säga till läkarna: "Hon bjöd honom på sprit blandat med kokain," och läkarna svarade: "Det förklarar allt."

Den enda följden blev att jag fick två veckors extra psykiatrisk slutenvård. Läkarna var mycket vänliga mot mig. Dessa två veckor användes endast till samtalsterapi. Ingen extra medicinering eller annan behandling ansågs nödvändig. Men något mera om min väninnas dödsfall fick jag inte veta. Ibland försökte jag ställa frågor men fick då endast undvikande svar i stil med: "Hon var prostituerad. Sådant händer varje dag." Det närmaste jag fick veta om händelsen var följande direkta kommentar: "Du hade otur som råkade ut för henne men tur som kom så billigt undan." Det var allt.

Ryktesvis fick jag också veta att saken hade förts till domstol och att jag tydligen i så fall skulle ha varit anklagad för något. Läkarna fick hela saken att ta en annan vändning så att jag aldrig fick träffa någon jurist eller ens se någon domstol. Jag förstod dock att det hade varit mycket diskussioner om mig på hög nivå inom läkarvården och rättssystemet, men tydligen hade polisväsendet ställt sig på läkarnas sida. Jag fick det mycket underliga intrycket av läkarnas agerande att de liksom till varje pris ville hindra mig från att förekomma i något offentligt sammanhang, som om de nästan ville begrava mig levande...

Kort sagt, det var väldigt mycket som tydligen väldigt många visste om mig av vilket jag dock inte visste någonting själv.

Det var detta orättvisa förhållande, att så många visste så mycket om mig som jag inte visste, som drev mig till att åter söka upp den avdankade pianisten.

18.

"Du har gjort rätt som har kommit till mig," sade han till mig. "Här får du lära dig att rätt anpassa dig efter samhället. Hela Sverige beror av den så kallade Jantelagens fullkomliga och undantagslösa efterlevnad. Man skall göra som Svensson gör, och egentligen borde alla svenskar för denna lags noggranna efterlevnads skull byta sina namn till vanliga hederliga -son-namn, exempelvis Johansson. Tänk så behagligt och bekvämt det vore om alla i Sverige anpassade sig efter majoriteten och hette Johansson! Telefonkatalogerna skulle inte bli mindre tjocka för det. Alltså, det enda farliga i Sverige är att skilja sig från mängden. Gör man det är man fredlös och dödsmärkt och tabu och i princip redan levande begravd. Undantag tolereras inte i det demokratiska Sverige. Alla måste vara lika. Eftersom de dumma inte kan bli mindre dumma än vad de är så måste de intelligentare anpassas därefter. Det är ju inte mer än rätt, eftersom ju mer intelligent man är, desto mera skiljer man sig från mängden. Majoriteten är ju dum medan endast ett litet fåtal kan kallas onormalt intelligentare. Därför är det också så välordnat här i Sverige, att utbildningen helt anpassas efter de dumma, så att dessa inte ska behöva känna sig mindre värda än de som råkar ha ambitioner. Därför är det förbjudet att ha ambitioner i Sverige. Ve dig om du vill lära dig något i skolan! Då blir du utan betyg. Det blir du för resten ändå, för betyg kan man ju inte ha i skolan då det kan tolkas som en värdemätning av elevens kunskaper. Ingen elev kan ju ha mera kunskap än en annan. Det vore ju odemokratiskt om det vore så illa.

Och emedan de dumma i landet knarkar så bör alla visa solidaritet med dessa och knarka själva. Det är inte mer än rättvist. Inte förrän alla svenskar dagligen röker hasch blir Sverige ett fullkomligt demokratiskt land. Därför har du gjort klokt som har kommit till mig, Oskar. Därmed utgör du ett föregångsexempel. Om alla svenskar vore lika kloka så skulle alla svenskar snart bli inlemmade och registrerade under samma nummer i datorn såsom socialfall. Alla har rätt till socialbidrag. Vad är väl då rättvisare än att alla nivelleras till socialbidragstagarnivå? Det enda orättvisa i Sverige är

ju att så många är så rika att de inte behöver ansöka om socialbidrag. Om några skall behöva vara utslagna så borde alla i rättvisans namn bli utslagna och det ordentligt, så att ingen skall behöva gå utan socialbidrag!

Alltså, Oskar, gör som Svensson gör: tag LSD!"

Och pianisten gav mig min dos. Jag tog den genast.

Dess verkningar blev synner av sällsamt slag. Så småningom klarnade bilden. Pianisten hade minsann förberett mig på att jag skulle bli bekant med de hemligaste och farligaste sidorna av mig själv, men något sådant som detta jag fick se hade jag då aldrig väntat mig.

Jag befann mig i en festvåning. Kristallkronor hängde i taket, som var utsmyckat med stuckatur och dekorationsmålningar i rokokostil, och jag satt vid ett långt festdukat bord med vita dukar, blått porslin och tre olika dricksglas vid varje kuvert, alla tre på fot. Mänskorna omkring bordet var festklädda. Damerna var utrustade med alla tänkbara smycken och långa klänningar, och alla herrar bar frack med ordnar. Även jag var klädd i frack med bländvit stärkskjorta och röd sidengördel, och till min häpnad lyfte jag ett champagneglas med min vitbehandskade hand, reste mig upp och började hålla ett högtidstal. Alla de praktfulla mänskorna lyssnade andäktigt till mig och skrattade hjärtligt emellanåt. Och jag höll ett glänsande tal till kvinnan:

"Det här talet är mycket allvarligt. Därför skall jag försöka fatta mig kort, men det blir några oundvikliga utredningar på vägen, då ämnet som sådant är ovanligt oredbart.

I detta illustra sällskap har det under decenniernas lopp blivit plägsed, att diverse talare helst bör hålla sig till sina sedvanliga tal år ut och år in och helst utan att rumstera om för mycket bland bokstäverna i desamma. Emedan detta alltmör har blivit en allmänt accepterad plägsed i detta sällskap anser jag mig även detta år böra noggrant hålla mig till exakt samma tal som jag höll

för två år sedan utan att under dessa tjugofyra månader ha flyttat om en enda bokstav från ett gammalt ställe till något nytt.

Emellertid så är det ju dock tyvärr så att vi understundom råka ut för nya erfarenheter. För två år sedan höll jag ett tal till försvar för rivjärnet, vilket alla som hörde det nu har glömt. Även detta är en plägsed. På grund av diverse nya erfarenheter sedan dess så kan jag tyvärr inte längre med fullt samma övertygelse försvara ifrågavarande rivjärn. Däremot kan jag ställa upp med att försvara betydligt mera komplexa fall av kvinnlig fäbless än enbart prosaiska rivjärn, vis av nya erfarenheter som jag har blivit under dessa sistlidna 24 månader, som har hopat betydligt värre svårigheter i min väg än bara vanliga rivjärn. För tyvärr så är det ju så att rivjärnet bara är den vanligaste kvinnoklichén. De flesta damer är eller blir vanliga rivjärn eller i bästa fall har varit det, medan det finns betydligt mera farliga och komplicerade fall av kvinnlighet i vår värld. Till de allra farligaste, och det kan man inte tro när man ser dem, hör utan tvekan jungfrur och fullständigt intäckta muhammedanskor, de förra genom sin aningslöshet och de senare genom sina muslimska män. Hur farliga sådana alltför mottagliga och alltför svåråtkomliga damer kan vara lär man sig bara genom erfarenhet.

Men för att nu återgå till ordningen, så låt oss se vad som sades om kvinnan då för två år sedan, så att vi åtminstone må orientera oss rätt om utgångsläget.

Vem *är* kvinnan? Denna fråga har sysselsatt mannen ända sedan hon bragte Adam på fall. I och med syndafallet inleder kvinnan sin karriär som mannens överman, och den karriären pågår ännu idag efter knappt 6000 års oavbruten och dessutom ständigt accelelerad framgång.

Dess värre kan fallet Eva, ursprunget till vår besvärliga fråga, inte besvara vår fråga, eftersom vi just inte vet mer om henne än hur hon bragte Adam på fall, vilket ännu idag

fortfarande efter knappt 6000 år sätter myror i huvudet på forskarna, då de aldrig har blivit riktigt kloka på hennes äppelknep.

Nästa fatala kvinna i historien är Bat-Seba, som bringar den ädle och fromme konung David på fall med att uppväcka en sådan kärlek hos honom att han ombesörjer att hennes ende laglige man dör. Efter detta fula trick kan konung David gifta sig med Bat-Seba, varvid hon åt honom föder den store vise syndaren Salomo, som med sitt slöseri för sitt harems skull kommer hela staten Israel på fall för första gången. Dess fall har sedan dess ständigt inträffat på nytt och dessutom under ständigt accelererade dramatiska omständigheter. Idag är situationen mera spänd än någonsin. Och mer än så vet vi inte om Bat-Seba.

Så har vi den ängeln Kleopatra, som får Julius Caesar att begå äktenskapsbrott, som lockar Antonius bort från sin karriär och ner i undergångens träsk och som blott genom sitt självmord undviker att fångsla även Augustus. I stället får Augustus arva allt vad Caesar och Antonius offrat sina karriärer för, faran Kleopatra övervinner han med att strängt tillsluta och isolera Egypten för 700 år framåt för dess sinnlighets skull, och allt går sedan bra för honom, tills han råkar ut för den goda Livia, och därmed börjar Romarrikets nedgång och fall.

Vem var då Livia? Dess värre vet vi inte det, för ingen kan bevisa att Robert Graves har rätt i sitt påstående att Livia förgiftade Augustus hela familj. Anklagelsen kommer 1900 år för sent, och allt bevismaterial har tyvärr undanröjts under tiden. Men att världens förste och mäktigaste kejsare föll för henne, vilket vi vet säkert, är kanske illa nog.

Låt oss inte blanda in jungfru Maria i sammanhanget, vi har redan snuddat vid problemet jungfrulighetens utomordentliga kinkighet, och i sällfallet Maria fördubblas dessutom problematiken genom att ingen kan bevisa huruvida hon verkligen var jungfru eller inte när hon födde Jesus. Idag är det för sent att närmare vetenskapligt undersöka saken då tyvärr ingen vet var hennes lik finns, vilket innebär att alla hennes trogna anhängare lugnt kan fortsätta hålla på hennes intakta jungfrudom fastän hon födde Jesus, utan att vara rädda för att motsatsen någonsin kommer att kunna bevisas. Vi får nöja oss med, och det är kanske tillräckligt att veta om henne, att hennes ende son kom en hel världsordning på fall.

När som substitut för denna den första kristna statskyrkan etablerades i Nicaea år 325 diskuterades det väldeligen mellan de heliga biskoparna om kvinnan hade en själ eller inte. De förlorade sig i frågeställningen, diskussionen urartade till handgripligheter och slutade med att de bänkade varandra i huvudet med böcker och pulpeter, varvid frågan bordlades och den mörkaste medeltiden tog vid, som varade fram till Dantes Beatrice.

Ingen dam har som hon blivit älskad av en skald, och han är den förste som upptäcker att en vanlig enkel kvinna faktiskt kan vara hur gudomlig som helst, och på den epokgörande upptäckten kom han ända upp till Paradiset, vilket han dock är historiens enda kända och väldokumenterade fall av lyckad framkomst till.

Berusad av sin nya frihet förlänad henne av skalder som Dante, Chaucer (han med abbedissorerna), Boccaccio (han med alla nunnorna) och de kanske klokt nog försiktigt anonyma författarna till 'Tusen och en natt', (Muhammed motsatte sig ju alla andras fabler och tolererade endast sina egna, som han stal från Bibeln och fyllde Koranen med,) så framträder ur medeltidens nya friska kvinnosak en parant dam oss till mötes som begåvas med det ekivoka namnet Kung Byxlös. Denna dam, som verkligen historiskt förekom utan byxor, råkade vara drottning över Danmark, Norge, Sverige, Finland och Island och var faktiskt den första och kanske enda som fick ett enigt nordiskt samarbete att fungera med eller utan byxor, fastän det var i Kalmar och inte i

Lund. Tyvärr hade hon dock en oförlåtlig svaghet: hon föll för frestelsen att ge Kalmarunionen i arv till en person med byxor.

Under renässansen blir sedan kvinnorna så utomordentligt framstående att de ger upphov till en alldeles ny sorts kvinnolegender. Vi behöver bara nämna några exempel som Lucrezia Borgia, Katarina av Medici och Beatrice Cenci ur högen. Alla dessa förgiftade eller hade incest med antingen sina bröder, sina söner eller sina fäder. Vanligen kom incesten först och likvideringen av den djärve initiativtagaren sedan, men ibland kom också likvideringen direkt utan några nödvändiga incestceremonier.

Vilket helt oförmodat för oss över till den blodiga Maria av England och hennes logiska konsekvens Jungfrudrottningen, (igen ett tveksamt och kinkigt fall av yrkad bibehållen jungfrudom ehuru hon lät halshugga sin sista och yngsta älskare hertigen av Essex,) vilket osökt frambringar ytterligheter hos Shakespeare som Julia och Lady Macbeth. Den ena tar livet av sig av lojalitet med sin döde make, som hon vägrar att överge fastän han är död, och den andra tar livet av sig som naturlig följd av makens maktambition och karriär. Båda blir fullständigt offrade för maken, liksom Desdemona, liksom Ofelia för sin älskare Hamlet och Cordelia för sin fader den galne kung Lear, och därmed uppstår det Brittiska Imperiet, som varar ända fram till Lady Chatterley, den första bevisligen och väldokumenterat otrogna och omoraliska engelska kvinnan. Sedan kan ingenting längre hålla samman det Brittiska Imperiet.

Goethes Margareta tar sitt liv, men hon tar också livet av sitt enda barn. Varför? Därför att mannen har förfört henne i egoistisk avsikt och med brott som resultat. Hennes exempel är den första moderna protesten mot mannens oförbättrligt gemena avsikter.

Utvecklingen går sedan via den vilseförda Kameliadamen till Anna Karenina, den aldrig färdigutredda gåtan Greta Garbos båda främsta roller. Genom sitt äktenskapsbrott, sitt offerande av allt för en tölpaktig älskare, sitt missbruk av droger och sitt tagande av konsekvenserna av sitt handlingsätt är Anna Karenina, liksom Greta Garbo, ett problem för alla tider, ty man måste älska henne ändå med eller mot sin vilja utan att man själv begriper varför, och det samma gäller i stort sett alla Ibsens galna primadonnor, Dostojevskijs besynnerliga skrikor och hysterikor och den oöverträffbara Madame Bovary, den gifta damen som hade två älskare samtidigt. På 1800-talet spårar kärleken ur, den förlorar gradvis all självdisciplin och all moral, och följderna blir det även politiskt fullständigt lössläppta och förryckta 1900-talet.

För att nu den här gången bemöda oss om att försöka undvika det alltför oundvikliga rivjärnet, så låt oss inte närmare beakta någon exakt summa av denna tämligen brokiga och bråkiga damsamling. Vi män har tillräckligt av bekymmer med henne ändå även utan att hon dessutom utmärker sig och etablerar sig som rivjärn. Olof Palmes resolution att tvinga alla kvinnor ut i arbetslivet var, som vi vet idag, med herr statsministerns ödessaga i färskt minne, endast en tillfällig lösning av problemet, inte ens Margaret Thatcher verkar bli så alldeles lätt att bli av med ens som pensionerad, och vem rör väl på eller vågar ens gå nära den östtyska världsmästerskan i kulstötning, den bulgariska världsmästerskan i tyngdlyftning eller en amerikansk svärmor? Inte ens amerikanerna kan ju gå i land med att slänga morsan av tåget.

På detta problem är exemplen många och problematiska nog för förtvivlan i all evighet. Redan Sokrates saliga Xantippa blev ju Sokrates inte av med förrän han själv tömde giftbägaren, Ciceros kvinnliga Herkules till hustru Tullia blev han inte av med förrän han lyckats åvägabringa hela den romerska republikens fall för att själv bli av med livet, Shakespeares gåtfulla död endast 52 år gammal har aldrig direkt kunnat sättas i samband med hans många år äldre änka som ensam rådde om honom under

hans sista år och till vilken han ingenting testamenterade utom sin nästbästa säng, och drottning Viktoria skall vi inte tala om, som hetsade ihjäl sin prins Albert så att han inte blev äldre än 42. Finns det då egentligen några lyckliga och hållbara äktenskap över huvud taget?

Rivjärn är vanligen äldre än sina äkta män. Finns det exempel på motsatsen? De är mera sällsynta, medan det däremot finns intressanta exempel på motsatsen till motsatsen, alltså hustrur som var yngre än sina män utan att vara rivjärn. Charlie Chaplin var ungefär 35 år äldre än sin sista hustru med vilken han fick åtta barn, och varken han eller hon lär ha klagat. Dostojevskijs andra fru var 25 år yngre än han själv, de fick fyra barn, och Dostojevskij var åtminstone aldrig lycklig dessförinnan. Leo Tolstoj var 17 år äldre än sin fru, äktenskapet var synnerligen lyckligt och fruktbart, men slutade illa, ty hon blev ett rivjärn, och han flydde hemifrån, så regeln att ju äldre mannen är än sin hustru, desto lyckligare blir äktenskapet, är tydligen inte heller alldeles pålitlig.

På något sätt så betecknar denna författares roman om Anna Karenina höjdpunkten av kvinnans historiska karriär som kvinna. Efter henne bär det utför med det kvinnliga som urartar till kulstötterskor och tyngdlyfterskor och annat sådant; så låt oss en aning dröja vid just denna kvinna Anna Karenina ett slag och den höjdpunkt och vändpunkt som hon tydligen representerar.

Hon är lyckligt gift och har en son med sin perfekta make. Familjen står socialt på toppen, mannen är näst intill ett statsråd i dåtidens mäktigaste stat, men han är 20 år äldre än hon, och hon fryser andligt i hans torra och kalla sällskap. Det som hon saknar erbjudes henne av den granne militären och kvinnotjusaren Vronskij, som målmedvetet förför henne och gör henne med barn. Sedan följer hennes tragedi.

Leo Tolstoj frossar i att återge alla dess detaljer, hur hon utfrysas av societeten, hur hon blir beroende av morfin för att få sova, alla detaljer i hennes undergång redogöres för med vetenskaplig noggrannhet, och slutligen överges hon av sin förförare, varpå hon begår självmord. *Fait accompli*. Det är ingenting att göra, och de som överlever rycker på axlarna och menar tydligen att det var hennes eget fel alltihop eftersom hon gick under på köpet. Men är det så enkelt?

Äktenskapsbrottet har oavbrutet tilltagit i vanlighet så länge det har förekommit och som fenomen betraktat i dessutom ständigt accelererande hopplöshet. Detta faktum är onekligen äktenskapets stöttesten. Varför gifta sig när det sker så mycket skilsmässor? Varför älska när det så ofta slutar med krig? Rivjärnet är inte kvinnans svar på frågan eller hennes lösning av problemet. Rivjärnet är, liksom den muslimska hustrun täckt från topp till tå i kolsvart, följderna av hennes tragiska och hopplösa resignation.

Vad Leo Tolstoj i sin roman aldrig omnämner är förförarens faktiska skuld. Det är Vronskij som förför den gifta damen och gör henne med barn, men Anna Karenina, offret, den ljuvaste kvinnan i världslitteraturen, får bära hela skulden.

Nu finns det olika slag av äktenskapsbrott. Alla blir inte så väl dokumenterade som det märkliga fallet Anna Karenina. Jag känner till ett fall bland belgiska kolonialister i Kongo. Mannen var ingenjör och lyckligt gift med en vacker fru som hade en hemlig älskare. Den äkta mannen går en dag på jakt längs Kongos stränder tillsammans med några goda vänner till den för honom obekante älskaren för att skjuta fåglar. Nu är krokodilerna ovanligt lömska där i urskogen, och de syns aldrig förrän de slår till. Plötsligt greps denne äkte man i benet av en hungrig krokodil som blixtnabbt drog med sig sin middag ut i vattnet varpå båda försvann i en orgie av ensidig matvraksaptit. Av den äkta mannen blev det bara reptilavföring, som aldrig ens kom upp till ytan. Den

äkta frun och hennes älskare umgås dock fortfarande än idag men är dock fortfarande, liksom före olyckan, "bara vänner".

Detta är ett undantagsfall. Det är sällan man lyckas genomföra äktenskapsbrott på ett så smidigt sätt att det undandrar sig varje försök till vetenskaplig analys och intentionsrekonstruktion, och att det över huvud taget lyckades kan faktiskt ha berott på en olyckshändelse - tro det den som vill. Åtminstone det överlevande vänskapsparet vill gärna synas tro det. Men tyvärr så är det nog så att ingen äktenskapspart är så dum att han eller hon låter sig luras i längden.

Misstaget som alla äktenskapsbrytare begår är att de tror att den de är gift med kan bedragas. De går själva på detta bedrägeri och tror att de klarar sig tills de obönhörligen en dag ställs inför att vara totalt genomskådade. Och då försvinner de vanligen rent integritetsmässigt som genom en lucka i golvet, och där tar humorn i det hela ohjälpligt slut. De har tappat ansiktet och kan aldrig få det tillbaka.

Kärleken är sann endast så länge den håller inför prövningar och tvivel. Kärleken för kärlekens egen skull, som den första ungdomskärleken eller det ljuva äktenskapsbrottet i begynnelsen av sin utförsäkning, håller aldrig. Och den som går på detta misstag och bedrar sig själv är normalt alltid mannen, varför offret vanligen för det mesta blir kvinnan. Det gäller även tragiska fall av omotiverad svartsjuka, och de enda kategoriska undantagen från denna regel är väl när kvinnan är mera manlig än mannen och vice versa. Även kvinnor som bedrar sina män är vanligen snarare offer för andra förförare, som Anna Karenina, och inte själva skyldiga till sitt äktenskapsbrott, i vilket fenomen följaktligen kvinnan normalt för det mesta är det tragiska offret. Det är mannen som förför, till kvinnornas olycka, och kvinnan som blir förförd eller låter sig förföras, till sin egen förskräckliga olycka. Något annat måste betraktas som någonting onormalt. Därför är det enligt min mening och erfarenhet alltid kvinnan som har rätt i ett äktenskap. Ty den goda följderna av att hon blir offret för männens idéer och äventyrligheter är att hon kan genomskåda mannen medan mannen aldrig kan genomskåda en riktig kvinna. Praktexemplen är de klassiska eviga jungfrurna, som håller på sin jungfrulighet vare sig de har någon sådan kvar eller inte, vilket är omöjligt att utröna, som i fallen jungfru Maria, drottning Elisabet och Greta Garbo. Om mannen är kvinnan överlägsen fysiskt och logiskt så är hon honom alltid överlägsen på det rent intuitiva planet, vilket mannen är för inskränkt i sin begränsade logik för att någonsin kunna fatta. Vilken tur då för mannen att kvinnan finns, så att han alltid därav kan lära sig något nytt om det mänskliga livet, vilket minsann alltid kan behövas!"

Under talets gång blev det klart för mig att jag befann mig i Lund, och att det var Valborgsmässoafton. Genom festvåningens fönster kunde jag se blommande magnolior i en underbar park, våren var i sin mest fullmogna skrud, och efter mitt tal steg de frackklädda herrarna vid bordet upp och sjöng en fyrstämig serenad till kvinnans ära. Mitt tal hade dessförinnan applåderats med synnerlig glädje och entusiasm särskilt från damernas håll, och jag var ganska nöjd själv och tömde äntligen mitt champagneglas i det att jag utbringade en skål för kvinnan. Och på något sätt förstod jag att jag var någon sorts professor...

19.

Denna upplevelse intrigerade mig. Jag blev tvungen att resa till Lund för att titta efter. Jag sade ingenting till mina läkare. Med bävan hoppades jag att ett besök i Lund skulle väcka fler minnen till liv.

Jag kom dit en strålande solskensdag i början av maj. Våren stod i sin fullaste blomning, magnoliaträdet utanför universitetet var som praktfullast, och den fridfulla staden badade i glädje och ljus. Jag kände mig genast hemma. Hur väl kände jag inte dessa gamla medeltidsgränder med kvarteret Kulturen som huvudreservat, hur välbekant var inte Lundagård med sina omgivande festställen för mig, jag hade säkert varit inne i vart och ett av de akademiska palatsen hundratals gånger - och slutligen styrde jag mina steg mot Domkyrkan.

Den är landets enda exempel på fullt utvecklade romansk byggnadskonst. Lund är tusen år gammalt (minst) och Domkyrkan mer än 800 år, så det är en uråldrig kulturtradition som härifrån Lund har brett ut sig och välsignat hela landet norrut. I princip hör Lund samman med Malmö och Köpenhamn, de tre städerna är en kulturenhet, men Eslöv ligger redan utrikes.

Med bävan steg jag in i den sakrosankta katedralen. Jag fick genast upp minnesbilder från en mycket stämmingsfull begravning för länge sedan, som försiggått i denna kyrka, och jag hörde till och med musiken från begravningen. Någon sjöng solo till ackompanjerande toner av Schubert: "*Ruhn in Frieden, alle Seelen...*"

Stämningen i kyrkan var högtidlig. Den stora klockan i vänstra koret bara väntade på att få släppa ut sitt makabra innehåll med döden som huvudattraktion som ständigt skördade människoliv åt sig med tidens rätt... Allt andades hemlighetsfullhet, och jag bara väntade på den förlossande uppenbarelsen. Sakta styrde jag mina steg ner mot kryptan.

Den var öppen. Ett sparsamt ljus belyste tillräckligt av den för att ingenting skulle vara dolt där nere. På en stenbänk satt ett par ungdomar och talade stilla med varandra. De var mycket allvarliga. De såg ut som om de ville gifta sig just där i kryptans hemligaste mörker...

I samma ögonblick revs en förlåt bort med hänsynslös brutalitet. Just på detta ställe, vid just den bänken, i exakt den samma belysningen, i detta skumma gotiska halvmörker, i katedralens tystnad bland dystra sarkofager och orgelpipor, hade jag en gång våldtagit en flicka. Det slog mig med förintande kraft. Mitt minne gjorde ont. Våldtagen! I kyrkan! Av mig! En respekterad professor! Och jag hade gjort det smidigt. Hon hade inte beklagat sig för någon, ty hon hade saknat vittnen, och ingen skulle ha trott henne. Och själv hade jag med noggrannaste beräkning vidtagit alla mått och steg för att det aldrig skulle komma ut. Sjutton år, och en elev till mig, min fagraste, oskyldigaste, mest begåvade och intresserade elev, och jag hade själv hjälpt henne fram och in till den innersta kulturhemligheten i Domkyrkans krypta, och den kulturhemligheten blev hennes undergång och mitt brott! Vad hade hänt med henne sedan? Hade hon avlidit av sviterna? Var det jag som hade mördat henne? Åtminstone visste jag säkert att jag hade lyckats tysta ner saken totalt. Men av någon anledning var hennes utseende dolt för mig.

Hon hade avsiktligt tigit om mitt brott inför världen för att skydda mig, ty hon hade bevarat något av sin tillgivenhet för mig. Men för mig var hon ett avslutat kapitel. Jag hade lyckats få henne vart jag ville och utnyttjat henne och fått hennes jungfrudom, och vem kunde begära något mera? Det var ju den enda glädje, den enda sanna lycka, det enda paradiset som fanns.

När jag kom ut ur kyrkan fick jag en känsla av att vissa människor betraktade mig. Kunde någon känna igen mig? Det var inte omöjligt att någon som visste mer om mig än jag själv plötsligt här kunde känna igen mig. Jag tog på mig mina svarta glasögon och min hatt och gick till stationen. Mitt ärende i Lund var uträttat för denna gång.

En egendomlig uppenbarelse kom till mig när jag satt i tåget och slumrade till och Olof Palme uppsökte mig i drömmen. Jag hade sett Shirley McLaines självbiografiska film där hon för fram honom i en brittisk parlamentarikers förklädnad, så jag antog drömmen kom därifrån. Men den var samtidigt så konkret och övertygande att jag nästan misstänkte att jag kunnat ha med honom att göra.

Det gällde en så banal formalitet som ett universitetstest. Han hade frågat mig om jag eventuellt kunde hjälpa honom med att få en enkät oantastlig i sin formulering, och jag hade inte sagt nej, i förvisning om att han dock knappast skulle ta mina tjänster i anspråk utan hellre anlita någon högre upp. Jag blev därför helt överraskad när han faktiskt en dag ringde upp mig och kom till mig samma dag.

Jag hade till och med hunnit städa undan hans enkätutkast och hade svårt att finna det i mina pappershögar. Tålmodigt och ödmjukt väntade han ut min professorsdistraction. Vi gick sedan lugnt och sakligt igenom hela kompendiet, och det visade sig att han hade ett märkligt förtroende för mig.

Var det verkligen ett besök från andra sidan, eller var det bara en dröm? Jag frågade honom i drömmen: "Är det sant det där om Bäckomberga?"

"Ja, det är sant," sade han ärligt och ödmjukt.

"Varför?"

"Jag har kommit fel i livet. Hela min ideologiska inriktning har varit fel från början, och nu sitter jag fast i ett falskt rollspel. Jag är som en skådespelare som inte kan få av sig sin mask. Jag önskar nästan att någon ville skjuta ner mig på öppen gata. Kan inte du göra det?"

Varför jag? tänkte jag, och drömmen försvann. Men jag kan inte glömma drömmens uppenbarelse av hans ärlighet och ödmjukhet, som jag aldrig sett hos honom som politiker.

Tillbaka i Göteborg uppsökte jag min läkare i akt och mening att tala ut med honom.

"Jag har varit i Lund," sade jag.

"Jaså?" sade han med professionell likgiltighet.

"Jag vet att jag har varit professor där."

"Såå?"

"Jag vet till och med att jag gjort mig skyldig till skändliga brott under min titels täckmantel."

Jag försökte studera och utröna vad som rörde sig i min läkares ögon. Hans inte helt övertygande likgiltighet var en krampaktig fasad som inte helt kunde dölja ett odrägligt överlägset medlidande.

"Käre Oskar, du har inga bevis. Du vet inte själv om det du minns är fantasier eller inte. Det skulle mycket väl kunna vara fantasier. Alla har vi oförklarliga déjà-vu-upplevelser. Om du har varit professor i Lund eller tempelvaktmästare i Angkor Vat är oss fullständigt likgiltigt. Vår uppgift är att skydda dig mot dig själv. I enlighet därmed vill jag ge dig det goda rådet att inte plåga dig själv med att försöka minnas. Vi vill inte ha dig här inne igen som ett apatiskt paket. Försök att leva för framtiden i stället, och lämna det förflutna i fred, för din egen skull."

"Men jag är nyfiken."

"Det är mänskligt, det har du rätt att vara, och det kan vi inte göra någonting åt, och lyckligtvis är ditt minne så ordentligt blockerat av dig själv att du omöjligt någonsin mera kan minnas något som ännu kan vara skadligt för dig..."

"Det finns medel att bota mig."

"Att bota dig för vad då?"

"Min minnesförlust."

Han blev lugn igen. "Som jag sade, så..."

"Jag har provat LSD."

Läkarens ögon blixtrade till. Jag njöt av att äntligen se honom oroad. Men det var bara för ett ögonblick. Så återtog han med ett mera stabilt pokeransikte än någonsin: "Gå nu inte och gör någonting dumt..."

"Jag har varit professor i Lund. Säg som det är."

"Du tycks vara besatt av Lund, min bästa patient."

"Hjälp mig!" sade jag förtvivlat.

"Det är just det jag försöker göra. Försök att inte besöka Lund fler gånger."

"En gång var tillräckligt! Tror du inte att jag besökte kyrkan? Tror du inte att jag återuppsökte platsen för brottet? Vad hände med flickan? Överlevde hon?"

"Vilken flicka?" frågade han knappt hörbart. Han var tydligt på sin vakt.

"Flickan som jag våldtog! Den unga förtjusande begåvade sjuttonåriga flickan!"

Fullständigt kallsinnigt sade mig läkaren rakt i mitt ansikte: "Min vän, du har aldrig kommit vid någon sjuttonårig flicka."

"Du ljuger! Aldern spelar ingen roll, men en ung begåvad flicka var det! Vem var hon? Överlevde hon mitt skändliga brott?"

Ännu mera oberört svarade han: "Min vän, tro mig. Du bara fantiserar." Han försökte villa bort mig bara för att få behålla kontrollen över mig.

"Hur kan du komma med så skändliga lögner och se din patient rakt i ögonen?"

Han sade bara: "Jag vidhåller att du fantiserar. Tro på din läkare. Det är din enda räddning." Han var kall som döden. Jag gav upp.

"Ni är utan förbarmande," sade jag och såg bort.

"Tvärtom, min vän," sade han med en plötsligt mildare ton, som dolde något som jag inte kunde förstå, och han fortsatte: "Jag försöker vara barmhärtig."

Rasande gick jag därifrån helt på det klara med att den läkaren aldrig någonsin skulle kunna hjälpa mig.

20.

Läkarens behandling av mig kändes på något sätt oerhört orättvis. Utomordentliga känslor av desperation bemäktigade sig mig som jag inte visste på vilket sätt jag skulle ge dem utlopp. Till slut satte jag mig ner och skrev en dikt.

Levande begravd

Mänsklighetens dom är att förvisa mig till okunskap
Därmed är jag såsom en levande begravd.
Jag törstar efter visshet om mig själv,
men mina övervakare behåller locket hårt tillskruvat på mig.
Jag får ingen luft och kan ej andas,
men de håller locket endast desto hårdare och mer beslutsamt på.
Jag ropar till dem från min avgrund av desorientering,
men de sätter munkavle på mina läppar.
Jag försöker bulta i min ensamhet mot väggarna i burken
som jag hålles instängd i, men de bakbinder mina händer blott.
Jag finner då i locket ett försummat litet titthål,
och jag tittar ut igenom springan och får några skymtar

av en verklighet som varit min, men de tar då en ögonbindel
som de binder över mina ögon med så att med säkerhet allt vad jag ser blir svart.
Där sitter jag i mörkret, naken, instängd, med munkavle och bakbundna händer
och berövad all min syn. Till slut försöker jag då ägna all min energi
och uppmärksamhet till att lyssna, men då upptäcks även detta,
och min hörsel, mina öron, blir förseglade med vax.

Hur kan jag leva i ett sådant mörker av en så fullständig vanmakt?

Likväl är jag svagt medveten om att jag begått de grövsta brott,
men min situation är icke straffet för vad jag har gjort.

Tvärtom. Man hindrar mig från att ta på mig straffet,
och man döljer för mig mina egna brott.

Man vill till varje pris avhålla mig ifrån att ta på mig mitt rättmätiga straff,
och man har avsiktligt hjärntvättat mig till att ha glömt vad jag har gjort.

Men kan en skuld- och ångestkänsla vara starkare och tyngre och mer plågsam
än när man ej själv får veta vidden av vad man är skyldig till?

Att endast känna att man bär inom sig något ont

men hårt förvägras kunskapen därom av andra, vilka dock vet vad man endast själv bör
veta,
är en svårare tortyr än vad som kan uppfinnas av den hemskaste inkquisition i världen.

Andra delen.

1.

Bostaden var ett håll. När jag befann mig i den kändes det som att vara i ett av stadens avloppshål. Den var trång och mörk, och de båda fönstren mot norr vette åt en steril gård utan ett grönt grässtrå omgiven av lika sterila höghusväggar, som höll gården i evig skugga. Under enrumslägenheten med kokvrå låg stadens största porrbutik öppen dygnet runt. Lägenheten låg längst inne i en mörk korridor, vars enda svaga lampa ej räckte till för att skingra mörkret vid lägenhetsingången. Om det stod ett namn på dörren kunde ingen någonsin läsa det på grund av dunklet.

Och i denna lägenhet hade den på sin tid mycket avhållne och högt uppburne professor Fabian i Lund begått självmord. Händelsen hade fått små rubriker. Ingen visste några detaljer, och i Lund visste man endast att han var död. Några visste att han tagit avsked på grund av sjukdom några år tidigare, och dessa gissade väl att hans död var följd av hans sjukdom. Men om naturen av hans sjukdom, sista levnadsomständigheter och död visste sannolikt ingen någonting.

Han hade varit död i nio dygn när lägenheten öppnades med våld på grund av misstankar från en grannes sida som hade känt underliga lukter. Grannen hade ringt till hälsovårdsmyndigheterna, och de som hittade liket var Anticimex. Några av dem kräktes innan de lyckades vidta några åtgärder. Jag blev läkaren som tillkallades för att skriva dödsintyg.

En olycklig medelålders man som begått självmord på det ohyggligaste tänkbara vis tydligen till följd av naturlig och djupgående depression som följd av total isolering och ensamhet - vad var det mer än så? Grannen visste att han hade varit en mentalpatient. Det förklarade ännu mer. Saken var klar. Sådana fall inträffar regelbundet. Före detta mentalpatienter är de vanligaste självmordsfallen. Ännu ett streck som förtydligade statistiken. Det var ingenting mer med det. Men det var ett väl gräsligt sätt att begå självmord på. Den avlidnes sista handling tydde på en så gräslös förtvivlan att jag inte kunde erinra mig någonting liknande. Så fick jag ta del av hans namn. Det var Oskar Fabian. Genast vaknade jag till.

Kunde det vara professor Oskar Fabian som så spårlöst försvunnit från Lund för två år sedan, den av sina studenter mest uppskattade professorn av alla, den så oerhört framstående neurologen?

"Har han lämnat några papper efter sig?" frågade jag polisen.

"Ja, det låg någon sorts dagboksanteckningar på skrivbordet."

"Får jag se dem?"

"Givetvis."

Och jag fick läsa anteckningarna, som omfattade hans sista tid från det att han tydligen blev utsläppt från stadens sinnessjukhus efter mycket lång och svår behandling med partiellt total minnesförlust som följd, till en dikt som tydligen skrevs tre dagar före hans frivilliga avsked från livet.

Dessa anteckningar presenterade ett mysterium. Lyckligtvis pekade det ut för mig en part i målet att vända sig till - doktor Nilsson på stadens mentalsjukhus. Jag uppsökte honom följande dag.

"Jaha, doktor ---, vi har inte setts förut," sade doktor Nilsson till mig. Han var stram och skärpt, led av en perfekt självbehärskning som ibland utmanande blixtrade till både i de reflekterande kalla glasögonen och i den stålblå blicken och hade tydligen mycket att dölja. "Vad kan jag göra för er?"

"Vår kollega doktor Oskar Fabian är död."

Torsten Nilsson sänkte blicken.

"Ja, jag såg det i tidningen. Ett tragiskt fall."

"Jag blev den som fick skriva ut dödscertifikatet."

Han höjde blicken på nytt. "Är det därför ni är här?"

"Ja. Ni lär ha varit hans läkare."

"Hur vet ni det?"

"Han nämner er i sina memoarer." Han sänkte omedelbart blicken på nytt.

"Jag visste inte att han höll på med sina memoarer."

"Som hans läkare är det inte mer än rätt att ni skall få läsa dem. De belyser bland annat ett kuriöst dödsfall i Bryssel, en viss gammal moster till en viss doktor Arnold Flackx..." Han såg på mig igen.

"Det blir min kollega doktor Flackx mycket glad åt att få veta."

"Men för övrigt är dessa memoarer, skrivna av en före detta mentalpatient, allt annat än belysande. De vållar mig bekymmer, doktor Nilsson."

"Av vilken art?"

"De vållar mig det bekymret, att de ger mig det ofrånkomliga intrycket, att vår store kollega doktor och professor Oskar Fabian dog enbart för att han inte fick hjälp av sina läkare."

"Vi gjorde allt vi kunde för honom."

Jag kunde inte behärska mig. "Inklusive att ge honom så många elchocker att han förlorade minnet totalt?"

"Min vän," sade doktor Nilsson med ett nedlåtande leende, "ni vet ingenting om fallet."

"Och ni vet inte hur Oskar Fabian dog."

"Hur dog han?"

"Han dog av förtvivlan. Alla detaljer är så osmakliga att det är ovidkommande att jag nämner dem. Men min diagnos är att han dog av förtvivlan för att hans läkare nekade till att hjälpa honom."

"Ni går utanför ert vetenskapliga område om ni vill teoretisera om skuldkomplex."

"Doktor Nilsson, vad är en läkare värd om han ej äger ett samvete?" Nilsson tittade tyst på mig. "Kan en läkare bli läkare om han ej äger ett samvete?" Nilsson förblev stum men fortfor att fixera mig. "Jag är övertygad om," klämde jag till med som finalskott, "att ingen läkare kunnat bli läkare om han ej motiverats därtill av sitt eget samvete."

Efter en stund sade han: "Vad vill ni veta?"

"Vad hände doktor Oskar Fabian?"

"Jag har tystnadsplikt."

"Han nämner i sina anteckningar en vacker blond sjuttonårig flicka."

"Vad säger han om henne?"

"Att han kränkte henne."

"Det är fel. Sådana tankar var symptomatiska för hans sjukdom. Flickan i fråga var hans dotter, en briljant musikbegåvning, kanske landets yngsta och mest lovande färdigutbildade kyrkomusiker."

"Finns hon i livet?"

"Nej, tyvärr."

"Begrovs hon i Lunds domkyrka?"

"Ja."

"Han nämner en begravning därstädes."

"Vad nämner han mera?"

"Ni skall få läsa allt. Men jag vill gärna veta allt det oskrivna."

"Min vän," Nilsson tog åter på sig sitt nedlåtande leende, "tro mig, Oskar Fabian är död, och vi vinner ingenting med att gräva upp honom. Låt de döda sova i frid. Han har fått frid nu. Låt honom behålla den."

Jag var tvungen att ta sats innan jag orkade komma med en motsägelse:

"Doktor Nilsson, den mest oegennyttiga välgärning man kan göra är mot de döda, ty för välgärningar mot de döda kan man aldrig få någon tack eller lön. Jag känner att jag vill göra vad jag kan för doktor Oskar Fabian, just emedan jag inte kan bli fri från känslan av att han sveks i livet av vår yrkeskategori."

När jag åter såg upp log doktor Nilsson fortfarande, men den nedlåtande ingrediensen var borta. Jag kände att han fått förtroende för mig.

"Kom till mig i kväll," sade han. "Och ta gärna memoarmanuskriptet med er."

Jag blev glad. Jag reste mig upp, han reste sig också, och vi skakade hjärtligt hand med varandra. Vidare ord var överflödiga. Vi skildes som vänner.

När jag på kvällen körde upp till hans bostad fick jag dock en obeskrivlig känsla av obehag innanför kragen, som om marken höll på att försvinna under mig utan att jag kunde se det. Jag kunde omöjligt skärskåda vilken fara det var som hotade mig.

Men det var inte mig den hotade. När jag steg ur bilen och ringde på vid hans hus öppnade hans hushållerska. "Jag hade möte med doktor Nilsson i kväll," sade jag. En tår kom upp i hennes ena öga.

"Vi beklagar," sade hon, "men doktor Nilsson råkade ut för en trafikolycka idag när han körde hem från sjukhuset."

Jag blev bestört. "Är det allvarligt?" frågade jag.

"Så allvarligt det kan vara. Han är död," sade hon.

2.

Doktor Arnold Flackx från Belgien var med vid begravningen. Annars var det få närvarande: hans gamla hushållerska, några systrar och kolleger från sjukhuset, några ordensbröder och en och annan anonym person. Det var alla. Doktor Torsten Nilsson hade varit en enstöring med få vänner och inskränkt umgänge. Hans fru var utomlands, och hans gamla hushållerska hade stannat i hemmet ända sedan hans föräldrars bortgång. Hon hade anställts av dem någon gång på 40-talet, när den konventionella nu grådaskiga och trista förfallna villan hade varit ny.

Jag slog följe med doktor Flackx efter begravningen.

"Doktor Nilsson tog många hemligheter med sig i graven," sade jag.

"Vilken läkare gör inte det?"

"En annan läkare som dog nyligen försökte i alla fall att inte göra det."

"Var det någon särskild?"

"Professor Oskar Fabian från Lund." Arnold Flackx vaknade något till.

"Kände ni honom?"

"Nej, tyvärr."

"Jag visste inte ens att han var död."

"Han begick självmord."

"Varför det?"

"För att läkare såsom Torsten Nilsson svek honom."

"Hur svek doktor Nilsson honom?" Jag kände tanken bakom frågan: Är ni medveten om att ni anklagar en avliden?

"Doktor Fabian led av partiellt fullständig minnesförlust efter en behandling hos doktor Nilsson, han mindes ingenting av sitt liv från före behandlingen, medan kuriöst nog han ändå lyckades bibehålla sin personlighet, sin humanistiska bildning, sitt språk - hela sin intellektuella kapacitet. Han hade bara förlorat sitt minne, och vår förolyckade kollega vägrade hjälpa honom med att få det tillbaka."

"Ja, jag vet," löd det lakoniska svaret.

"Vet ni?" frågade jag häpet.

"Ja, jag vet allt om fallet med den store Lundaprofessorn."

"Har ni lust att berätta?"

"Jag kan inte se att det skulle kunna skada. Alla berörda parter är ju döda nu."

Det började regna. Vi tog vår tillflykt in i en taxi och lät chauffören köra oss in till den centrala staden. Där kände doktor Flackx till ett hemtrevligt kafé. Snart satt vi med rykande varma kaffekoppar i godan ro och ägnade oss åt den fulla dissekeringen av fallet doktor Fabian, det vill säga, doktor Flackx obducerade liket, och jag tittade på.

"Han var en av Lunds populäraste professorer, och han var den enda icke-juden vars kunskaper och insikter på det neurologiska området kunde mäta sig med de etablerade judarnas, som annars behärskar hela neurologin. Hans studenter älskade honom, och han deltog ofta själv i deras fester, och han var lyckligt gift och hade en underbar dotter."

"Hon var visst musikalisk?"

"Ja, och vacker. Så fort hon gått ut grundskolan ville hon genast satsa på en karriär som kyrkomusiker. Hon hade lärt sig spela orgel redan som liten flicka, hon hade redan ofta vikarierat för domkyrkoorganisten, men för att kunna komma in vid musikhögskolan måste hon först ha tagit studenten. Hon blev student vid 17 års ålder, och så fort hon blivit student avlade hon alla examina vid musikhögskolan och fick högsta betyg i alla kategorier inom kyrkomusikutbildningen. Parallellt med gymnasiet hade hon oavslutligt idkat självstudier i kyrkomusik.

Hon sökte till lediga organisttjänster under sommaren och fick till hösten ett mycket förmånligt vikariat i Göteborg i en av dess största och finaste kyrkor. Hon tjänstgjorde där i två månader, hennes pappa reste ofta hit för att hälsa på henne, och så plötsligt måste hon begära avsked på grund av sjukdom."

"Vad var det för sjukdom?"

"Ingen vet. Det var fadern som skötte om hennes avskedsansökan. Tre månader senare var hon död. Hon hade inte ens fyllt aderton ännu."

"Vet ni ingenting mer om saken?"

"Ingen vet någonting mer om saken. Jo, en visste mer, och det var vår hädangångne kollega, som vi nyss har begravt. I Lund undrades det mycket om dottern blivit sinnessjuk till följd av sin överbegåvning, det spekulerades även i incest, men alla sådana rykten gjordes slut på av doktor Fabian själv och det mycket eftertryckligt och övertygande. Alla fick den uppfattningen av hans bestämda dementier att det bakom hans dotters bortgång dolde sig en mycket djupare och svårare tragedi än någon kunde ana, någonting som fick incest att verka banalt i jämförelse. Och denna uppfattning bekräftades med tiden.

Han stod ut en termin till i Lund efter det innan han själv begärde avsked. Hans fru avled i maj månad det året, och efter det var han själsligt i upplösningstillstånd. Som skäl för sin avskedsansökan angav han att han själv måste uppsöka långvarig psykiatrisk läkarvård. Ingen kunde vägra honom detta då alla i Lund visste hur hans fru hade plågat honom oavbrutet från deras dotters död till hennes egen."

"Gav hon sin man skulden för dotterns död?"

"Fullständigt. I hennes ögon var han ensam skyldig därtill, och hon skonade honom aldrig."

"Vad dog hon själv av?"

"En mycket svår form av cancer. Fram till dotterns bortgång var hon kärnfrisk, men sjukdomen uppträdde plötsligt efter dotterns död. Doktor Fabian själv ansåg den vara psykosomatisk."

"Vilken form av cancer?"

"Magen. Hon opererades flera gånger, men metastaserna bara spred sig och det med en sensationell hastighet som ingen där i Lund hade sett maken till förut."

"Och vad gjorde Oskar Fabian sedan?"

"Han vilade upp sig under sommaren och flyttade sedan till Göteborg. Han kunde inte vara i Lund längre. I Göteborg försökte han en tid tjänstgöra som vanlig läkare vid Sahlgrenska, men minnena plågade honom för svårt. Till slut sökte han självmant upp doktor Nilsson, den enda psykiater i staden som Oskar Fabian betraktade som tillförlitlig. De var tillsammans i enrum under några dagar, och därefter fick vi alla till vår häpnad veta att Oskar Fabian blivit intagen som patient på egen begäran. Han fick sluten psykiatrisk vård under sex månader, och därefter kunde han åter vara som en vanlig människa bland människor. Han var botad från sin sjukdom, men om han tidigare lidit av sin sjukdom så led han nu av, som doktor Nilsson sade, saknaden av sin sjukdom."

"Vad var hans sjukdom?"

"Det visste bara doktor Nilsson."

"Finns det inga journaler som kan avslöja något? Fallet torde ju vara unikt och borde vara av intresse för läkarvetenskapliga forskningarna i framtiden."

"Även jag var nyfiken på doktor Fabians fall, men vår avlidne kollega höll envist fast vid sin tystnadsplikt. Om det fanns en journal så vet ingen var den är."

"Den måste finnas."

"På Lillhagens sjukhus finns cirka tio tusen journaler. Sök den bland dem, och även om du går igenom alla tio tusen kan jag slå vad om att du inte skulle hitta den."

"Doktor Flackx, Oskar Fabian lämnade efter sig ett memoarfragment."

"Är det av intresse?"

"Han avslöjar däri att han bland annat tog livet av er moster i Bryssel."

"Är det sant?" Han blev bestört.

"Ni skall själv få läsa dem."

"Men varför?"

"Tydligen endast för att er moster visade honom ett fotografi av sig själv som ung och naken."

"Kan det vara möjligt?"

"Jag är övertygad om att Oskar Fabian aldrig fick rätt läkarvård och att det endast var därför han dog. Jag har inte avslöjat för er de härresande detaljerna i hur han dog. Men jag anser att vi bör gå till botten med fallet."

"Det blir svårt. Vårt enda vittne begrovs idag."

"Det blir svårt men inte omöjligt. Vi måste göra det för vetenskapens och för Oskar Fabians skull. Hans själ ropar ännu på hjälp till oss från dödsriket."

"Känner ni det?"

"Jag kan inte förneka det."

Doktor Flackx sänkte blicken mot golvet.

"Värde kollega, ni är en modig man som vill utforska mera ting mellan himmel och jord än vad som ryms i vår filosofi, för att tala med Hamlet. Jag ska gärna hjälpa er med vad jag kan, men jag är rädd att det inte är mycket."

"Doktor Fabian bodde den sista tiden i en usel enrumslägenhet rakt ovanpå en stor porrbutik. Vet ni något om det?"

"När han skrevs ut från sjukhuset betalade socialförvaltningen ett hyfsat hotellrum åt honom var han levde som en prins, men han tyckte inte om det. Han ville inte ligga socialförvaltningen till last och skaffade sig själv en annan lägenhet."

"Men varför ovanpå en porrbutik?"

"Säg det. Det fanns kanske ingenting annat, och det kanske var billigt. Det behöver inte finnas en annan anledning. Doktor Fabian var en anspråkslös man."

"Vet ni något om en pianist som bodde några kvarter därifrån, som han uppsökte och som gav honom åtminstone en LSD-tripp?"

"Nej, det vet jag ingenting om."

"Låt oss då börja i den ändan och uppsöka honom."

Och vi bröt upp från kaféet. Det hade slutat regna, och det kändes som att börja ge sig ut på en lång och svår resa. Vi var dock lyckligt okunniga om vilka svårigheter som väntade oss.

3.

"Det finns många märkliga moment i doktor Fabians fragmentariska memoarer," sade doktor Flackx efter att ha läst dem. "Vet du exempelvis något om damen som låg död bredvid honom en morgon?"

"Ja. Genom polisen har jag fått veta allt. Han strypte henne och kom inte ihåg det efteråt. Doktor Nilsson informerade polisen om hans sjukdom, och polisen och rätten gick med på att Fabian fick förnyad vård hos doktor Nilsson och ingenting vidare."

"Märkligt är också hans talrika kontakter med prostituerade. Där beskrivs ju bland annat ett omfattande besök i en bordell var han tydligen var välbekant. Vet du något om den bordellen?"

"Nej, den har vi ännu att ta reda på."

"Ändå så måste jag absolut hävda att det inte måste finnas något samband mellan hans kontakter med prostituerade och det att hans slutliga bostad blev att hamna ovanpå stadens värsta porrbutik."

"Jag medger, doktor Flackx, att det inte måste finnas ett samband."

Vi kom fram till pianistens bostad. Det var en ganska sympatisk och romantisk man av obestämbär ålder men med bekymrat utseende.

"Ja, jag minns honom mycket väl," sade han när vi berättade om doktor Oskar Fabian. "Jag visste inte att han var död. Jag beklagar det mycket. Jag tyckte om honom."

"Visste ni något om honom?"

"Väldigt litet."

"Besökte han er ofta?" Vi ställde honom våra frågor turvis.

"Nej. Han var här allt som allt tre gånger."

"Fick han trippar av er varje gång?"

"Nej, han fick det endast två gånger."

"Vad hände vid den andra gången?"

"Det vet jag inte. Han kom sedan aldrig mer tillbaka. Han fick vad han ville ha och gick sedan. Om han tog trippen så gjorde han det hemma hos sig."

"Ensam i den trista enrumslägenheten?" frågade doktor Flackx menande.

"Det vet jag ingenting om."

"Vi försöker utröna vår gemensamma väns öde," förklarade jag. "Berätta, doktor Flackx, för vår musiker här om den döde. Som musiker kanske han visste något om den avlidnes dotter."

"Hade han en dotter?" frågade pianisten.

"Ja," sade doktor Flackx, "en skön blond kyrkomusikerbegåvning som hette Charlotte. Hon hade en tjänst här i staden i K-kyrkan. Kände ni till henne?"

"Var hon hans dotter!" undslapp sig pianisten matt och halvt förundrad.

"Han kände henne," sade jag menande till doktor Flackx.

"Vet ni något om Charlotte Fabian som vi inte vet?" frågade den fryntlige belgiske läkaren vårt vittne.

Pianisten var förlorad i tankar och minnen. Han behövde en stund på sig för att komma tillbaka.

"Inte mycket," sade han, "men något. Jag var nämligen kär i henne."

"Berätta!" sade vi båda samtidigt, som om vi kände vittringen av en jackpot.

"Som sagt, det är inte mycket jag vet. Men det hände något mycket tragiskt. Jag träffade henne första gången när hon kom till musikhögskolan för att se på annonstavlan om någon kunde hjälpa henne till en bostad."

"Berätta hela historien," uppmuntrade jag honom.

"Jag kom just då ner för trappan. Jag hade aldrig sett henne förr och antog att hon var en ny studerande. - Kan jag hjälpa er? frågade jag.

- Ursäkta mig, sade hon på klingande skånska, men jag är ny här och har fått en tjänst som vikarie i K-kyrkan, men jag har ingenstans att bo.

- Vad har ni för anspråk? frågade jag betagen av hennes väsen.

- Inga alls, utom att få vara i fred.

- Då kan ni säkert få hyra något rum någonstans i staden. Jag ska gärna hjälpa er. Jag vet var folk brukar annonsera om lediga rum.

Och jag hjälpte henne till en bostad. Hon fick hyra ett rum i Vasastaden hos en mycket snäll gammal dam som var mycket nöjd över att få just henne till hyresgäst. Den gamla damens musiksmak inskränkte sig till de menlösa och bortglömda Göinge-flickorna, men Charlotte tog henne på rätt sätt, och de blev de bästa vänner.

Några gånger gick jag till kyrkan för att höra henne spela. Hon visade prov på en underbar fantasi när det gällde att improvisera, hon kunde utveckla ett tema i det oändliga, och hon sjöng med en ljus och klockren stämma som var fri och gripande på samma gång. Jag kunde inte för mig själv förneka att jag var kär i henne, men jag beslöt att visa henne all tänkbar hänsyn då hon var så ung. Därför gjorde jag henne inga närmanden, men när vi träffades var det tydligt att hon tyckte om mig. Jag hälsade alltid på henne efter gudstjänsterna när jag kom till kyrkan för att höra på henne. Även prästerna var mycket nöjda med henne, och allt gick bra, tills kyrkan fick problem med en grupp invandrare som förvägrats uppehållstillstånd i landet och som därför i protest ockuperade kyrkan. De ville därmed väcka debatt i pressen, och det lyckades de också med. Alla sympatiserade med dem. Ingen hade någonting emot att de demonstrerade i kyrkan. Problemet var bara det, att när de en gång hade fått fotfäste i kyrkan så var det sedan svårt att bli av med dem därifrån. De hade det ju bra där. De hade fri tillgång till dusch och kök, toalett och telefon, de kunde fritt vräka sig i församlingslokalen och breda ut sina madrasser på heltäckande mattor med familjer och släkter och allt, och snart hade de även en TV där som de tittade på alla kvällar. Först när hela kyrkan var fylld av matos dygnet runt började kyrkorådet bli betänksamt..."

"Vad var det för sorts invandrare?" frågade jag.

"Det var svartmuskiga semiter från något muhammedanskt land..."

"Påverkade situationen Charlotte Fabian på något sätt?"

"Den påverkade musiken. Kören kände sig utestängd från församlingslokalen och köket och började därför tröttna på att ställa upp. Den fick ju inget kaffe längre under repetitionerna. Fler och fler av körens medlemmar uteblev från repetitionerna, och Charlotte började då känna sig misslyckad. Sista gången jag såg henne var hon ganska nervös. Hon hade bara en tredjedel av kören kvar att arbeta med, ockupationen fortsatte utan lösning på problemet fortfarande, och prästerna gjorde ingenting. - Ska det fortsätta så här i en månad till, sade Charlotte till mig, så vet jag inte om jag vill fortsätta. Jag försäkrade henne om att det inte var hennes fel, men det visste hon redan mycket väl. Problemet för hennes del var det faktum att alla hennes klagomål på invandrarockupanterna hade klingat ohörda inför prästerskapet. Inte ens det att ockupanterna så totalt struntat i kyrkokörens privilegier att de musicerat med egna trubadurer samtidigt som kören haft repetition hade fått prästerna att reagera. Och hon hade inte själv vågat gå ner till invandrarna från orgelläktaren för att be dem dämpa sig emedan alla hennes försök att skydda kyrkomusiken tydligen endast fått det till resultat att hon blivit impopulär bland ockupanterna..."

Jag och doktor Flackx utbytte en blick.

"Hennes far kom några gånger hit från Lund för att hälsa på henne," sade doktor Flackx till vårt kronvittne.

"Det vet jag ingenting om. Men jag om någon brydde mig om hennes situation, som jag som musiker hade full förståelse för hur svår den var. Det var hennes första organisttjänst, och en dåligt skött invandrarockupation av hela kyrkan höll på att ruinera hennes kyrkomusikerskap, då kören svek henne, då musiken saboterades, och då prästerna tycktes ta ockupanternas parti mot henne, som var anställd och arbetade hårt för kyrkan och för musiken, medan ockupanterna vräkte sig och gjorde ingenting, och medan prästerna lät dem fördärva hela det kyrkomusikaliska arbetet och till och med försvarade sabotörerna mot henne, en sjuttonårig ensam svensk vacker flicka. Jag gick hem mycket upprörd efter att ha fått denna inblick i hennes situation. Nästa gång jag kom till kyrkan fick jag höra att hennes far kommit från Lund och hämtat henne så att kyrkan blivit utan organist. Inte heller ockupanterna fanns kvar då längre. Allt var dött och tyst i kyrkan, och prästerna var arga på professorn från Lund som tagit deras organist ifrån dem. De hade plötsligt svåra problem med att finna en ny vikarie. Hon kom aldrig mer tillbaka, och jag fick aldrig veta vad det hade blivit av henne. Och den kyrkan har sedan dess aldrig mer fått njuta av så vackra gudstjänster."

Jag och doktor Flackx utbytte ännu en blick. Det stod klart för oss båda att pianisten inte visste att hon var död. Och vi förstod också båda det lämpliga i att hemlighålla denna uppgift för hennes platoniske älskare.

"Vet ni något om henne?" vände sig pianisten till oss. "Hon var en glänsande musikbegåvning."

"Så vitt vi vet är hon det fortfarande," sade doktor Flackx och såg ner i golvet.

"Är hon kvar i Lund?" frågade pianisten.

"Nej," sade den diplomatiska doktorn med beundransvärd saklighet. "De flesta musikbegåvningar försvinner därifrån till Köpenhamn och kontinenten."

Vår musikvän nöjde sig med det. Det hade varit svårt för oss två, som visste något mera om sanningen, att närmare klargöra den för honom.

Hans känslor var ju så rena och obefläckade för henne fortfarande.

"Vi hade mycket tråkigheter med professor Fabian från Lund. Han gjorde mycket ont här i församlingen, och hans dotter gjorde sig inte heller vidare populär."

"Vad hände egentligen?"

Doktor Flackx och jag var på besök hos kyrkoherden i den församling i vilken Oskar Fabians dotter hade vikarierat. Prästen i fråga såg bra ut, ytligt sett kunde han fungera som den idealiske kyrkoherden för en stor och fin församling, men när man skrapade litet på ytan häpnade man över en så högt uppsatt kyrkoherdes renons på förstånd. Han var föga intelligent och hade föga begrepp om vad som rörde sig inom hans egen församling. Han var fullständigt självupptagen.

"Vår ordinarie organist hade tjänstledigt för en termin. Som vikarie fick vi Charlotte Fabian från Lund som hade landets mest glänsande vitsord att uppvisa, men hon saknade erfarenhet och var bara sjutton år gammal. Vår församling är dock öppen och generös, och vi beslöt att erbjuda henne litet erfarenhet.

Som människa var hon en förtjusande flicka, hon vann allas våra hjärtan, men snart visade det sig att hon ställde omänskliga musikaliska krav. Som musikledare var hon närmast militärisk, en av våra präster var med i kören och kom ständigt i delo med henne, men det skulle till en komplicerad situation som den med ockupationen i kyrkan av invandrare för att hennes verkliga jag skulle komma i dagen. Hon visade sig vara en fanatisk rasist, och hennes far var likadan."

"Hur kom det sig att muslimer kunde ockupera kyrkan i mer än en månad?" frågade doktor Flackx försiktigt.

"I denna kyrka sker ingenting utan att kyrkorådet vet om det och har givit sin tillåtelse därtill. Ockupanterna släpptes in med kyrkorådets och vår prästerliga välsignelse, och så länge de var här hände ingenting oegentligt."

"Men kören upplöstes, musiken kunde inte fungera, det luktade matos i hela kyrkan, och ockupanterna gjorde ingenting utom slog dank, lagade mat och tittade på TV, har jag hört," invände jag.

"Likväl hände ingenting oegentligt," fortfor kyrkoherden liknöjt. "Vikarien och hennes far var de enda som hade något att invända mot ockupationen. Att kören upplöstes måste hänföras till organistvikariens ansvar och inte kyrkans. Som sagt var, en av våra präster var med i kören och hade mycket att invända mot organistvikariens metoder. Han var säkert inte ensam därom."

"Vari bestod hennes metoder?" frågade doktor Flackx.

Kyrkoherden drog en suck. "Först och främst dirigerade hon snabbare än vad någon kunde sjunga."

"Hur uttalade sig hennes rasism?" frågade jag.

Kyrkoherden suckade på nytt. "Hon krävde att vi skulle slänga ut invandrarockupanterna. De var ungefär 40 stycken och hemlösa. Inte kunde vi slänga ut dem utan vidare. Hon anklagade oss präster för att inte ha någon kontroll över situationen, fastän vår kontroll över hela situationen var fullständigt perfekt. Det fattades bara att hon hade gått till pressen."

"Kan inte det att kören kände sig utestängd från köket, så att den blev utan kaffe, ha inverkat på att kören skingrades?" frågade jag.

"Kören var inte utestängd från köket," svarade kyrkoherden smått irriterat.

"Organistvikarien höll sig för fin för att gå ner till invandrarna och dela köket med dem."

"Ursäkta mig," inföll doktor Flackx försynt, "men har det aldrig slagit er, herr kyrkoherde, att en ung vacker sjuttonårig kvinnlig organist befann sig ensam här i kyrkan tillsammans med ett större antal svartmuskiga muslimer som inte talade samma språk, och att detta mänskliga förhållande kan ha påverkat såväl flickan som hennes far?"

"Hur då, menar ni?" frågade kyrkoherden dumt.

"Hur många var män bland ockupanterna, och hur många var kvinnor?" frågade jag.

"Det var bara män."

"Vet ni ingenting om islams kvinnoyn, herr kyrkoherde?" fortsatte Flackx.

"Jag vet allt om islam," sade kyrkoherden tvärsäkert. "De har samma Gud som vi. Enligt påven är islam, judendomen och kristendomen samma religion. Inom islam är de bara ännu religiösare."

Doktor Flackx och jag utbytte en blick. Kyrkoherden tittade dumt på oss.

"Men vad är meningen med er intervju egentligen?" frågade han irriterat. "Vart vill ni komma?"

"Herr kyrkoherde," sade doktor Flackx, "vi är kolleger till doktor Oskar Fabian, som nyligen dog i denna stad under mystiska omständigheter, vilka vi försöker utreda."

"Vill ni påstå att invandrarna tagit livet av honom som hämnd för hans rasism?"

"Det är det sista vi tror, herr kyrkoherde, då doktor Fabian absolut inte var någon rasist. Men han var rädd om sin dotter, och det misstänker vi att han hade skäl till att vara."

Kyrkoherden skiftade färg och blev kraftigt röd. "Ni vågar insinuera, att kyrkans ockupanter, som stod direkt under vårt prästerliga beskydd, skulle ha kunnat röra ett hår på en ung kvinnlig organistvikaries huvud!"

"Vi insinuerar ingenting, herr kyrkoherde. Vi vill bara veta vad som egentligen hände."

"Men nog verkar det egendomligt," fortsatte jag, "att ni totalt struntade i er anställda organists krav på drägliga arbetsförhållanden. Enligt ett vittne förstörde ockupanterna arbetet för henne, och det tog ni ingen hänsyn till, fastän hon bara var ett sjuttonårigt barn."

"Ursäkta mig, herr kyrkoherde," fortsatte doktor Flackx, "men i belgiska ögon verkar er prästerliga underlåtelse att åtgärda en kris nästan som en önskan att framkalla den."

Kyrkoherden förlorade all självbehärskning. "Vet hut! Ni är värre än vanliga journalister! Ut härifrån genast! Ni har ingenting i en helig kyrka att göra!"

Kyrkoherden körde ut oss. Intervjun var slut. Vi hade inte fått veta särskilt mycket, men vi var båda övertygade om att de muslimska invandrarnas ockupation av kyrkan hade varit fullständigt utom till och med denne kyrkoherdes heliga kontroll.

Samma kväll ringde emellertid samma kyrkoherde upp mig och bad om ursäkt.

"Varför ber ni mig om ursäkt?" sade jag. "Ni var i er fulla rätt att bli indignerad för att vi chockerade er med våra psykologiska slutsatser."

"Jag fick senare på eftermiddagen veta," sade kyrkoherden, "att också Charlotte var död." Han lät ganska sordinerad i jämförelse med hans ton under vårt samtal under dagen. "Det visste jag inte. Varför dog hon?"

"Det vet vi inte ännu," sade jag. "Det visste kanske endast fadern, och han är död."

"Varför forskar ni i dessa döda människors tragedier?"

"Säg det," sade jag. "Varför läser ni böner för de döda? Jag antar att det är av ungefär samma anledning."

"Om jag kan vara till någon hjälp..."

"Det tackar vi för. Ni berättade faktiskt aldrig hur Charlotte slutade hos er."

"Hon bara slutade."

"Hur då?"

"En söndag kom hon inte till sin tjänstgöring, och på måndagen fick vi brev från hennes far om att hon hade måst avbryta sin tjänstgöring av hälsoskäl."

"Var det allt?"

"Ja. Brevet var avsänt från Lund, och när vi ringde hem till hennes bostad, (hon hyrde ett rum här i staden,) så sade hennes värdinna att hon blivit sjuk och att hennes far fört henne med sig hem till Lund och sagt upp hyreskontraktet."

"Fick ni inte veta något om hennes sjukdom?"

"Vi frågade faktiskt hennes värdinna om det hade varit allvarligt. Hon sade att fadern kommit hem med dottern en kväll, lagt henne till sängs, stannat i hennes rum över natten och följande morgon rest bort med henne."

"Var det allt?"

"Det var allt vad vi fick veta. Inte heller värdinnan hade fått veta vad flickans sjukdom var. Hon hade bara tyckt att Charlotte såg blek och nästan medvetlös ut."

"Ni kan hjälpa oss med en sak, herr kyrkoherde."

"Säg vad det är."

"Vi vill gärna veta vad som hände i kören. Därför vore vi tacksamma för alla de dåvarande körmedlemmarnas namn och adresser."

"Det finns säkert någon gammal lista kvar från den tiden. Så ni fortsätter att misstänka min kyrka för oegentligheter?"

"Vi misstänker ingenting. Vi vill bara veta sanningen."

"På ett villkor skall ni få körmedlemmarnas adressförteckning."

"Nämn det."

"Håll pressen utanför."

Och kyrkoherden lade på luren.

Vi fick listan nästa dag, och under de följande dagarna tog vi kontakt med varenda körmedlem, men ingen av dem gav oss någon ny intressant upplysning. Det var 24 personer, och deras redogörelse för situationen var ungefär den samma för var och en: invandrarockupationen av kyrkan hade fört in i ett dödläge som satt musiken på undantag, situationen hade blivit för tråkig i längden, och av ren trötthet på att problemet aldrig löstes hade den ena körmedlemmen efter den andra hoppat av. Ingen sade något ont om Charlottes ledning av kören, och den präst som hade klagat på henne visade sig vara över 80 år gammal. Den sista körrepetitionen hade kören bestått av åtta personer, ockupationen fortgick alltjämt, kören var för sjunde veckan i rad utan kaffe, och invandrarna störde repetitionen för sjunde veckan i rad. Tidigare hade enskilda körmedlemmar gått ner från läktaren till invandrarna för att be dem visa hänsyn, men den sjunde gången orkade ingen göra det längre. Även den modiga Charlotte själv tycktes plötsligt ha fått en viss rädsla för att ha någonting mera med de muslimska flyktingarna att göra. En körmedlem hade frågat henne om saken, och hon hade då irriterat sagt någonting om att 'prästerna skyddade muslimer som var i landet bara för att undergräva den kristna kyrkan'. Repetitionen hade gått i moll och slutat tidigare än vanligt. Därefter hade ingen körmedlem mer sett Charlotte.

Undersökningen av kören var resultatlös. Vi vågade då vända oss till prästerna med en ännu djärvare förfrågan. Vi bad om deras hjälp med att få kontakt med de berörda muslimska före detta ockupanterna.

Även på denna punkt blev det totalt nederlag. "Vi har ingen rätt att utlämna politiska flyktingars namn och adresser," sade kyrkoherden. "För resten har nästan alla av dem

tvingats ut ur landet, och även om de var kvar skulle ni inte få någonting vettigt ur dem."

Så slutade vår undersökning av kyrkan, var vår döde kollegas enda barn haft sitt livs första och sista anställning.

5.

Det var dagen efteråt som jag blev uppringd av en för mig obekant kvinna.

"Ja, vad kan jag göra för er?" frågade jag med min vanliga läkarröst.

"Jag har varit utomlands och fick först nu ert meddelande om att ni sökt mig."

"Och vem har jag äran att få tala med?"

"Fru Torsten Nilsson."

Slagen av häpnad lutade jag mig fram över skrivbordet i en fåfång reflexansträngning för att få ut orden som stockade sig i halsen på mig.

"Så trevligt! Äntligen!"

Hon tog orden ur munnen på mig. "När kan vi träffas?"

"Gärna idag, om ni vill! Passar det genast?"

Vi kom överens om en tid på eftermiddagen.

Det var den vackraste tänkbara vårdag. Det passade därför även mig förträffligt att vi träffades utomhus i Trädgårdsföreningens park. Hon var redan där när jag kom dit. Klädd i vitt som ur en novell av Anton Tjechov satt hon bekvämt i en parksoffa och väntade. Det var bara solparasollen som fattades. Vilken skillnad från min strame kollega doktor Nilsson! Denna kvinna var ung och vacker och full av sensuella behag. Hon var inte för ung men hade trots sin fullmogna ålder bevarat hela sin ungdoms skönhet, som mognaden endast fullkomnade.

"Jag var bortrest när min man dog," sade hon. "Var det en vanlig olycka?"

"Ja."

"Inget självmord?"

"Absolut inte, och inget mord heller. Vi skulle ha träffats den kvällen, han och jag."

"Jag var i Tunisien, och när jag fick veta om olyckan var begravningen redan över. Jag beslöt därför att ändå ta ut min fulla semester. Således har jag dröjt så länge med att komma hem."

"Var ni lyckligt gifta?"

"Ja, det måste jag nog påstå att vi var. Han krävde inte mycket, och jag var nöjd med att bara behöva ge honom det lilla han ville ha. Vi hade inget egentligt samliv utan träffades bara sporadiskt även hemma då han nästan bodde på sitt sjukhus särskilt under den sista tiden. Eftersom han levde snålt var han rik och hade ingenting emot att bli av med mig ibland. Därför fick jag ständigt obegränsade resor i present av honom."

"Var han aldrig svartsjuk?"

"Han litade blint på mig, och det kunde han lugnt göra. Jag tog honom för att han visade mig den respekten att han aldrig frågade mig om mina tidigare förbindelser. Den respekten var vår gemensamma trygghet som varade konsekvent under hela vårt äktenskap. Jag visste att jag aldrig kunde tvivla på honom, och därför var jag honom alltid trogen."

"Saknar ni honom?"

"Nej, faktiskt inte. Vi var aldrig kära i varandra."

"Varför jag ville träffa er var egentligen inte för er mans skull utan för en av hans patienters skull, en före detta kollega till oss, en viss professor Oskar Fabian."

"Var han professor?"

"Ja."

"Det visste jag inte." Hon såg tankfull ut och tycktes blicka in i sig själv.

"Ni lär ha varit bekanta med varandra."

"Ja. Det var en mycket sjuk man."

"När lärde ni känna honom?"

"Min man skaffade honom arbete som vanlig läkare på Sahlgrenska på akutintagningen. Jag visste bara om honom att han hade flyttat från Lund till följd av någon personlig tragedi."

"Hans fru och dotter dog i Lund."

"Inte ens så mycket fick jag veta. Men min man bjöd hem honom en gång enkom för att presentera honom för mig. Torsten uttryckte en hemlig förhoppning om att jag kanske skulle kunna hjälpa doktor Fabian. Därför började vi umgås. Doktor Fabian var tydligt positivt inspirerad i min närvaro, han tyckte om mig och smickrade mig, men jag förstod snart att han hade problem. Så småningom började små bekännelser sippra fram som skrämde mig genom sina antydna skymtar av någonting alldeles ohyggligt som ingen levande mänska kunde bära..."

"Fick ni veta några fakta?"

"Inga alls. Men vi talar om honom som om han inte fanns längre. Är han också - avliden?"

"Ja."

"Var det självmord?"

"Ja, under de gräsligaste tänkbara omständigheter."

"Ni behöver inte säga mera." Hennes blick vände sig från mig och inåt igen. "Jag fruktade någonting sådant. Min man var mycket intresserad av hans fall och frågade alltid ut mig om mina samtal med Fabian. Jag dolde aldrig någonting, och Torsten var alltid mycket nöjd och brukade sluta med att 'det bekräftar mina aningar'. Ändå blev jag överraskad när Fabian nedlät sig till att bli min mans patient. Jag såg ingen anledning till detta. 'Han ville det själv, käraste,' sade min man i en ton som inte kunde vara mer eller mindre övertygande, och jag måste bara acceptera det. Jag såg honom sedan aldrig mera. Jo, en gång hörde jag hans röst på telefon. Han ringde till min man, men det var jag som svarade."

"Var ni aldrig hans älskarinna?"

"Aldrig."

"Inte heller före ert äktenskap?"

"Absolut inte. Jag såg aldrig doktor Fabian innan han flyttade hit från Lund."

Jag beslöt att inte förlora mig i utvecklingar om Lundaprofessorns fantasier om henne. Här fanns mera intressant material att utforska.

"Vad fick ni för intryck av hans sjukdom?"

"Han led ohyggligt av sin egen morbiditet."

"Hur yttrade sig hans morbiditet?"

"Den var mycket skrämmande. Ibland brast han ut i en sådan förtvivlan att han inte själv kunde uttrycka den. Det kändes som om han ibland mentalt föll ner i svarta brunnar av dy som varken han själv eller någon annan kunde hjälpa honom upp ur."

"Fick ni det intrycket att han var mentalsjuk?"

"Aldrig. Han var världens intelligentaste mänska med världens klaraste intellekt och en perfekt självbehärskning. Men denna fulländade självbehärskning krävdes för de okända ohyggliga problem som den hade att brottas med."

"Vet ni något om er man förde någon journal över honom?"

"Det gjorde han säkert. Men den journalen borde väl finnas på sjukhuset."

"Den finns inte där. Er man tog den med sig därifrån."

"Han var alltid mycket hemlighetsfull om Fabians öde, samtidigt som han ofta gottade sig åt

att få vara så att säga dess förvaltare. Han sade en gång självbelåtet att doktor Fabians fall var det intressantaste som någonsin kommit i dagen på hans sjukhus."

"Och han nämnde inga detaljer?"

"Nej. Han var mycket samvetsgrann beträffande sin tystnadsplikt."

"Vi måste hitta den journalen!"

"Jag skall gärna hjälpa er. Men varför är doktor Fabians fall så intressant?"

"Därför att vi inte vet varför!"

"Det låter precis som en av doktor Fabians förskräckliga okända avgrunder. Just på ett sådant sätt kunde han uttrycka sig."

"Nämn ett exempel."

"Han sade en gång att hans livs högsta lycka och lust var när det slogs i ruiner."

"Sade han inte hur det slogs i ruiner?"

"Nej. Det vågade han aldrig bekänna. Men han antydde en gång försiktigt att han själv hade varit skyldig till det."

"Hur?"

"Det fick jag aldrig veta."

Alla spår verkade leda ut i tomma intet. Vi tystnade och försjönk i betraktandet av den ljuva naturen, det vackra kanalvattnet under tårpilen och svanen som sam där lugnt och oberört av allting mänskligt.

"Jag och min kollega doktor Flackx kan aldrig förlåta oss själva för doktor Fabians död. Därför snokar vi i orsaken till den och ämnar inte ge upp förrän vi funnit den."

"Men begick han inte självmord?"

"Jo."

"Hur?"

Jag hämtade andan. Jag ville inte besvara den frågan. Jag ville bespara henne den fulheten. "Innan jag svarar vill jag ställa er en fråga."

"Var så god."

"Ni frågade först mycket noga om er mans död, om det hade varit en olycka eller självmord. Får jag fråga: varför kunde ni tänka er att er man kunde ha begått självmord?"

"Det vet ni väl som läkare, att de flesta läkare umgås mycket intimt med självmordsproblematiken och ofta funderar på självmord själva, särskilt mentalläkare. Så grön kan ni väl inte vara som läkare att ni inte är medveten om det förhållandet?"

Hon kunde alltså själv tänka sig in i en självmordsproblematik för sin egen mans del. Då kunde hon också uthärda ett självmord.

"Vi hittade hans lik efter nio dagar. Han var bland annat hårt munkavlad och bunden till händer och fötter."

"Av sig själv?"

"Ja. Han hade själv fjättrat sina händer bakom ryggen på sig. Han var naken och hade även förbundna ögon och vaxproppar i öronen. Fler detaljer vill jag förskona er ifrån, men liket var fruktansvärt vanställt av uppsvällning."

"Jag är glad att jag inte var här då. Men er beskrivning påminner mig om en sak."

"Vad då?"

"Han led av ett trauma av svåraste tänkbara slag. Jag vågade inte ens spekulera i det. Jag frågade honom en gång varför han inte gifte om sig. Han såg ju bra ut, och vilken

kvinnor som helst skulle ha kunnat älska honom för gott. Han svarade att han aldrig mer kunde älska en kvinna om han inte var bunden till händer och fötter och var försedd med munkavle samtidigt, och att den lust han kände då var både hans livs största njutning och fasa. Han tillade att han helst ville förskona sig själv från att uppleva en sådan ohygglig lust en gång till."

"Det låter onekligen traumatiskt."

"Ja, inte sant?"

"Och alldeles förskräckligt komplicerat, så komplexartat att det är direkt avskräckande."

"Ja, vad det än var han led av så var det något mycket avskräckande."

6.

Vårt hopp stod till journalen. Vi uppbjöd alla våra ansträngningar för att försöka spåra den, och fru Nilsson hjälpte oss på alla sätt. En sporre för oss var den plausibla teorin, att doktor Nilsson skulle ha haft journalen med sig i bilen den dagen han förolyckades, eftersom han ju hade stämt möte med mig på kvällen. Den kvaddade bilen hade sålts till en skrotfirma eftersom den inte kunnat repareras, vi sökte igenom den skrotfirmans alla bilvrak och fann slutligen det rätta, men Nilssons bil innehöll ingenting. Om något hade funnits där så fanns det inte kvar.

Hans hushållerska hade tagit vara på sakerna efter doktor Nilsson både i bilen och på sjukhuset, men någon journal fanns inte bland dessa.

Dessa oförklarliga nollresultat fick oss även att undersöka teorin, om doktor Nilsson och Fabian kunnat bli mördade för att de vetat för mycket. Fabian hade ju haft politiska kontakter, och Palmemordet hade sysselsatt dem båda två. Endast ett mord kunde eventuellt förklara att journalen försvunnit. Men Nilssons trafikolycka hade varit helt naturlig. I ett ögonblick av distraktion, kanske allmän tankspriddhet inför mötet med mig och inför minnena av Fabian, hade han kört mot rött ljus och blivit mosad av en långtradare. Journalens obefintlighet förblev ett oförklarligt mysterium, ty en journal måste finnas någonstans. Doktor Nilsson hade alltid noggrant dokumenterat alla sina fall. En mera ansvarskännande läkare hade knappast funnits i staden.

Uttråkade och frustrerade reste vi till Lund. Där sökte vi upp en del av hans gamla kollegor, och de visade sig samtliga fortfarande vara fullständigt lojala och trogna som hans goda vänner. Den intressantaste av dem var en gammal doktor som känt både Sten Broman och Fritiof Nilsson Piraten. Jag träffade honom först efter att doktor Flackx rest hem till Göteborg igen.

"Fabian var en av Lunds bästa spirituella tillgångar. Om jag någonsin har träffat en mänska som var genomsund till kropp och själ så var det han."

"Så ni tror inte att han var mentalsjuk?"

"Det var det sista han var. Han var inte ens nervös. Han var lika lugn och saklig som en fisk, (han var förresten född i Fiskarnas tecken,) och vad han än sade eller hörde så kom han aldrig i affekt av det. Ändå hade han en otrolig humor, men han var den siste som skrattade åt sina skämt. Han kunde få en hel sal att vrida sig av skratt medan han själv fortfarande var lika gravallvarlig som Buster Keaton."

"Var han inte rasist?"

"Absolut inte. Det var det sista han var. Tvärtom så yttrade han sig alltid varmt i invandrarfrågor. Han ville att Sverige omedelbart skulle ansluta sig till EG och öppna sina gränser för alla världens utländska arbetskrafter vare sig de var muslimer eller

hottentotter. Han var alltid den som tog vänligast emot utländska studenter från länder som Angola och Kongo, chokladfärgade negrer som inte kunde tala ett ord svenska och som ingen annan ville befatta sig med. Om någon var liberal så var det han."

"Var han det även efter sjukdomen?"

"Kalla det inte sjukdom. Det var en personlig kris. Vi såg inte mycket av honom under den sista tiden. Vi hörde att han hade kommit hem med sin dotter från Göteborg och att hon var mycket sjuk. Han var alltid hemma då och sågs aldrig mera på mottagningar eller fester."

"Fick ni veta något om dotterns sjukdom?"

"Ingenting. Fabian skötte henne ensam och undanbad sig all hjälp. Han sade sig vara bäst kvalificerad på området, och eftersom han var Skånes bästa neurolog och dottern tydligen fått någon svår neuros tvivlade vi inte på att han visste vad han gjorde. Så var dottern plötsligt död, och vi fick inte veta varför. Men vi märkte snart att det hade knäckt vår käre doktor. Han sågs aldrig le mera, och vi såg mindre och mindre av honom."

"Hans fru levde då ännu. Var det ingen av er som umgicks med henne?"

"Hon blev sjuk ungefär samtidigt som dottern, och även henne ville Fabian sköta ensam. Men vi förstod att hon gav honom ett extra helvete, och när Fabian lämnade över henne till lasarettet var han redan en trasig människa. Han borde ha lämnat över henne tidigare, men han gjorde det inte förrän det stod klart att hon led av obotlig galopperande cancer. Då först kände han sig maktlös."

"Varför flyttade han till Göteborg?"

"Det är också en fråga. Visserligen hade han ett helvete här, men när väl hustruns öde nått sin fullbordan hade han kunnat ta det lugnt. Och även om han hade tragiska minnen här så måste tyngden av sådana ha varit ännu värre i Göteborg, var tydligen någonting hade hänt hans dotter."

"Har ni någon aning om vad som hände hans dotter?"

"Det är det stora mysteriet som ingen har någon aning om. Vi vet bara att det på något sätt blev en tvär vändpunkt i hans och dotterns liv. Innan han reste till Göteborg berättade han för en god vän till mig att hans dotter hade fått svårigheter i sin kantorsanställning på grund av att hennes kyrka ockuperades av muslimer. 'I värsta fall får jag väl hämta hem henne därifrån,' lär han ha sagt, och det var bara två dagar senare som han var tillbaka med dottern. Vi anade inte då att båda var tvärt förändrade personligheter."

"På vilket sätt?"

"Dottern före: världens vackraste och gladaste flicka, glänsande av intelligens och musikalitet, lika spirituellt som sin fader, en överlägsen, positiv och mänsklig begåvning utan några choser eller later, precis som fadern, och med en ljus sopranröst som alltid var gripande i sin känslighet. Hon var det musikaliska Lunds största glädje, alltid framstående och upplivande vid alla konserter, en klar inspirerande, varm och glädjespridande stjärna. Jag föreställde mig alltid att Jenny Lind hade varit just sådan. Efteråt var allting slocknat. Efter hemkomsten från Göteborg medverkade hon aldrig mer vid någon konsert, och allt vi fick veta om henne var att hon låg sjuk hemma. Det gick rykten också, men ingen fattade tilltro till dem."

"Vad sade ryktena?"

"Att hon hade fått en knäpp. Det vägrade alla som kände henne att tro."

"Och fadern före och efter?"

"Fadern före: en lysande sällskapsmänska, varm och tolerant, en av Lunds främsta humanister och humorister, varmt älskad av alla och samtidigt ytterst jordbunden och

mänsklig, hänsynsfull och vidsynt som kanske ingen annan. Av alla som protesterade mot invandrarfientligheten i Sjöbo var han den som uttryckte sig starkast. Om jag någonsin har känt någon enbart konstruktiv idealist så var det han. Efter: en mörk och blek skugga som aldrig framträdde mera, vars humor var slut och som nästan verkade rädd för att synas. Jag hade alltid det intrycket att han flyttade till Göteborg bara för att slippa behöva umgås med sina gamla vänner i Lund mer, som om alla glada minnen i Lund blivit honom en bitter börda..."

"Denna skarpa kontrast mellan bilderna av dessa människor före och efter någonting ovisst i Göteborg är mycket märklig. Har ni några teorier om vad som skulle kunnat ha hänt?"

"Nej. Har ni?"

"Vad skulle ni tro om teorin att dottern eventuellt skulle ha blivit utsatt för en våldtäkt i Göteborg?"

Doktorn tog sig en funderare. "Det är inte alls otroligt. Men man dör inte av en våldtäkt."

"Antag att våldtäkten var mycket svår."

"Vem skulle ha utfört den?"

"Hur skulle ni kommentera en eventuell incestteori?"

"Jag skulle avfärda den kategoriskt. Något sådant är helt enkelt omöjligt. Fabian var allt annat än en sexualmaniker."

"Vad vet ni om hans sexualliv?"

"I likhet med andra normala Lundaprofessorers sexualliv så var det fullständigt normalt och till och med ganska sparsamt. Han hade en hustru, och med henne tillfredsställde han sig endast mycket sällan och bara när hon själv inbjöd honom, då han i likhet med andra normala Lundaprofessorer hade viktigare saker att ägna sig åt än köttsligt trams."

"Jag tror er. Vi kan således avfärda incestteorin."

"Ja, kategoriskt. Den är helt utesluten."

"Vet ni ingen här i Lund som kom i kontakt med flickan under hennes sjukdom utom fadern?"

"Nej. Han släppte inte någon in på henne, nästan som om han från början redan visste att hon var döende och inte ville låta någon inkräkta på hans sista samvaro med henne."

"Varför grälade hans fru på honom?"

"Ja, det är också mycket intressant, ty hon gjorde det aldrig före den där okända händelsen. Jag fick den uppfattningen att hon aldrig förlät honom för att han aldrig ville avslöja för henne vad som egentligen hade hänt i Göteborg."

"Det blir värre och värre."

"Tyvärr är jag nog den levande som vet mest om hela fallet här i Lund."

"Jag tackar er i alla fall för den hjälp ni har givit mig."

"Jag är rädd att det inte var mycket."

"Jag är rädd för det också." Jag gjorde en sista chansning. "Ni råkar händelsevis inte veta något om en journal som doktor Torsten Nilsson förde i Göteborg över doktor Fabian?"

"Nej, tyvärr. Finns det en sådan journal?"

"Det är det vi inte vet."

När jag kom tillbaka hade doktor Flackx inte varit överksam.

"Jag anser nu att vi har gått så långt som vi kan gå och gjort vad vi har kunnat göra," sade han. "Jag har de senaste dagarna fortsatt pressa kyrkoherden i den där kyrkan om de muslimska ockupanterna, och till slut så fick jag faktiskt träffa en av dem. Det var den enda av dem som hade stannat kvar i landet. Alla de andra hade tvingats återvända till Iran eller Irak vilket det nu var. Han hade blivit kvar på grund av någon salmonellasjukdom som han måste kureras från först på den svenska sjukvårdens bekostnad. Igår reste han tillbaka. Tyvärr besannades kyrkoherdens ord: jag fick inte ett ord ut ur människan. Efter mer än ett år i landet kunde han ännu ingen svenska och inget annat språk heller. Till slut fick jag en tolk som kunde översätta mellan oss. Vad han sade då på sitt semitiska tungomål var ungefär att han hade varit där i kyrkan så litet som möjligt och aldrig ens sett någon kvinnlig organist och ännu mindre hört henne. Någon fader till henne kände han ännu mindre till. Kyrkoherden var med och sade mig att det var ungefär vad jag kunde vänta mig att få ut av någon av de fyrtiotal ockupanterna.

I brist på andra möjligheter fortsatte jag sedan samtalen med kören. Följande har jag fått ganska stor visshet om: dottern avreste med fadern tillbaka till Lund *dagen efter* den sista körrepetitionen, enligt uppgift från hennes hyresvärdinna. Samma kväll som den sista körrepetitionen ägde rum måste fadern ha kommit till kyrkan. Han kom kanske i hopp om att få höra något av kören, men den hade gått hem då redan, då repetitionen slutade tidigare den kvällen än annars. Den körmedlemmen som sist lämnade kyrkan den kvällen såg organistens fars bil köra upp och parkera utanför kyrkan. I det ögonblicket var organisten ensam i kyrkan med 40 muslimska kyrkockupanter. Hon stannade alltid kvar efter repetitionerna för att ordna bland noterna. Samma kväll kom fadern med dottern hem till flickans bostad och bar då flickan troligen medvetslös i armarna. Han lade henne till sängs och satt uppe med henne hela natten. Följande förmiddag reste han med henne hem till Lund. Flickan blev aldrig normal igen och dog tre månader senare."

"Har du fått några tidsuppgifter?"

"Kören brukade sluta klockan halv 10 på kvällen. Antag att den slutade den kvällen ungefär 21.10. Den sista körmedlemmen vet inte exakt när hon lämnade kyrkan, men hon hade hört kyrkklockan slå nio. Enligt hyresvärdinnan kom hennes hyresgäst ovanligt sent hem den kvällen med fadern. Klockan var nästan elva, och värdinnan hade börjat bli orolig. Flickan kom aldrig hem senare än klockan tio i normala fall."

"Nå, herr doktor, hur lyder er diagnos?"

"Flickan var normal under den sista körrepetitionen. Hon var redan drabbad av sin sjukdom när hon kom hem en timma och fyrtiofem minuter efter repetitionens slut. Vad som hände under den timman och fyrtiofem minuterna är av högsta betydelse."

"Fanns det inga präster kvar i kyrkan då?"

"Den sista prästen gick hem klockan åtta. Ingen präst anade något förrän organisten uteblev från sin tjänstgöring fyra dagar senare på söndagen."

"Det finns alltså inga vittnen till vad som hände utom flickan själv och hennes far, som är döda, och de fyrtio muslimerna, av vilka inte en enda finns kvar i landet och av vilka inte en enda har lämnat kvar sitt namn och sin adress. Och alla är de skingrade omkring i landet mellan Euftrat och Afghanistan."

"Och den enda som visste något var doktor Nilsson, som är död. Och en eventuell journal över doktor Fabians sjukdomsfall existerar inte."

"Den måste finnas!"

"Var?" Det frågtes blott - det gavs ej svar. "Vi har båda dragit våra logiska slutsatser," fortsatte min belgiska kollega. "Vi har skäl att misstänka ett grovt fall av våldtäkt, vars detaljer och närmare omständigheter dock är fullständigt höljda i dunkel. Vi har inte ett enda bevis. Samtidigt bör vi vara uppmärksamma på sakens utomordentligt känsliga natur. Vi har ingen rätt att ge luft åt våra misstankar, just emedan vi saknar bevis, ty att ge upphov till rykten i ett så lättantändligt ämne, (jag vet hur glödande latent rasismen är redan i ett så liberalt land som Belgien, världens mest toleranta och fria nation,) skulle vara politiskt och humanitärt brottsligt. Vi har alltså endast att begrava fallet levande i våra hjärtan."

"Ni menar att vi bör sätta punkt?"

"Ja. Åtminstone måste jag göra det, ty jag måste återvända till Belgien i morgon. Vi har gjort allt vad vi har kunnat. Om ni vill fortsätta forska i ett så brydsamt ämne kan ingen hindra er, men jag tvivlar på att ni kommer att komma någon vart så länge journalen saknas."

"Vi har ännu inte utforskat doktor Fabians kontakter bland de prostituerade."

"Denna stads bordeller får ni undersöka närmare på egen hand."

Vi kände båda att vad vi stod inför var ett slutgiltigt nederlag.

"En ensam ung kvinna mot fyrtio svartmuskiga muslimer, och tre människors liv förstörda. Och det skall vi finna oss i?"

"Bevisligen existerar en våldtäkt än så länge endast i vår fantasi. De tre människolivens undergång kan ej någon levande givas skulden för."

"Och professor Fabians ohyggliga död?"

"Min vän, ni har aldrig avslöjat några detaljer därom för mig, och det är jag er tacksam för. Därmed är jag fri från ansvar. Han ropar från dödsriket endast till er. Nu måste jag bryta upp." Doktor Flackx reste sig. "Ni vet var jag finns i Bryssel. Hör gärna av er om någonting skulle dyka upp, till exempel den obefintliga journalen."

Han sträckte fram sin hand. I själva verket kastade han in handduken. Jag stod nu ensam i boxningsringen mot en okänd och osynlig motståndare.

Följande dag reste han och lämnade mig definitivt ensam med nederlaget.

Jag försökte återgå till mina normala rutiner, men jag fick ingen arbetsro. Professor Fabian ropade fortfarande till mig. Det var något som inte stämde. Och jag slog näven i bordet och förbannade det faktum att doktor Nilsson sluppit ifrån att behöva berätta vad han visste, medan jag begravnade ansiktet i händerna i fullständig uppgivenhet.

Likväl kände jag att min förtvivlan endast var en bråkdel av doktor Fabians.

Så gick dagarna. Så gick veckorna.

8.

Det lilla som återstod för mig att kunna göra för doktor Fabian var att uppsöka hans prostituerade väninnor. Jag fick dem med att betala dem utan att kräva samlag. Då öppnade sig alla bordeller för mig. Alla horor ville berätta allt om den gode doktor Fabian. Dess värre var det som jag fick veta av dem inte mycket värt.

Alla hade den uppfattningen om doktor Fabian att han var sjuk på något sätt. Annars hade han aldrig uppsökt dem eller framställt sådana önskemål till dem som han gjorde.

På sexualspråk var han rent och slätt en sado-masochist. Han uppsökte prostituerade och vältrade sig i umgänget med dem bara för att plåga sig själv. Men i historierna om

hans sätt med dem utkristalliserade sig snart ett klart skönjbart mönster. Han ville bestraffa sig själv och det i oändlighet.

Mitt intressantaste vittne blev en flicka som hette Judit. Av alla horor som han hade sökt upp, och de var många, så var hon den kanske enda som i någon mån hade genomskådat honom.

"Jag lärde mig att ta avstånd från honom, för han var farlig."

"På vilket sätt var han farlig?"

"Hans sexualliv styrdes inte av vanlig sexuell lusta. Det fanns ett mörker i honom, kalla det en demon om du vill, som var i stånd till vad som helst och som han allra minst själv kunde behärska. Han kämpade emot det, men han fick kämpa hårt, och han blev ständigt besegrad. Jag är övertygad om att han mördade åtminstone två av mina kollegor."

"Varför?"

"Hans läggning var inte sexuell. Män går till horor för att inte överanstränga sina sköra fruar. Män går till horor bara för att tillfredsställa sig sexuellt, och det är bara därför som horor existerar. Men Fabian sökte upp oss av en helt annan anledning.

Han led av något ohyggligt som var mycket svårare än bara sexuellt begär. Vi fick aldrig veta hans hemlighet, men flera av oss förstod att han oavlatligt brottades med den. Han sökte upp oss för att vi med vårt öde kom närmast hans eget."

"Menar du att han på något sätt var prostituerad själv?"

"Ja, på något sätt. Han sökte upp oss för att finna systerlig hjälp och någon som kunde förstå honom, men ingen av oss kunde hjälpa honom. Hans problem var för annorlunda - och kanske för skrämmande. Han visste det kanske själv, och det var nog därför han aldrig heller vågade avslöja det för oss."

"Var han homosexuell?"

"Absolut inte. Men han uppsökte något annat än bara sexuell tillfredsställelse. De som jag tror att han tog livet av var sådana som gärna gav sig åt honom. Jag förstod i tid att det inte fanns någonting som var honom så motbjudande som den vanliga mänskliga kopuleringen."

"Men varför sökte han upp er då? Vad begärde han av er?"

"Han hade ett begär av att få brinna i helvetet. Det som han sexuellt önskade mest av allt ville ingen av oss bjuda honom på, ty det var alltför ovärdigt."

"Vad var det?" Jag kände mig som en ful gubbe som tjuvtittade.

"Han visste själv hur ovärdigt det var. Därför framställde han heller aldrig sin önskan. Men den kunde krypa fram ur honom ändå."

"Hur då?"

"'Den enda sexuella tillfredsställelsen för min del,' sade han en gång, 'skulle vara att bunden till händer och fötter och munkavlad få åse ett brutalt mänskligt samlag mellan två andra utan att kunna ingripa.'"

"Sade han så?"

"Ja, men det var inte hela sanningen. Han önskade mera än så."

"Vad?"

"Det kom aldrig över hans läppar. Efter en tid upphörde han att frekventera oss, det var efter att den andra av de två som jag nämnde hade dödats av någon kund, och vi fick veta att han frivilligt uppsökt psykiatrisk läkarvård. Det var naturligt att det skulle sluta så. Han var klok nog att själv inse att han var mentalsjuk och hederlig nog att själv skriva in sig på mentalsjukhuset."

"Men han kom ut igen."

"Ja, han kom ut igen, men som en förändrad mänska. Han hade tappat minnet och var inte alls lika intressant längre. Men var är han nu?"

"Han dog genom självmord."

"Det är inte så konstigt."

Denna sakliga uttryckslösa kommentar verkade bli slutpunkten till historien om professor Oskar Fabian, sedermera jourhavande läkare. Det verkade inte finnas någonting mera att tillägga. Alla soptunnelock hade lyfts på, allt ruttet innehåll hade blottats, men mysteriet förblev levande begravet. Hur hade en så lysande professor kunnat bli så sjuk utan att själv råka ut för någonting? Möjligen hade han fått sin dotter våldtagen, men detta hade inte drabbat honom själv, och hans själssjukdom verkade ha varit mycket svårare än de sjukdomar som hans fru och dotter dog av.

Och mysteriet hade han tagit med sig i graven, kanske utan att själv ha blivit klok på det.

En teori framstod dock allt klarare i min hjärna: doktor Fabian måste ha *bett* doktor Nilsson om att få sitt minne mer eller mindre bortopererat. Annars hade doktor Nilsson aldrig åtagit sig att försöka göra det. Och om doktor Fabian hade bett om en sådan sak så måste det ha funnits anledning till det.

Men längre än så kom jag inte, och nu var alla gruvgångar ner i underjorden färdigt utforskade eller igenrasade. Och var man skulle kunna finna de gångar som rasat igen, för att om möjligt gräva ut dem igen, var det ingen som visste.

Fallet var hopplöst, ty patienten var död.

Men var fanns hans själ?

Jag kommer nu till den mest uppskakande delen av min redogörelse. Det var två veckor efter doktor Flackx avresa som det anlände ett tjockt konvolut från honom. När jag öppnade det tunga brevet låg det ett par rader överst ifrån honom personligen som var riktade till mig. Jag häpnade när jag läste dem:

"Min käre kollega,

Ursäkta att jag dröjt med att sända dig detta, men jag blev så fördjupad i materialet att jag gärna ville syna det noga i lugn och ro innan jag skickade det vidare. Jag måste inte skicka det till dig; jag skulle mycket väl kunna behålla det för mig själv, då det är adresserat endast till mig. Men eftersom du var mera engagerad i fallet doktor Fabian än jag, anser jag att jag bör överlåta det hela åt dig.

Konvolutet låg och väntade på mig när jag kom hem. Sjukhuset måste ha dröjt i flera veckor med att posta det till mig kanske till följd av störningarna i administrationen efter doktor Nilssons plötsliga frånfälle. Han måste ha sammanställt materialet och förseglat det samma dag han dog. Min adress utanpå paketet var kanske de sista ord han skrev i livet. Det blev liggande opostat på hans skrivbord i tio dagar innan det avsändes till mig. Det hade varit enklare om jag fått det när jag var i Göteborg, men hur kunde sjukhusadministrationen veta att jag skulle komma till doktor Nilssons begravning och stanna kvar så länge efteråt?

Med bästa hälsningar, etc."

Med bävande händer öppnade jag det förseglade konvolutet. Överst bland pappren låg brevet från doktor Nilsson till doktor Flackx:

"Käre kollega,

En yngre kollega till oss, som fick den otacksamma uppgiften att städa upp efter Oskar Fabians självmord, har beslutat att rota i detta ytterst brydsamma fall. Jag kommer att träffa honom ikväll, och jag har tvingats ge honom ett halvt löfte om att rucka på min heliga tystnadsplikt i fallet. Emellertid känns det inte som om han var rätt person att sätta in i denna pinsamma historia då han inte kände Fabian personligen. Jag har ännu inte tagit ställning till hur jag egentligen kommer att bemöta honom ikväll. Emellertid har han rätt i att läkarvetenskapen borde få veta allt i fallet. Eftersom ni kände doktor Fabian personligen och var mycket intresserad av fallet skickar jag härmed er alla mina papper i fallet och ber er om ett utlåtande. Bör jag inviga även andra läkare i fallet eller inte? Är det intressant för andra psykiatriker eller inte? Handlade jag rätt i fallet Fabian eller inte? Jag ger er rätten att vara min domare. I avvaktan på ert svar ser jag med oro fram emot att en tid framöver nödgas hålla vår yngre kollega på halster.

Er medpassagerare i en svärmanövrerad båt,
Torsten Nilsson."

Jag fick hjärtklappning och måste lugna ner mig. Snart fann jag dock på råd. Jag gick ut i köket och bryggde åt mig en extra stark kopp kaffe. Jag drack den i lugn och ro medan jag inte gjorde någonting annat, men det krävdes all min energi och självövertvinnelse för att lugna ner mig och bli saklig igen.

Först när jag var alldeles lugn och inte längre såg någonting i rött vågade jag befatta mig med doktor Nilssons manuskript.

"Efter noggrant övervägande har jag beslutat att inte föra någon journal i fallet. I stället skall jag dock personligen dokumentera det med största noggrannhet i denna min privata och konfidentiella dossier.

Vad som först fick en att höja ögonbrynen av förvåning när professor Oskar Fabian flyttade från Lund hit till Göteborg var att han faktiskt tog ett rejält steg nedåt och frivilligt avstod från sin titel av professor. Många goda läkare, överläkare och professorer flyttar härifrån till Lund och tar därmed ett rejält steg uppåt, men professor Fabian var det första exemplet i min erfarenhet på motsatsen.

Snart fick man veta att hans fru och dotter nyligen hade dött, men likväl nöjde han sig med en ställning som vanlig jourhavande på en akutmottagning efter att ha varit en av Lunds mest illustra professorer. Det var ungefär som för en direktör att ta anställning som rockvaktmästare. Och han gjorde det fullständigt frivilligt. Visserligen är det ju synd om en om man förlorat sin enda hustru och sitt enda barn, men man behöver ju inte tappa huvudet och bli knäpp för den sakens skull. Naturligtvis blev jag nyfiken på karlen kanske framför allt för att han på detta sätt omgestaltat sitt liv utan att ändå vara knäpp. Följaktligen odlade jag hans bekantskap.

Följden blev att han kom så högt i gunst hos mig att han erhöll ett privilegium som jag aldrig någonsin tidigare undfagnat en kollega med: han fick träffa min hustru. De blev mycket goda vänner, och jag uppmuntrade henne till att med samma intresse som jag själv försöka utforska karlens hemlighet, om han hade någon.

Det visade sig att han hade många. Denne man hade lik i lasten som han inte kunde bli av med. Följden av vårt umgänge blev att han en dag vågade anförtro sig åt mig.

"Jag är en mycket sjuk man, och jag tror att ni är den enda som kanske kan hjälpa mig,"
sade han.

"På vilket sätt är ni sjuk? I jämförelse med er, bäste Oskar, kan vem som helst framstå som betydligt värre därän."

"Ni vet inte vad jag bär på."

"Nej, hur skulle jag kunna veta det? Ingen avslöjar i regel frivilligt sina hemliga laster."

"Vet ni, att ända sedan jag kom hit till staden har jag dagligen uppsökt prostituerade och besökt pornografiska klubbar?"

"Nej, vad säger ni!" utropade jag med spelad förvåning. "Det är ingenting ovanligt. Då behöver ni väl tydligen gifta om er."

"Om det ändå vore så enkelt. Ingen kvinna kan ge mig vad jag behöver."

"Jaså? Är ni homosexuell nu också?"

"Om det ändå vore så enkelt! Min bäste kollega, jag lider av ett sjukligt behov av ständig masochism."

"Jaså, ni är bara morbid. Vet ni orsaken?"

"Ja."

"Då är det inga problem."

"Jo, för jag kan inte bli av med orsaken."

"Vad är orsaken då?"

"Det kan jag inte berätta. Men mitt fall skiljer sig inte från vanliga fall av den sorten. Jag har en traumatisk upplevelse i det förflutna."

"Minns ni den?"

"Ja."

"Varför kan ni inte tala om den?"

"Det skulle ni förstå om ni kände till den."

"Jag kan inte hjälpa er om jag inte känner till den."

"Jag kan inte hjälpa mig själv fastän jag känner till den. Ändå, och det vet ni mycket väl, var jag en av Lunds främsta neurologer."

"Inte bara en av Lunds utan en av Skandinaviens."

"Ni kan hjälpa mig utan att veta mitt trauma."

"Hur?"

"Ta in mig som patient och ge mig tillräckligt med elchocker tills jag inte minns längre."

Jag tittade förbluffad på karlen. Aldrig någonsin hade jag fått en sådan begäran förut.

"Jag vägrar kategoriskt," var mitt spontana svar.

"Det skulle alla göra i ert ställe. Men jag har förtroende för er. Jag skulle klara av en sådan behandling; och det är det enda som skulle kunna göra mig fri och frisk."

"Skjut er ett skott för pannan i stället. Det är en säkrare metod som till 100 procent utesluter alla risker för misslyckanden."

Han blev ledsen och såg ner. "Ni driver med mig," sade han.

"Min vän, er begäran ställer er i en mycket märklig dager, och jag hade trott bättre om er än att vara en sådan dåre. Ni är ju klok och i er bästa ålder. Jag kan slå vad om att allt vad ni behöver är ett nytt äktenskap. Det är ju en av psykologins absoluta grundregler att ingenting blir bra av att man försöker blockera eller undertrycka det. Ni begär av mig att jag ska göra motsatsen till vad jag har gjort i hela mitt liv och vad all psykologi och psykiatri har sysslat med sedan Freuds och Jungs dagar. Ni kan inte begära av mig att jag skall göra en dåre av en frisk mänska."

"Ni känner inte till mitt lidande."

"Beskriv det, så att jag bättre kan förstå er situation."

Han var tyst en stund.

"Det kan jag inte göra här och nu. Jag skall fundera på saken. Eventuellt skriver jag brev till er."

Därmed slutade vårt första samtal om saken. Han återkom sedan ständigt till sin begäran men kunde aldrig bringa sig till att avslöja sin innersta hemlighet. Men gradvis förstod jag att han verkligen var en mycket trasig man under den briljanta ytan. Jag förstod det gradvis genom att jag fick allt tätare rapporter om det umgänge som han sökte sig till, som enbart var människor som verkade vara ännu trasigare än han själv, som om han enbart hade något gemensamt med dem...

Vårt resonemang om saken polariserades till två motsatta åsikter. Jag hävdade att det undermedvetna aldrig helt kunde utmanövreras, opereras bort eller blockeras så att det någonsin helt kunde ställas under kontroll. Han hävdade att det undermedvetna kunde besegras, och emedan han trodde på detta envisades han med sin begäran intill tjatighet. Våra diskussioner slutade alltid med mitt förkunnande att jag aldrig kunde bifalla hans begäran så länge jag inte kände till hans trauma. Och han kunde aldrig bringa sig till att avslöja det, inte ens brevlades.

Men till slut kom brevet. Jag bifogar det här i mina anteckningar.

"Doktor Nilsson, detta är ett ultimatum. Om ni inte tar mig under önskad behandling begår jag självmord. Och jag gör det i så fall på ett sådant sätt att ni aldrig kommer att glömma det. Ty så länge ni vägrar ge mig vad jag behöver är jag värre därän än en levande begravnen som inte kan dö.

Med de orden tar jag er härmed i mitt fulla förtroende och ämnar avslöja allt, övertygad om att ni sedan inte kan vägra att ta emot mig som patient."

Här måste jag avbryta min läsning för att torka kallsvetten ur pannan och brygga åt mig en ny extra stark kopp kaffe. Klockan var över midnatt, och det kändes som om medicinalstyrelsen hade spioner utposterade runt mitt hus enkom för att bevaka mitt ohälsosamma sysslande med den döde patienten Oskar Fabian. Man kunde bli paranoid för mindre.

Efter kaffe och en whiskygrogg återupptog jag den rafflande läsningen.

"Som ni vet vikarierade min dotter som organist i en av Göteborgs främsta kyrkor. Jag var oerhört stolt över henne. Ingen annan man som jag kände hade en sådan dotter. Hon var min enda ögonsten, och jag bevakade henne ytterst svartsjukt och noga och lät aldrig någon pojke komma henne nära. Men hon var inte heller intresserad av pojkar. Hon var en strålande musikbegåvning, hon hade samma naturliga näktergalsröst som Jenny Lind och Kristina Nilsson, dessutom hade hon absolut gehör, och hon kunde spela orgel lika bra som Marie-Claire Alain. Åtminstone hade hon samma förutsättningar. Det var ännu osäkert vilken musikaliska väg hon skulle välja i livet, men en prøvotid som kyrkorganist skulle säkert ge henne en hel del nyttig erfarenhet av praktiskt musikutövande, ledande av körer samt offentliga kyrkokonserter. Den kyrkan var särskilt lämplig för henne då den var känd för att ha stadens bästa akustik.

Allt gick bra, och jag såg med glädje an den dagen då hon skulle fylla aderton och bli myndig. Sedan skulle jag vara fri från ansvar över henne, hon skulle klara sig själv och få skapa sitt eget liv, och i stället för en fader-dotter-relation skulle vår relation utvecklas till vanlig harmonisk mogen vänskap.

Hennes födelsedag inföll i december. I oktober ockuperades hennes kyrka av invandrare som förvägrats uppehållstillstånd och som följaktligen vägrat resa hem igen. Nu var invandrarfrågan ett av mina stora intressen, och under studenttiden hade jag av

rent ideellt intresse läst inte så litet arabiska och persiska. Islam hade alltid intresserat mig, jag var väl ansedd som gästtalare vid universitetet i Kairo och Alexandria, jag älskade Egypten och trodde kanske att hela arabvärlden var lika god som mentaliteten i detta land, och i Lund var jag alltid en pålitlig och outröttlig försvarare av invandrarnas sak. Jag var därför ganska känd inom de svenska invandrarleden, och nästan varje muslimsk invandrare kände till mig som kanske deras enda vän i detta kalla nordiska land, mest för att jag var den enda i Sverige som hade vågat bemöta den mycket farliga attacken i pressen, som publicerade uppgifter om att de flesta våldtäkter i Sverige begicks av invandrare. Mitt svar till dessa fördömda artiklar i Sveriges mest sålda dagstidningar var att det bakom publicerandet av sådana uppgifter endast kunde dölja sig syftet att misskreditera invandrare. Denna våldtäktsstatistik var för övrigt alldeles absurd då det inte går att föra vetenskaplig statistik över våldtäkter då de flesta våldtäkter aldrig blir kända och normalt benämns som någonting annat, och då de flesta våldtäkter som blir kända vanligen blir det endast emedan det då verkligen handlar om invandrares våldtäkter på svenska flickor, vars enda försvar och möjliga hämnd blir att ange förövarna just emedan de är invandrare.

Mitt bemötande av dessa artiklar gjorde mig därför berömd bland invandrare just för att jag var den enda som öppet vågade försvara dem. För att jag var så insatt i ämnet blev därför invandrarockupationen av min dotters kyrka av särskilt intresse för mig.

Tyvär visade sig kyrkoherden i den församlingen vara en komplett dumbom som inte begrep någonting och som genast förlorade kontrollen över situationen. De iranska invandrarna bet sig fast i hans rymliga kyrka och trivdes bra där emedan de hade dusch och toalett, kök och telefon gratis och dessutom kunde breda ut sig på heltäckande mattor och titta på TV. Efter två veckor var deras ockupation av kyrkan ett etablerat tattarlager inomhus som ständigt gjorde sig påmint överallt i hela kyrkan genom den ständiga lukten överallt av matos. Ingen såg ett slut på ockupationen, och kyrkomusiken blev lidande av den, då kören fann sig utestängd från köket och församlingssalen, som var ockuperade av flyktingarna från Iran.

Jag var flera gånger uppe i Göteborg och försökte diskutera situationen med kyrkoherden, som inte visste någonting om mina insatser eller kunskaper i invandrarfrågan. Själv gällde han däremot för att vara expert, jag brydde mig inte ens om att upplysa honom om att jag i viss mån behärskade både arabiska och persiska, och så fort jag vågade påpeka att min dotters musikutövning började bli lidande av ockupationen anklagade han både mig och min dotter för rasism, och därefter var det omöjligt för mig att tala med honom mera då han visade alltför tydliga och allvarliga symptom på paranoia.

Situationen förvärrades. Jag talade med min dotter i telefon varje kväll, och en dag när ockupationen pågått längre än en månad, så överraskade Charlotte mig med att säga:

"Pappa, jag är rädd för dem."

Det hade hon aldrig sagt förut. Hon hade aldrig ens varit rädd förut. Dessa ord fastnade i mig och släppte mig icke. Följande dag skulle kören ha repetition på kvällen. Jag beslöt att genast efter arbetet bila upp till Göteborg och äntligen själv försöka tala med ockupanterna och få slut på deras meningslösa ockupation, som bara gjorde dem själva impopulära och förvärrade deras egen situation.

Tyvär råkade jag ut för många trafikförstoppningar på vägen varför jag kom sent fram till Göteborg. Klockan var redan över nio när jag körde upp på kyrkbacken, men körrepetitionen skulle inte vara slut ännu.

Vid kyrkingången stod två av ockupanterna på vakt. Det var helt enligt reglerna, ty eftersom kyrkan var öppen dygnet runt hade prästerna bett iranierna att bevaka den och att inte släppa in någon obehörig utan att ta reda på vem det var.

"Vem är ni?" sade den ena till mig drygt på dålig engelska.

Den andra hade jag dock sett förut, och han kände genast igen mig och sade till den förste på persiska: "Idiot, ser du inte att det är doktor Fabian, vår svenske välgörare!" Och han vände sig ängsligt till mig och sade: "Gud måste ha sänt er hit, doktor. Ni kommer att behövas."

"Hur så? Är någon sjuk?" frågade jag spontant på persiska.

"Vi är alla sjuka av förtvivlan, för vi måste alla återvända till Iran i nästa vecka, och där kommer hälften av oss att bli mördade. Och allt är den där malliga flickans fel, som spelar orgel. Det är hon som övertalat prästerna att köra bort oss, och jag är rädd att det är hon som kommer att behöva doktors hjälp."

Jag svarade inte ett ord utan skyndade in i kyrkan och sprang upp för trapporna till orgelläktaren.

Jag såg ingen körmedlem någonstans. De hade tydligen alla åkt hem. I stället såg jag många iranier där på orgelläktaren, som inte hade någonting där att göra. Jag såg inte Charlotte någonstans, men jag såg att iranierna var samlade runt en bänk i mitten av läktaren, och att de trängdes omkring denna bänk. Jag banade mig genast väg genom dem. Omedelbart greps jag av ett tiotal armar som ville hålla mig fast. "Det är doktor Fabian, vår välgörare!" skrek någon. Men jag hade redan sett Charlotte, och jag hade redan fattat att jag kommit för sent. Jag blev genast vild av raseri, varpå händerna som grep om mig blev dubbelt så många. "Han är vild! Bind honom!" skrek någon. Och den starkaste av dem lyckades få fast mina händer bakom ryggen, och jag kände dem viras om med ett rep av något slag. Jag försökte sparkas, men de fångade även mina fötter och band samman även dem. Då försökte jag skrika på hjälp, men genast satte någon en trasa i munnen på mig, och en annan band fast den med en ordentlig duk så att jag var fullständigt munkavlad. Dessa iranier hade varit med om mycket och hade lärt sig använda hårda nypor. Jag hann dock se vad jag såg. Min dotter låg blodig och våldtagen där på kyrkbänken, de hade klart och tydligt varit flera om att göra det, och en ny skulle just till att äntra henne. Men allt detta var inte det hemska. Jag hörde en röst tätt intill mitt öra som sade:

"Doktor Fabian, vi är era vänner, och ni är vår vän. Vi vet att vi kan lita på er. Ni kommer som sänd av Gud. Ni kan ta hand om henne efteråt, om det behövs. Men vi var tvungna att göra det. Tack vare henne kommer hälften av oss att bli dödade hemma i Iran. Hon har förtalat oss inför prästerna, som var de enda som vågade beskydda oss, så att de inte längre vill beskydda oss. Hon har varit oanständigt högfärdig hela tiden, och hon måste lära sig en läxa. Hon måste lära sig att hon bara är en kvinna. Vi gör henne bara den stora tjänsten att hon får lära sig att vara en riktig kvinna. I framtiden kommer hon att vara ödmjuk och tacksam."

Jag ville inte se. Jag slöt ögonen. Om ändå någon ville binda för mina ögon! tänkte jag. Ändå måste jag hela tiden höra på den insmickrande sötsliskiga iranska stämman, som uppbjöd alla sina orientaliska oändliga resurser av artighet för att övertala mig till att förbli deras vän. Jag kunde sluta mina ögon, men det värsta av allt var att jag inte kunde tillsluta mina öron. Jag kände redan ett oändligt mörker överfalla mig inifrån medan den övertygande vänliga rösten hela tiden fortsatte:

"Vi vet att ni kommer att hålla tyst om saken. Ni vill inga stackars iranska flyktingar något illa. Vi vet att vi kan lita på er. Ni är human och en högt uppsatt professor. Ni har yttrat er i tidningarna till vår fördel, ni är känd som en invandrarförsvarende profil, och

ni kan inte ändra på den. Vi litar fullständigt på att ni inte gör saken värre. Det är bara henne vi vill straffa. Vi har bara betalat för vår vistelse här i kyrkan. Vi är inte ens muslimer och har ingenting med ayatollornas Iran att göra, som ämnar döda oss när vi skickas hem för att den här flickan vill det, för att vi stör hennes musik, för att hennes körmedlemmar är rädda för oss och lämnar kyrkan för vår skull. Vi har bara tagit ut vår rättmätiga hämnd på den enda som ville köra ut oss härifrån. Hon är bara en dum och ignorant och fåfäng kvinna som hela tiden provocerat oss och gjort oss mera desperata."

Plötsligt blev jag lamslagen av fasa genom en ny känsla som bemäktigade sig mig och vars sanning fick håret att resa sig på mitt huvud. Jag överväldigades av denna nya känsla och kunde inte stå emot den. Jag hade inget försvar kvar mot olyckan, och den svarta njutningskänslan tog över. Det hemskaste av allt var att det gick upp för mig att jag faktiskt njöt sinnligt av situationen. Mitt förstånd sade mig att jag inte fick ge efter för denna känsla, men den överväldigade mig och dränkte mig i sitt mörker precis som en total berusning. Jag minns att jag tänkte: "Jag måste ha fått en knäpp i hjärnan," och därefter tog förståndet slut. I stället öppnade jag åter ögonen och fullkomligt frossade i åsynen av hur våldtäkten av min enda dotter fullbordades för kanske tredje eller fjärde eller sjunde gången. Situationen var så grotesk, så absurd, så omöjlig, så fasansfull och så ohjälpligen ytterst olycklig att jag njöt rent intellektuellt av att få uppleva den, bunden till händer och fötter och munkavlad som jag var, mer extatiskt än vad jag någonsin njutit av ett vanligt samlag. Och en dunkel tanke slog mig att jag måste plötsligt ha blivit sinnessjuk.

När våldtäktsorgien var över började de försiktigt lossa på mina band. De hade aldrig gjort det om de misstänkt att jag fortfarande kunde göra någonting mot dem. När de tog av mig munkavlen väntade de tydligen av mig att jag skulle säga något, de väntade med spänning på vad mitt första ord skulle vara, men intet ord kom över mina läppar. Ett annat ljud kom i stället. Jag började skratta. Till min egen obeskrivliga fasa så kunde jag inte hålla mig för skratt. Någonting hade slagit slint i min själ, och fullt obotligt sjuk som jag redan var skrattade jag som en dåre. Flera iranier kände sig lättade och skrattade med mig, men de flesta tittade förskräckt på mig och undrade väl vad jag egentligen menade. Men det kunde jag inte tala om för dem. Ingen av dem anade att den unga vackra flicka som de hade skändat var deras främste svenske välgörares enda dotter.

Troligen var mitt skratt värre för min dotter än själva våldtäkterna. Hon hörde det och visste att det var jag som hade skrattat och som inte hade räddat henne fastän jag var där. I stället hade jag skrattat. Jag hade kanske skrattat just åt henne. Det hade kanske känts just så för henne.

Hon såg aldrig att jag blivit bunden och munkavlad. Senare i Lund frågade hennes mor henne: "Och vad gjorde din far?" Och Charlotte svarade matt så att jag själv kunde höra det: "Han såg på och skrattade." Efter det var min hustru mitt livs bittraste fiende. Hennes fiendskap blev så bitter och oförsonlig att den lade henne i graven. Rent vetenskapligt dog hon av cancer, men jag vet att dess orsak inte var någonting annat än hat.

Min dotter stod inte att rädda. Hon talade aldrig mera till mig. Hon tynade bort liksom av egen fri vilja. Jag lämnade aldrig hennes sida, jag gjorde allt vad någon kunde ha gjort för henne, men liksom en blomma vars stjälk en gång har brustit kunde ingenting spjälka eller hela den igen. Hon låg till sängs i tre månader under vilka hon oupphörligt tynade bort. Hon hade ingen aptit, ingen lust att prata, hon tålde inte längre musik och var likgiltig för allt. Hon var värre än hjärndöd. Hon var själsdöd och levde blott för att bli befriad från det fängelse som iranierna satt henne i med att göra henne till kvinna.

Ganska snart kom jag på mig själv med att längta tillbaka till och återuppleva det sinnliga ögonblicket i kyrkan. När min hustru var borta kunde ingenting längre rädda mig från mig själv, och jag utarbetade en teknik för att själv sätta munkavle på mig, binda samman fötterna och sedan även händerna bakom ryggen så att jag alltid kunde befria mig igen, och jag njöt obeskrivligt av dessa ögonblick, precis som herr Hyde i sitt mest monstruösa tillstånd. Men jag var inte nöjd. Jag ville ha mera.

För att bli kvitt mitt kultiverade umgänge på hög nivå, som förpliktade mig till ett oförvitligt liv i moralisk fläckfrihet, så sökte jag en lägre befattning i Göteborg och angav min vacklande psykiska hälsa som skäl för mitt avsked från Lund. Jag trodde att jag med att arbeta hårt med vanliga människor i Göteborg kunde använda mitt läkaryrke i dess hårdaste praktik som terapi mot det onda som jag led av i min själ, men ju mera jag ansträngde mig för att bli normal igen, desto starkare blev begäret att ge mig hän åt det onda som drog ner mig. Ganska snart började jag uppsöka prostituerade och värre trasor i samhället i fåfång jakt på någon som jag skulle kunna dela mitt öde med, någon som kunde förstå mig, någon som hade en liknande tragedi som jag. Men jag fann bara, att hur olyckliga alla stackars trasiga människor än var, så var ingen av dem så olycklig som jag var...

Jag har nu kämpat i en evighet med mig själv mot mitt problem utan annat resultat än att jag tror, att det enda effektiva sättet att komma till rätta med min sjukligt förstörade sado-masochism vore om jag kunde få så mycket elchocker att jag kunde glömma upplevelsen. Detta ber jag om. Jag lider idag så ohyggligt av min situation att det enda alternativet till den föreslagna behandlingen vore ett i så fall ofrånkomligt självmord.

Er olycklige kollega,
Oskar Fabian,
före detta professor i neurologi."

Vad skulle jag göra? Karlen formligen tvingade sig på mig. Jag måste ta mig an honom. Han fick vad han begärde och kom en vacker dag faktiskt inte längre ihåg sin upplevelse. Jag gjorde dock allt vad som stod i min makt för att göra behandlingen av honom så mjuk som möjligt. Till varje pris ville jag att hans egentliga personlighet inte skulle ta någon skada. Denna ville jag förskona både från behandlingen och från hans öde, och genom mycket omfattande och specialiserade hypnosövningar tror jag att jag i viss mån lyckades åtminstone på den punkten. Han blev utsläppt som en fri man, som kanske rentav kunde klara sig själv igen så småningom, men tyvärr fick min grundprincip rätt med tiden: även om han faktiskt hade förlorat sitt minne så hade han kvar sitt undermedvetna, där allt fanns registrerat nästan som ingraverat. Det kom först fram genom ett okuvligt begär från hans sida att ta reda på vad han icke längre kom ihåg. Detta var en fullkomligt oanad komplikation som jag aldrig hade räknat med, en mänsklig faktor, en banal och utomordentligt enkel och barnslig mentalitetsdetalj som var hur mänsklig som helst. Det är just sådant man inte räknar med och aldrig kan ana. Då och då råkade han ut för vaga reminiscenser som han i brist på sitt minne tolkade alldeles fel och som bara sporrade honom till att intensifiera sina spaningar efter sitt makabra förflutna. Jag gjorde allt vad jag kunde för att avhålla honom därifrån, men hans undermedvetna stod inte att hejda. Han kände igen min frus röst i telefonen och fantiserade ihop en historia om henne, under ett olycksaligt LSD-rus fick han en erinring om Lund som drev honom till att återbesöka staden, lyckligtvis kände ingen igen honom där, men i domkyrkans krypta fick han tydligen en högst ovälkommen reminiscens av sin dotter, som han grovt feltolkade. Sina skuld känslor för sin dotters död tolkade han till att han själv skulle ha våldtagit henne. Och så vidare.

Allt hårdare pockade hans undermedvetna på att få träda fram i dagen. Han hyrde sig en lokal utanför stadens värsta porrbutik, och där återupptäckte han, kanske genom fler nyttjanden av drogen LSD, sin möjlighet att åter frossa i sitt trauma genom att munkavla och bakbinda sig själv; till slut blev hans undermedvetna så hysteriskt att han formligen krävde av mig att få veta det värsta om sig själv. Jag vägrade att hjälpa hans undermedvetna. Följden därav blev att hans undermedvetna reagerade så starkt att han tog livet av sig på ett följdenligt sätt. Han lär ha hängt sig i en lampkrok i taket och själv sparkat undan stolen.

Döm mig nu, käre kollega. Gjorde jag rätt som tog in honom och gav honom den behandling som han önskade? Gjorde jag i så fall även rätt som vägrade att avslöja den sanning om honom själv som han krävde av mig efter att äntligen ha blivit av med minnet av den? Dessa två frågor är det som vållar mig bekymmer.

Er förbundne
doktor Torsten Nilsson."

Som läkare måste jag medge att vars och ens spontana reaktion måste bli ett frikännande av doktor Nilsson på båda punkterna. Men när man tänker närmare efter så är det inte så enkelt, och mitt slutord måste bli ett medhållande med doktor Nilsson och ett erkännande av att problemet är olösligt.

Därmed måste fallet Oskar Fabian betraktas som avslutat.

Frid över hans minne, även om hans själ förblir osalig i evighet.